

Nederlands onderzoek naar de gevolgen van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven

Een Quickscan naar de gevolgen van de Europese implementatie van GHS voor het Nederlandse bedrijfsleven

SIRA Consulting B.V.
Edisonbaan 14 G-1
3439 MN Nieuwegein

Telefoon: 030 - 6024900
Fax: 030 - 6024917
E-mail: info@siraconsulting.nl

Nederlands onderzoek naar de gevolgen van de CLP verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven

Een Quickscan naar de gevolgen van de Europese implementatie van GHS voor het Nederlandse bedrijfsleven

Eindrapportage

Nieuwegein, 11 maart 2008

Drs. Ing. P.M.H.H. Bex
Drs. P.A.M. van der Poll Msc.
Drs. J.J. van der Heijden

SIRA Consulting is inhoudelijk verantwoordelijk voor deze rapportage. De in deze rapportage opgenomen teksten en onderzoekresultaten mogen uitsluitend worden gebruikt als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van SIRA Consulting. SIRA Consulting aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	3
1	Inleiding	9
1.1	Achtergrond	9
1.2	Projectdoelstellingen	10
2	Uitgangspunten en werkwijze	11
2.1	Europese Commissie Impact Assessment	11
2.2	Definities en onderzoeksmethodiek	13
2.3	Risicobeheersing	17
3	Het Globally Harmonised System	19
3.1	Huidige situatie	19
3.2	Doelgroepen	21
3.3	Definities onder de CLP-verordening	23
3.4	De verplichtingen van de CLP-verordening per doelgroep	24
4	De Nederlandse situatie	29
4.1	Economische situatie	29
4.2	Aantallen stoffen en mengsels	32
4.3	Eenmalige gevolgen van de CLP-verordening	33
4.4	Structurele gevolgen van de CLP-verordening	39
5	De gevolgen van de invoering van de CLP-verordening	42
5.1	Initiële kosten per doelgroep	42
5.2	Structurele kosten per doelgroep	43
5.3	Baten per doelgroep	44
5.4	Vergelijking met de EC-Impact Assessment	45
5.5	Kwalitatieve omschrijving van de gevolgen van de CLP-verordening	47
6	Conclusies en aanbevelingen	48
6.1	Conclusies	48
6.2	Aanbevelingen	54
	Bijlagen:	
I	Projectbegeleiding en -uitvoering	
II	Overzicht typen bedrijven en aantallen per doelgroep	
III	Aantallen producten	
IV	Kennisname	
V	Uurtarieven	
VI	Toelichting bij de SBI '93 bedrijvenindeling	
VII	Overzicht van te wijzigen regelgeving	

Samenvatting

In 2003 is door de Verenigde Naties een resolutie aanvaard waarin afspraken zijn gemaakt over de indeling van stoffen en mengsels op basis van hun gevaareigenschappen. Dit systeem wordt het Globally Harmonised System (GHS) genoemd. Op dit moment wordt binnen de Europese Unie overleg gevoerd over de implementatie hiervan in de Europese regelgeving in de Verordening Classification, Labelling and Packaging of Substances and Mixtures (CLP).

Voor het bepalen van het Nederlandse standpunt ten opzichte van de implementatie van de CLP-verordening hebben de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een onderzoek laten uitvoeren naar de gevolgen van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven om meer inzicht te krijgen in:

1. De directe en indirecte kosten (inclusief administratieve lasten) en baten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar initiële en structurele kosten en baten.
2. De verschillen voor het Nederlandse bedrijven ten opzichte van de Impact Assessment zoals die door de Europese Commissie is uitgevoerd.
3. De consequenties voor nationale wet- en regelgeving die als gevolg van de CLP-verordening dient te worden aangepast of gewijzigd.

Uitgangspunten en werkwijze

Het onderzoek naar de effecten van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven is uitgevoerd in samenwerking met deskundigen en bedrijven. Daarnaast is onderzoek uitgevoerd naar de macro-economische gegevens van de doelgroepen. Hierbij is naast informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek, ook gebruik gemaakt van eerdere marktonderzoeken en analyses die in het kader van de Impact Assessment voor REACH¹ zijn uitgevoerd.

De huidige situatie

In Nederland zijn meer dan 52.100 bedrijven actief die te maken hebben met gevaarlijke stoffen. In de onderstaande tabel wordt aangegeven hoe deze bedrijven verdeeld zijn over de verschillende doelgroepen. In totaal produceren, verwerken en verhandelen deze bedrijven circa 665 verschillende gevaarlijke chemische stoffen en circa 345.000 mengsels waarin deze stoffen zijn verwerkt.

Tabel S1. Overzicht doelgroep en aantallen bedrijven.

Nr.	Doelgroepen	Aantal bedrijven
1	Basischemie	260
2	Fijnchemie	625
3	Importeurs	520
4	Handelaren	2.620
5	Verwerkende industrie	1.225
6	Eindgebruikers	45.055
7	Detailhandel	1.795
Totaal		52.100

In de huidige situatie is voor classificatie en labelling van gevaarlijke stoffen en mengsels de Europese Stoffen en Preparatenrichtlijn van toepassing. In Nederland is deze regelgeving ge-

¹ Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals

implementeerd in de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) en de daaronder vallende besluiten. Vanuit deze en andere wet- en regelgeving heeft het Nederlandse bedrijfsleven verplichtingen ten aanzien van:

1. Classificatie van stoffen en mengsels.
2. Etikettering van stoffen en mengsels.
3. Verpakking van stoffen en mengsels.
4. Registratie en notificatie.
5. Informatie beschikbaar houden.

Nieuwe integrale regelgeving: de CLP-verordening

De CLP-verordening integreert voor een belangrijk deel de huidige Europese regelgeving en laat deze aansluiten bij GHS. De veronderstelling hierbij is dat de huidige verplichtingen gelijk blijven en dat het huidige systeem eenmalig moet worden aangepast door herclassificering en heretikettering. Voor de implementatie van de CLP-verordening wordt uitgegaan van een transitieperiode tot 2013 (scenario 1) of een transitieperiode tot 2015 (scenario 2).

Het kwantificeren van kosten en baten

Bij de berekening van de directe en indirecte kosten (inclusief administratieve lasten) en baten is gebruik gemaakt van het Standaard kostenmodel. In dit model worden de totale kosten van de CLP-verordening gekwantificeerd per verplichting op basis van de aantallen stoffen en mengsels en het aantal bedrijven per doelgroep. Voor het verkrijgen van inzicht in deze verplichtingen zijn, gezien het feit dat de CLP-verordening een voorstel is, aannames en veronderstellingen gedaan. In de onderstaande tabel zijn deze samengevat. Bij elke aanname is aangegeven of deze leidt tot onderschatting of overschatting van de feitelijke kosten in de berekening.

Tabel S2. Overzicht van de over- of onderschatting van de feitelijke kosten per aanname.

Nr.	Aanname	Onder- of overschatting	Toelichting
1.	Volledige naleving.	Overschatting	In het onderzoek is geen rekening gehouden met het niet naleven van de verplichtingen. Bedrijven die hun verplichtingen niet of beperkt naleven, hebben lagere lasten dan in dit onderzoek is berekend.
2.	Benodigde gegevens voor het classificeren van stoffen zijn bekend. Het uitvoeren van testen is niet nodig.	Neutraal	In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat de gegevens die nodig zijn voor het classificeren van stoffen reeds bekend zijn op basis van REACH of de Wms. Additionele testen zijn hierdoor niet nodig.
3.	De classificatie voor milieu- en gezondheidsgevaar volgens de CLP-verordening, wordt voor mengsels berekend.	Neutraal	In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat fabrikanten, hoewel dit is toegestaan, geen additionele testen uitvoeren voor het vaststellen van de classificatie.
4.	De gemiddelde vervangings-termijn voor stoffen is 10 jaar.	Neutraal	Een deel van de stoffen, en hierdoor een deel van de mengsels, zal tijdens de transitieperiode vervangen worden als gevolg van reguliere bedrijfsvoering.
5.	Grote Nederlandse bedrijven gebruiken gespecialiseerde ICT-systemen voor classificatie.	Onderschatting	In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat alle grote fabrikanten en producenten weinig tijd kwijt zijn aan herclassificeren omdat zij gebruik maken van specialistische ICT-applicaties. In de praktijk kunnen de benodigde werkzaamheden voor classificatie bij een deel van de bedrijven uitgebreider zijn dan waar in dit onderzoek vanuit is gegaan.

Nr.	Aanname	Onder- of overschatting	Toelichting
6.	Kleine bedrijven gebruiken eenvoudige, vaak semi-handmatige methoden voor (her)classificeren.	Overschatting	In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat alle kleine fabrikanten en producenten geen specialistische software hebben om te herclassificeren. In de praktijk kan een beperkt deel van deze bedrijven wel beschikking hebben over ICT-oplossingen, waardoor de benodigde werkzaamheden beperkter zijn dan waar in dit onderzoek vanuit is gegaan.
7.	Het aantal stoffen en mengsels met een classificatie neemt als gevolg van de CLP-verordening niet toe.	Onderschatting	In het voorstel voor de CLP-verordening wordt aangegeven dat het aantal geclassificeerde mengsels zal toenemen. Deze toename is in dit onderzoek niet gekwantificeerd, waardoor de werkelijk kosten hoger kunnen uitvallen dan hier berekend.
8.	De consequenties bij wijziging van de classificatie volgens de CLP-verordening zijn niet gekwantificeerd.	Onderschatting	Een deel van de stoffen en mengsels zal als gevolg van veranderde limietwaarden een andere classificatie krijgen. Dit kan gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering (opslag, etc.). In dit onderzoek zijn mogelijke bedrijfsaanpassingen als gevolg van veranderde classificaties niet meegenomen. De werkelijke kosten kunnen hierdoor hoger uitvallen.
9.	Consumentenproducten worden eens in de 5 jaar voorzien van een nieuw label, industriële producten eens in de 10 jaar.	Neutraal	Een deel van de etiketten zal tijdens de transitieperiode vervangen worden als gevolg van reguliere bedrijfsvoering.
10.	In de berekening is geen rekening gehouden met verschillen in de afmetingen van etiketten.	Onderschatting	Het opmaken van een klein etiket kost meer tijd dan van een groot etiket. In dit onderzoek is voor de benodigde tijd voor het opmaken van een etiket uitsluitend uitgegaan van grote etiketten. De werkelijke kosten kunnen hierdoor hoger uitvallen dan berekend.
11.	De hoeveelheid informatie op het etiket blijft gelijk.	Onderschatting	In het voorstel voor de CLP-verordening wordt aangegeven dat meer ruimte nodig is op etiketten, waardoor minder talen op een etiket passen. Het aantal benodigde etiketten kan hierdoor toenemen. In dit onderzoek wordt echter uitgegaan van een gelijke hoeveelheid informatie, waardoor het aantal etiketten niet toeneemt. De werkelijke kosten kunnen hierdoor hoger zijn dan berekend.
12.	Voor iedere stof en ieder mengsel is slechts één etiket in omloop.	Onderschatting	In de praktijk zijn vaak meerdere maten verpakkingen beschikbaar voor een stof of mengsel. Hierdoor zijn per stof of mengsel vaak meerdere etiketten in omloop. In dit onderzoek wordt uitgegaan van één etiket per stof of mengsel. De werkelijke kosten kunnen hierdoor hoger zijn dan berekend.
13.	Alle bestaande stoffen zijn geregistreerd en alle benodigde notificaties zijn uitgevoerd.	Neutraal	In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat alle stoffen die reeds op de markt zijn, op de juiste wijze zijn geregistreerd en dat geen aanvullende notificaties nodig zijn.

De directe kosten van de CLP-verordening

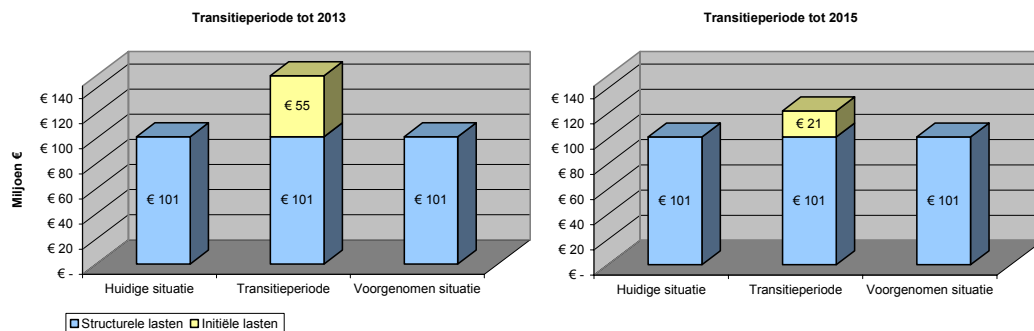
In figuur S1 zijn de directe jaarlijkse kosten als gevolg van de CLP-verordening grafisch weergegeven voor de huidige situatie, de transitieperiode en de voorgenomen situatie. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen initiële en structurele kosten.

De belangrijkste conclusies ten aanzien van de directe kosten zijn:

1. *De structurele kosten voor classificatie en labelling blijven gelijk als het aantal stoffen en mengsels wat onder de CLP-verordening valt, gelijk blijft.* De procedures voor het classificeren en etiketteren van gevaarlijke stoffen veranderen namelijk niet. Indien echter blijkt – en daar is in de huidige berekeningen geen rekening meegehouden – dat

door de CLP-verordening meer stoffen en mengsels als gevaarlijk worden geclassificeerd en dus met zwaardere voorschriften te maken krijgen, dan zullen de structurele kosten waarschijnlijk wel toenemen.

2. *De omvang van de initiële kosten wordt bepaald door de lengte van de transitieperiode.* Bij een overgang tot 2013 worden de totale initiële kosten geraamd op € 276 miljoen en bij een overgang tot 2015 op € 145 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door dat bij een langere transitieperiode meer etiketten in het reguliere bedrijfsproces kunnen worden gewijzigd.
3. *De handelingen met de hoogste initiële kosten zijn (1) kennisnemen nieuwe de CLP-verordening regelgeving, (2) opnieuw classificeren en (3) vervangen etiketten.* Afhankelijk van de gekozen transitieperiode, zijn deze handelingen de oorzaak van de top drie van kostenposten voor het bedrijfsleven.
4. *De hoogste initiële kosten zijn voor de doelgroepen fijnchemie en eindgebruikers.* Voor fijnchemie wordt dit vooral veroorzaakt door het grote aantal mengsels dat wordt geproduceerd. Voor eindgebruikers wordt dit vooral veroorzaakt door het grote aantal bedrijven in deze doelgroep dat met de CLP-verordening te maken krijgt.

Figuur S1. Overzicht van het verloop van de jaarlijkse directe kosten van de CLP-verordening voor de beide transitieperiodes.

De indirecte kosten van de CLP-verordening kunnen oplopen

Het gaat bij de indirecte kosten vooral om de consequenties die volgen uit de classificatie van stoffen en mengsels. Concreet kan dit betekenen dat mengsels die in de huidige situatie als niet of beperkt gevaarlijk zijn geclassificeerd, als gevolg van de CLP-verordening wel als gevaarlijk of als gevaarlijker worden geclassificeerd. Dit kan, indien de huidige wetgeving gehandhaafd blijft, de volgende consequenties hebben²:

- Andere eisen aan de inrichting door wijzigingen in hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Een verschuiving naar gevaarlijkere classificaties kan een melding betekenen aan het bevoegde gezag of in andere gevallen een aanpassing van de Wm-vergunning.
- Andere eisen aan opslagvoorzieningen. De opslag van gevaarlijke stoffen is gerelateerd aan opslaghoeveelheden. Een zwaardere classificatie betekent zwaardere eisen aan opslag conform de PGS richtlijn.

² De overheid is voornemens aanpalende regelgeving zo aan te passen dat deze indirecte gevolgen zo veel mogelijk worden beperkt.

- Andere eisen aan verpakkingen. Een zwaardere classificatie kan betekenen dat andere eisen worden gesteld aan verpakkingen. Een mogelijk voorbeeld hiervan is de zeepbranche. Een andere classificatie als gevolg van de CLP-verordening kan betekenen dat middelen die oppervlakteactieve stoffen bevatten, moeten worden voorzien van kinderveilige sluitingen.

De gevolgen van de CLP-verordening treffen vooral MKB-bedrijven

De belangrijkste kosten van de CLP-verordening worden veroorzaakt tijdens de transitieperiode. In deze periode dienen bedrijven de classificatie en etikettering van de stoffen en mengsels aan te passen. Grotere bedrijven zullen deze veranderingen centraal kunnen doorvoeren, waardoor de kosten ten opzichte van de totale bedrijfsvoering, beperkt blijven. MKB bedrijven zullen echter tijdens de transitieperiode meer afhankelijk zijn van leveranciers. Bovendien hebben MKB bedrijven minder capaciteit om op de veranderingen als gevolg van de CLP-verordening te anticiperen. Dit betekent dat de kosten ten opzichte van de totale kosten voor de bedrijfsvoering, aanzienlijk kunnen oplopen.

De baten van de CLP-verordening zijn vooral voor internationaal opererende bedrijven

Primair is de CLP-verordening gericht op het wereldwijd harmoniseren van de voorschriften voor het classificeren en etiketteren van gevaarlijke stoffen en mengsels. De belangrijkste baten van de CLP-verordening zijn dan ook gericht op de internationale handel en internationale bedrijven. Concreet betekent dit dat:

- Nederlandse bedrijven die alleen binnen de EU handelen als gevolg van de CLP-verordening met eenduidigere voorschriften te maken krijgen.
- Nederlandse bedrijven die buiten de EU handelen als gevolg van de CLP-verordening met minder verschillende voorschriften te maken krijgen. Uit het onderzoek komt immers naar voren dat er toch kleine verschillen blijven bestaan tussen de EU en landen die daarbuiten GHS invoeren.
- Bedrijven die uitsluitend in Nederland handelen of werkzaam zijn, geen voordelen zullen ondervinden als gevolg van de CLP-verordening.

Gezien het feit dat de meest omvangrijke doelgroepen van het Nederlandse bedrijfsleven – te weten eindgebruikers, handelaren en detailhandel – vooral nationaal georiënteerd zijn, zullen de baten voor het totale Nederlandse bedrijfsleven beperkt blijven. De baten zijn daarom niet verder gekwantificeerd in deze Quicksan.

De CLP-verordening vereist inhoudelijke aanpassing van nationale wet- en regelgeving

Met de invoering van REACH zal de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) vervallen en worden veel besluiten ondergebracht onder de Wet milieubeheer. Bij de CLP-verordening is het hierdoor alleen noodzakelijk om regelgeving aan te passen die inhoudelijk gebruik maakt van het huidige (Wms-)classificatiesysteem. Het betreft:

- Wet milieubeheer.
- Besluit Risico's en Zware Ongevallen.
- Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten.
- Nadere regels verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten.
- Warenwetbesluit veilige verpakking huishoudchemicaliën.
- Warenwetbesluit deponering informatie preparaten.
- Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS).

▣ Algemene Beoordelings Methodiek voor stoffen en preparaten (ABM).

Door de CLP-verordening zullen de artikelen in de genoemde regelgeving, die gebruik maken van de classificatie van gevaarlijke stoffen en mengsels om voorschriften te stellen aan inrichtingen en personen, moeten worden aangepast. Overigens blijft het niet bij de aanpassingen van deze regelgeving, maar dienen ook de vergunningverleners en inspecteurs die met deze regelgeving werken, goed te worden geïnstrueerd. Interpretatieverschillen kunnen leiden tot extra kosten en irritatie bij bedrijven.

Uitkomsten Impact Assessment NL en EC verschillen op enkele punten.

Het Nederlandse onderzoek onderschrijft dat de structurele gevolgen van de CLP-verordening beperkt zullen blijven. Voor de berekende initiële directe kosten geldt echter dat deze wel significant afwijken van de EC-Impact Assessment. Hierin is berekend dat de kosten voor het Europese bedrijfsleven, afhankelijk van een transitieperiode tot 2013 of tot 2015, respectievelijk € 544 miljoen of € 526 miljoen bedragen. In dit onderzoek wordt aangetoond dat de kosten minimaal € 145 miljoen bedragen voor alleen het Nederlandse bedrijfsleven.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In 2003 is door de Verenigde Naties een resolutie aanvaard waarin afspraken zijn gemaakt over de indeling van stoffen en mengsels op basis van hun gevaarseigenschappen. Hierbij is ook een wereldwijd systeem vastgesteld voor het etiketteren (Classification and Labelling; C&L) van deze stoffen en mengsels. Dit systeem wordt het Globally Harmonised System (GHS) genoemd. Voor transport wordt in Europa voor de gevaarsindeling van stoffen en mengsels reeds een op GHS gebaseerd systeem gebruikt. Met betrekking tot het gebruik van stoffen en preparaten wordt voor de gevaarsindeling en etikettering in Europa gewerkt met de Europese Stoffen- en Preparatenrichtlijn³.

Op dit moment wordt binnen de Europese Unie overleg gevoerd over de implementatie van GHS in de Europese regelgeving. In de nieuwe Europese Verordening Classification, Labelling and Packaging of Substances and Mixtures (CLP) zullen regels ten aanzien van gevaarsindeling en etiketteren uit de Stoffen- en Preparatenrichtlijn worden overgenomen en in overeenstemming met GHS worden gebracht. Hiertoe zal GHS naast transport, ook gaan gelden bij productie, gebruik en opslag van stoffen en mengsels. In de huidige Europese richtlijnen is de indeling en etikettering voor stoffen en mengsels bij de productie en in de gebruiksfase al wel grotendeels gelijk voor regelgeving betreffende het arbeidsmilieu, de consumentenbescherming en het milieu.

Om de gevolgen te bepalen van de invoering van de CLP-verordening op de bedrijven in Europa, heeft de Europese Commissie een Impact Assessment laten uitvoeren. Onder andere door het gebrek aan onderbouwing van deze Impact Assessment kan geen beeld worden gegeven van de gevolgen voor de Nederlandse situatie. Voor het bepalen van het Nederlandse standpunt ten aanzien van de implementatie van de CLP-verordening, is het echter noodzakelijk dat de gevolgen hiervan voor het Nederlandse bedrijfsleven bekend zijn.

De ministeries van Economische Zaken (EZ) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben daarom het project “Nederlands onderzoek naar de gevolgen van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven” uit laten voeren. In dit project is een Quickscan uitgevoerd naar enerzijds de gevolgen op de AL voor het Nederlandse bedrijfsleven. Anderzijds geeft het onderzoek inzicht in de overige gevolgen van de CLP-verordening (baten en de initiële en structurele lasten).

In deze rapportage worden de resultaten van de Quickscan naar de gevolgen van de implementatie van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven gepresenteerd en nader toegelicht.

³ 67/548/EG en 99/45/EG.

1.2 Projectdoelstellingen

De doelstellingen van het project “Nederlands onderzoek naar de gevolgen van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven en voor de administratieve lasten” kunnen als volgt worden omschreven:

- *Inzicht krijgen in de gevolgen van de invoering van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven onder andere ten aanzien van administratieve lasten.*
- *Inzicht krijgen in de kosten versus baten voor de verschillende schakels van de chemische keten.*
- *Onderbouwing geven voor de standpuntbepaling van Nederland over de conclusies van de Impact Assessment van de Europese Commissie.*
- *Inzicht krijgen in de op indeling en etikettering (“Classification & Labelling”) gebaseerde vervolgregelgeving in Nederland.*

Kader 1. Deelvragen die worden beantwoord in dit onderzoek.

- Welke veranderingen heeft de CLP-verordening tot gevolg?
- Wat zijn de eenmalige kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven om de CLP-verordening in te voeren in de volgende overgangsscenario's:
 - Startdatum voor stoffen is publicatiedatum verordening tot ingangsdatum 1 december 2010. Voor mengsels loopt deze termijn van 1 december 2010 tot 1 juni 2015.
 - Startdatum voor stoffen is publicatiedatum verordening tot ingangsdatum 1 december 2010. Voor mengsels loopt deze termijn van 1 december 2010 tot 1 december 2013.
- Welke overgangsperiode, naast voornoemde overgangsscenario's, brengt de minste kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven met zich mee?
- Welke Nederlandse milieu-, veiligheids- en arboregelgeving (zowel materiële wetgeving als overige verplichtingen zoals de NeR, de richtlijnen voor opslag van gevaarlijke stoffen en ABM) is gebaseerd op, of verwijst naar indeling- en etiketteringsregelgeving? En wat zijn op hoofdlijnen de veranderingen in die wetgeving, vanwege de invoering van de CLP-verordening, waardoor kosten en administratieve lasten zullen optreden?

Zijn er aanpassingen mogelijk in het voorstel van de EU tot implementatie van de CLP-verordening die leiden tot minder kosten voor het bedrijfsleven?

2 Uitgangspunten en werkwijze

In het onderzoek worden door middel van een Quicksan zoveel mogelijk de kosten waar bedrijven in het kader van de CLP-verordening mee te maken zullen krijgen in kaart gebracht. Hierbij wordt is onderscheid gemaakt in Administratieve Lasten, zoals gedefinieerd door de Regiegroep Regeldruk, en overige kosten. In de volgende paragraaf wordt de definitie van de Administratieve Lasten nader toegelicht. In de andere paragrafen van dit hoofdstuk worden de overige algemene uitgangspunten van het onderzoek beschreven. Dit betreft dus niet alleen de uitgangspunten voor de berekening van de Administratieve Lasten, maar ook de overige kosten en kwalitatief beschreven onderwerpen.

2.1 Europese Commissie Impact Assessment

De Europese Commissie heeft een Impact Assessment uit laten voeren om de gevolgen van de CLP-verordening voor het Europese bedrijfsleven, in kaart te brengen. In deze EC-Impact Assessment is een inschatting gemaakt van de omvang van drie typen economische gevolgen:

1. *One-off costs*. Dit zijn de eenmalige kosten als gevolg van de transitie.
2. *Recurring costs*. Dit zijn de structurele kosten als gevolg van de aangepaste en nieuwe voorschriften uit de CLP-verordening .
3. *Benefits*. Dit zijn de structurele baten die ontstaan als gevolg van de CLP-verordening .

Om een gedegen onderbouwing te kunnen geven voor de standpuntbepaling van Nederland over de conclusies van deze EC-Impact Assessment, is het onderliggende onderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek wordt, vanuit de voor de EC-Impact Assessment gehanteerde uitgangspunten, een Quicksan gemaakt van de gevolgen van de CLP-verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven. Voor de beschrijving van de Nederlandse situatie wordt extra aandacht gegeven aan:

- Onderwerpen die niet (voldoende) zijn meegenomen in de EC-Impact Assessment.
- Onderwerpen waarin de Nederlandse situatie significant afwijkt van de uitgangspunten van de EC-Impact Assessment.

Kanttekeningen bij het EC-Impact Assessment

In de EC-Impact Assessment wordt duidelijk onderscheid gemaakt tussen onderwerpen die in het onderzoek zijn meegenomen en onderwerpen die buiten beschouwing zijn gebleven. Deze informatie, gecombineerd met de structuur van de EC-Impact Assessment, biedt goede uitgangspunten voor verder onderzoek. Het betreft de volgende punten:

- *Nationale regelgeving wordt buiten beschouwing gelaten*. De mate waarin nationale regelgeving voorschriften verbindt aan het produceren, verhandelen en gebruiken van chemische stoffen en mengsels is mede bepalend voor de gevolgen van de CLP-verordening voor de bedrijven in dat land. In landen waar naast de Stoffen- en Preparatenrichtlijn geen of weinig verplichtingen gelden ten aanzien van chemische stoffen en mengsels, zijn de structurele gevolgen voor bedrijven hoger, omdat zij meer nieuwe verplichtingen krijgen. In landen waar wel uitgebreide aanvullende regelgeving geldt ten aanzien van dit onderwerp, zoals het geval is in Nederland, zijn de structurele ge-

volgen kleiner, maar kunnen de initiële lasten voor het omschakelen naar een ander systeem hoger zijn.

- *Weinig onderbouwing van gegevens.* De herleidbaarheid van de in de EC-Impact Assessment gebruikte data is beperkt. Hierdoor is slecht controleerbaar of deze cijfers accuraat zijn. Daarnaast beperkt dit de mogelijkheid om de gegevens te benutten voor nationaal onderzoek.
- *Implementatieverschillen tussen lidstaten zijn buiten beschouwing gelaten.* De ontwerpverordening kent verplichtingen voor zowel bedrijven als lidstaten. De wijze waarop lidstaten aan hun verplichtingen voldoen kan per lidstaat verschillen. Hierdoor kunnen de administratieve lasten en nalevingskosten als gevolg van verplichtingen van de voorgestelde verordening van land tot land verschillen. Ten tijde van het uitvoeren van dit onderzoek waren mogelijke implementatieverschillen nog niet bekend. Daarom is hiermee in dit onderzoek geen rekening gehouden.
- *Beperkt aandacht voor de effecten voor MKB-bedrijven.* In de EC-Impact Assessment wordt slechts beperkt onderscheid gemaakt tussen de gevolgen voor grote en MKB bedrijven. In het Europese onderzoek wordt aangegeven dat “the overhead costs of training and IT bear relatively heavily on SME⁴ suppliers of chemicals.” Daarnaast wordt aangegeven dat SME-bedrijven zich voornamelijk bezig houden met het produceren van mengsels. Om de kosten voor SME-bedrijven te beperken wordt in de EC-Impact Assessment geadviseerd om een transitieperiode voor mengsels te hanteren tot 2015⁵. De effecten van de CLP-verordening voor SME-bedrijven worden echter niet verder uitgewerkt of gekwantificeerd.

Afwijking van de Nederlandse situatie

De EC-Impact Assessment wijkt significant af van de Nederlandse situatie doordat de focus voornamelijk op de fabrikanten van stoffen en de producenten van mengsels wordt gelegd. Met gevolgen voor de keten, waaronder importeurs, handelaren, verwerkende industrie en eindgebruikers, wordt geen rekening gehouden. Ook deze bedrijven krijgen te maken met de veranderingen als gevolg van de CLP-verordening. Door het grote aantal bedrijven, dat in deze doelgroepen valt, wordt een belangrijk deel van de gevolgen buiten beschouwing gelaten. Daarnaast is de situatie van deze bedrijven vaak anders dan die van fabrikanten en producenten. Een tweetal voorbeelden hiervan is:

- *Aanwezigheid van ICT-oplossingen.* In de EC-Impact Assessment wordt uitgegaan van een situatie waarin de benodigde ICT-oplossingen voorhanden zijn. Bezien vanuit de producenten is dit veelal correct. Voor veel andere bedrijven, zeker wanneer het bedrijven uit het MKB betreft, zijn de ICT-voorzieningen echter vaak beperkt. Werken de grote bedrijven vaak met speciale, op maat gemaakte ICT-pakketten, zo maken kleine bedrijven eerder gebruik van generieke programma's zoals Excel⁶. Voor deze bedrijven kunnen de benodigde investeringen groot zijn.
- *Import naar en export vanuit de EU.* De import en export van chemische stoffen en mengsels is in de EC-Impact Assessment onderzocht vanuit het standpunt van de producent die importeert naar of exporteert vanuit de EU. Hierbij wordt geen rekening gehouden met bedrijven die stoffen en mengsels bestellen in landen buiten de EU. Hoe-

⁴ Small and Medium Enterprises, vergelijkbaar met het Nederlandse begrip MKB.

⁵ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, and amending Directive 67/548/EEC and Regulation (EC) No 1907/2006, IMPACT ASSESSMENT, 27.6.2007, pagina's 21 t/m 23.

⁶ Dit is aangegeven door de respondenten van de kleinere bedrijven uit het onderzoek en aan de onderzoekers getoond.

wel de leveranciers verplicht zijn om de juiste informatie aan te leveren is het nu in de praktijk zo dat importeurs veel moeite moeten doen om deze informatie compleet te krijgen. In enkele gevallen moeten de importeurs zelf de informatie verzamelen.

Aandachtspunten voor de Quickscan

Op basis van de hierboven toegelichte onderwerpen is een aantal punten naar voren gekomen waaraan in het onderliggende onderzoek aandacht is besteed. Het betreft:

- In de EC-Impact Assessment van de CLP-verordening is een aantal onderwerpen niet meegenomen, die wel belangrijke gevolgen hebben voor het Nederlandse bedrijfsleven. De onderwerpen die in dit onderzoek wel zijn opgenomen zijn:
 1. De relevante Nederlandse regelgeving waarop de CLP-verordening invloed heeft.
 2. Een onderbouwing van de gebruikte aannames en kwantitatieve resultaten.
- In de EC-Impact Assessment wordt slechts beperkt onderscheid gemaakt tussen de gevolgen voor grote bedrijven en MKB (SME) bedrijven. In dit onderzoek worden de verschillende effecten verder toegelicht en, waar mogelijk, gekwantificeerd. Voor het onderscheid tussen de verschillende groepen bedrijven wordt aangesloten bij het onderzoek naar de gevolgen van REACH⁷ en de onderverdeling die het CBS op basis van de SBI '93-bedrijfsindeling heeft gemaakt naar aantallen werknemers.
- In de EC-Impact Assessment is voornamelijk rekening gehouden met de gevolgen voor producenten. In deze Quickscan zijn naast de gevolgen voor producenten, ook de gevolgen voor de onderliggende keten in kaart gebracht, bijvoorbeeld importeurs en professionele eindgebruikers.
- Naast de directe kosten, de kosten die bedrijven direct ondervinden door de verplichtingen uit de CLP-verordening, dienen ook de indirecte kosten in kaart te worden gebracht. De indirecte kosten zijn kosten die bedrijven moeten maken voor activiteiten die niet direct door de CLP-verordening worden voorgeschreven, maar wel voort komen uit de gevolgen die de CLP-verordening heeft op het bedrijfsleven. Bijvoorbeeld door veranderingen in aanpalende regelgeving die door de CLP-verordening moet worden aangepast.

2.2 Definities en onderzoeksmethodiek

Administratieve lasten en nalevingskosten

Om haar publieke belangen te kunnen waarborgen, legt de overheid aan het bedrijfsleven verplichtingen op tot het doen of nalaten van handelingen of gedragingen (inhoudelijke verplichtingen) en daarnaast verplichtingen tot het verschaffen van informatie over die handelingen en gedragingen (informatieverplichtingen):

- *Informatieverplichtingen.* Om aan de informatieverplichtingen te voldoen, moeten bedrijven handelingen uitvoeren zoals het invullen van formulieren of het verzamelen van aanvullende informatie. De kosten die bedrijven hiervoor maken zijn gedefinieerd als administratieve lasten⁸. De definitie (zie onderstaande kader) en de methodiek voor het berekenen van de administratieve lasten zijn uitgewerkt in de handleiding 'Meten is Weten II' van de Regiegroep Regeldruk⁹.

⁷ 'Effectmeting Administratieve Lasten REACH', SIRA Consulting, juni 2004.

⁸ Het begrip Administratieve Lasten wordt in deze rapportage vaak afgekort met AL.

⁹ 'Meten is Weten II', Regiegroep Regeldruk, 2007.

- *Inhoudelijke verplichtingen.* Om aan de inhoudelijke verplichtingen te voldoen, moeten bedrijven bepaalde handelingen uitvoeren, zoals het weergeven van gevaarsinformatie op etiketten en het opslaan van artikelen in een op de juiste manier ingerichte opslagfaciliteit. De kosten die bedrijven hiervoor maken zijn gedefinieerd als nalevingskosten. In tegenstelling tot de administratieve lasten, is voor het berekenen van de nalevingskosten geen standaardmethodiek beschikbaar. In het onderstaande kader wordt de in dit onderzoek gehanteerde definitie van nalevingskosten weergegeven. Voor deze definitie is aangehaakt bij de definitie van administratieve lasten.

Administratieve lasten (AL)

Administratieve lasten zijn de kosten voor het bedrijfsleven om te voldoen aan informatieverplichtingen voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Het gaat om het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie.

Deze kosten hebben betrekking op de door de bedrijven bestede tijd (uitgedrukt in uren en vermenigvuldigd met een uurtarief) en de gemaakte (out-of-pocket) kosten (uitgedrukt in euro's).

Bron: Regiegroep Regeldruk (2007), "Handleiding Administratieve Lasten - Meten is Weten II"

Nalevingskosten

Nalevingskosten zijn de kosten voor het bedrijfsleven om te voldoen aan inhoudelijke verplichtingen voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Het gaat om alle handelingen die nodig zijn om inhoudelijk te voldoen aan deze regelgeving.

Deze kosten hebben betrekking op de door de bedrijven bestede tijd (uitgedrukt in uren en vermenigvuldigd met een uurtarief) en de gemaakte (out-of-pocket) kosten (uitgedrukt in euro's).

In dit onderzoek worden twee typen AL en nalevingskosten onderscheiden, namelijk eenmalige en structurele lasten.

- *Eenmalige lasten.* Dit zijn de kosten die bedrijven eenmalig moeten maken om te kunnen voldoen aan de regelgeving. Deze eenmalige kosten vallen uiteen in twee typen:
 - Eenmalige AL. Dit zijn de lasten die voortkomen uit informatieverplichtingen die slechts eenmalig moeten worden uitgevoerd bij introductie van nieuwe regels of wijziging van bestaande regels.
 - Eenmalige nalevingskosten. Dit zijn de kosten die bedrijven eenmalig moeten maken om systemen of bedrijfsprocessen aan te passen aan de nieuwe inhoudelijke verplichtingen. Dit betreft dus eenmalige kosten die bedrijven moeten maken die niet direct onder de definitie van de AL vallen.
- *Structurele lasten.* Dit zijn de AL die bedrijven jaarlijks moeten maken om te kunnen voldoen aan de informatieverplichtingen. Ook deze lasten vallen uiteen in twee typen:
 - Structurele AL. Dit zijn periodiek terugkerende lasten die bedrijven moeten maken om te kunnen voldoen aan informatieverplichtingen in bestaande regels.
 - Structurele nalevingskosten. Dit zijn de periodiek terugkerende lasten die bedrijven moeten maken om te kunnen voldoen aan inhoudelijke verplichtingen in bestaande regelgeving.

Kostenmodel CLP-verordening

De kosten, bestaande uit administratieve lasten en nalevingskosten, worden berekend conform het standaardkostenmodel (SKM).¹⁰ In een SKM zijn de verplichtingen uitgewerkt tot op het niveau van de handelingen die bedrijven moeten uitvoeren om aan deze verplichtingen te voldoen.

De totale kosten worden vervolgens bepaald door de kosten van een handeling (P) te vermenigvuldigen met het aantal handelingen (Q) waarop deze van toepassing is. De kosten voor een handeling worden berekend als het product van de tijdsbesteding en het uurtarief. Bij het opstellen en gebruik van het CLP-kostenmodel zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- *Standaardkostenmodel (SKM).* De werkwijze van het berekenen van de administratieve lasten is gebaseerd op de uitgangspunten zoals vastgelegd in de handleiding “Meten is Weten II” van de Regiegroep Regeldruk (2007). Voor het berekenen van de nalevingskosten wordt aangesloten bij deze werkwijze.
- *Open structuur.* Het standaardkostenmodel is opgezet met een ‘open structuur’. Dit betekent dat in het SKM inzichtelijk en controleerbaar is opgenomen:
 - Om welke informatieverplichting het gaat (artikel uit de wet).
 - Welke (deel)handelingen bedrijven moeten uitvoeren om aan de verplichting te voldoen.
 - Hoe de kostenberekening hiervan plaatsvindt.
- *Gemiddeld efficiënt bedrijf.* Bij de berekeningen wordt uitgegaan van ‘het gemiddeld efficiënt bedrijf’. Dit zijn voor hun doelgroep representatieve bedrijven die hun administratieve zaken gemiddeld efficiënt uitvoeren.
- *Naleving.* Bij de berekening van de administratieve lasten voor naleving wordt uitgegaan van 100% naleving, tenzij op basis van de meting blijkt dat de feitelijke naleving hiervan sterk afwijkt. In dat geval is het model voorzien van een label.
- *Alleen de lasten, niet de baten.* In het SKM zijn alleen de lasten gemeten, mogelijke baten zijn buiten beschouwing gelaten. Deze worden in het onderzoek wel apart beschreven, maar zijn geen onderdeel van de berekening met het CLP-SKM.
- *Gemengde functies.* Een aantal informatieverplichtingen zal ook worden uitgevoerd als dit niet bij wet (of internationale regelgeving) is vastgelegd. In het geval dat sprake is van gemengde kosten, wordt door middel van een label aangegeven welk deel van de lasten van deze gemengde functie het gevolg is van regelgeving.
- *Eerder uitgevoerde nulmetingen.* Voor het bepalen van de AL als gevolg van de CLP-verordening is gebruik gemaakt van eerder uitgevoerde onderzoeken, te weten:
 - ‘Nulmeting Administratieve lasten VROM’, SIRA Consulting, april 2004.
 - ‘Nulmeting Administratieve lasten SZW’ EIM, februari 2004.
 - ‘Effectmeting Administratieve Lasten REACH’, SIRA Consulting, november 2005.
- *Ongewijzigd beleid.* Voor de Quickscan wordt uitgegaan van een toekomstige situatie waarin het Nederlandse beleid niet is gewijzigd.
- *Focus op Supply & Use.* In dit onderzoek wordt ingegaan op de gevolgen van de CLP-verordening voor de productie en levering van chemische stoffen en mengsels (supply) en het gebruik hiervan (use). Indirecte effecten op regelgeving voor transport en afval zijn niet meegenomen omdat deze niet binnen de scope van het onderzoek vallen.

¹⁰ Voor de term Standaardkostenmodel wordt in dit rapport vaak de afkorting SKM gebruikt. Door het SKM specifiek in te vullen voor de CLP-verordening ontstaat het CLP-kostenmodel (CLP-SKM). In dit kostenmodel worden echter niet alleen de Administratieve Lasten, maar ook de overige kosten (nalevingskosten) berekend.

- *Overschatting van de kosten voorkomen.* Bij het berekenen van de kosten is er in deze Quickscan voor gekozen om een overschatting van de lasten, voor zover mogelijk, te voorkomen. Dit wil zeggen dat alleen kosten waarvan zeker is dat deze moeten worden gemaakt zijn opgenomen in de berekening. Indien het bij gebrek aan goede beschikbare gegevens noodzakelijk was om aannames te maken, is uitgegaan van conservatieve uitgangspunten om overschatting zoveel mogelijk te voorkomen. De totale berekende kosten zijn hierdoor naar verwachting lager dan de daadwerkelijke kosten als gevolg van de CLP-verordening.

Uurtarieven

In dit onderzoek worden per doelgroep twee uurtarieven gehanteerd. Een hoog uurtarief voor handelingen uitgevoerd door het hoger management en een laag uurtarief voor handelingen die door het lager management en uitvoerend personeel (bijvoorbeeld productiemedewerkers, winkelpersoneel en magazijnmedewerkers) kunnen worden uitgevoerd. De hoogte van deze tarieven is gebaseerd op de gegevens die zijn aangeleverd door de respondenten en de CBS loonstatistieken. In bijlage V wordt verder aangegeven hoe deze uurtarieven zijn bepaald. In de onderstaande tabel wordt per doelgroep een overzicht gegeven van de uurtarieven. Het betreft de interne, niet commerciële uurtarieven, inclusief overheadkosten.

Tabel 1. Overzicht uurtarieven per doelgroep.

Nr.	Doelgroep	Uurtarief 2007	
		Hoog	Laag
1	Basischemie	€ 90	€ 55
2	Fijnchemie	€ 90	€ 55
3	Importeurs	€ 75	€ 35
4	Handelaren	€ 60	€ 35
5	Verwerkende industrie	€ 70	€ 40
6	Eindgebruikers	€ 60	€ 35
7	Detailhandel	€ 45	€ 25

Interviews

Om een goed (kwantitatief en kwalitatief) beeld te krijgen van de gevolgen van de CLP-verordening voor deze bedrijven, zijn twintig interviews uitgevoerd. De verdeling van dit aantal over de verschillende doelgroepen is weergegeven in de onderstaande tabel. Bij de verdeling van de interviews is rekening gehouden met de diversiteit van de activiteiten binnen de doelgroepen.

Tabel 2. Overzicht interviews per doelgroep

Nr.	Doelgroepen	Aantal interviews
1.	Basischemie	3
2.	Fijnchemie	5
3.	Importeurs	2
4.	Handelaren	2
5.	Verwerkende industrie	4
6.	Eindgebruikers	2
7.	Detailhandel	2
Totaal		20

De geïnterviewde bedrijven zijn aangeleverd door vertegenwoordigers van de brancheorganisaties die bij het onderzoek zijn betrokken. Hierbij is gekeken naar de representativiteit van

de bedrijven en de kennis die de bedrijven reeds hebben over de CLP-verordening. In het onderzoek zijn zowel bedrijven geïnterviewd die al op de hoogte waren van de gevolgen van de CLP-verordening, als bedrijven waarbij dit niet het geval was. Voor aanvang van het interview hebben de respondenten een toelichting van het project ontvangen.

2.3 Risicobeheersing

Bij de uitvoering van het onderzoek is een aantal risico's naar voren gekomen, dat de uitkomsten van het project kan beïnvloeden. In deze paragraaf worden deze risico's benoemd en wordt aangegeven op welke wijze hiermee is omgegaan in het project.

- *Respondenten hebben een beperkt beeld van de CLP-verordening.* Veel van de respondenten hebben nu nog geen duidelijk beeld van de consequenties die de CLP-verordening heeft voor hun bedrijf. Per type bedrijf verschilt dit:
 - De gevolgen zijn voor grote bedrijven soms moeilijk in te schatten omdat de werkzaamheden over meerdere afdelingen of zelfs meerdere landen zijn verdeeld.
 - Veel MKB-bedrijven hebben geen proactieve houding bij kennisname van nieuwe regelgeving. Zij nemen pas kennis van nieuwe regelgeving op het moment dat deze van kracht wordt.Om ervoor te zorgen dat alle respondenten in het onderzoek voldoende kennis van de CLP-verordening hadden om de juiste gegevens aan te leveren, is veel aandacht besteed aan voorlichting. Hiertoe is een uitgebreide toelichting opgesteld waarin de gevolgen van de CLP-verordening zijn toegelicht. Deze is vooraf aan de respondenten toegezonden, zodat alle respondenten kennis konden nemen van de te verwachten veranderingen. In de voorbereiding van het interview hebben de respondenten dan ook de gevolgen reeds in kaart kunnen brengen. Daarnaast is ook tijdens en na de interviews veel aandacht besteed aan het verhelderen van alle onduidelijkheden. Op deze manier hebben de onderzochte bedrijven, ook zij die vooraf nog niets van de CLP-verordening afwisten, alle vragen kunnen beantwoorden.
- *Omgaan met onzekerheden.* In het onderzoek is naar voren gekomen dat zowel de exacte gevolgen van de CLP-verordening als de aantallen stoffen en mengsels, waarop de regelgeving betrekking heeft, nog niet geheel bekend zijn. Om toch tot een goede inschatting van de gevolgen te komen is hier als volgt mee omgegaan:
 - Voor de voorgenomen regelgeving is een vast uitgangspunt gekozen. Dit betreft de tekst van de CLP-verordening van 27 juni 2007. Eventuele aanpassingen die later zijn gemaakt, zijn niet in het onderzoek meegenomen. Dit voorkomt onduidelijkheden bij de respondenten.
 - Voor het bepalen van de aantallen stoffen en mengsels is gebruik gemaakt van de gegevens uit het onderzoek naar de gevolgen van REACH en de gegevens die zijn verkregen uit de interviews. Vervolgens zijn deze aantallen voorgelegd aan medewerkers van TNO. Omdat het aantal mengsels een grote invloed heeft op de hoogte van de kosten van de CLP-verordening, is een behoudende extrapolatie gemaakt om een overschatting van het aantal mengsels, en daarmee de kosten, te voorkomen. In bijlage III is aangegeven hoe het aantal mengsels is bepaald.
- *Representativiteit van de onderzoeksgegevens.* Dit onderzoek heeft de vorm van een Quicksan waardoor de gebruikte onderzoeksgegevens zijn verzameld op basis van een beperkt aantal interviews met respondenten. Om ervoor te zorgen dat ondanks deze be-

perking toch een representatief beeld wordt verkregen van de gevolgen van de CLP-verordening, is een aantal maatregelen genomen:

- Binnen de beperkte hoeveelheid bedrijven zijn in overleg met de brancheorganisaties bedrijven onderzocht die representatief zijn voor de branche die zij vertegenwoordigen. Ook is in de interviews aandacht besteed aan de representativiteit van de bedrijven.
- In het onderzoek zijn vertegenwoordigers van MKB Nederland en VNO/NCW nauw betrokken. Alle resultaten van het onderzoek zijn aan hen voorgelegd.
- De gegevens die het meeste effect op de berekening hebben, zijn extra onderzocht. Alle aannames die nodig zijn geweest om te komen tot de gebruikte gegevens, zijn inzichtelijk gemaakt in de bijlagen van deze rapportage.

3 Het Globally Harmonised System

3.1 Huidige situatie

In Nederland is voor het primaire stoffenbeleid ten aanzien van het milieu de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms) van toepassing. Hierin worden onder andere de algemene regels voor het op de markt brengen van stoffen en mengsels geregeld. In 2008 vervalt de Wms en wordt deze regelgeving opgenomen in REACH en in hoofdstuk 9 van de Wet milieubeheer. Hieronder wordt deze regelgeving kort toegelicht.

Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms)

Het doel van deze wet en het achterliggende beleid kan als volgt worden samengevat: “Zorgdragen voor een zodanig veilig gebruik van stoffen, in alle fasen van de levenscyclus (van chemisch product via (consumenten)stoffen en mengsels naar afval en hergebruik), dat mens en milieu geen - of verwaarloosbare - gevaren en risico’s lopen. Ook in de werkomgeving dienen veiligheids- en gezondheidsrisico’s als gevolg van het beroepsmatig gebruik van stoffen te worden geminimaliseerd.”¹¹

De Wms is grotendeels een kaderwet. Dit betekent dat de uitvoering van deze wet voor een deel wordt geregeld in besluiten. In deze besluiten is onder andere het huidige informatievoorzieningsstelsel voor stoffen vormgegeven. De wetten en besluiten zijn grotendeels gebaseerd op Europese richtlijnen en verordeningen, die door de Wms zijn geïmplementeerd in de Nederlandse regelgeving.

Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals (REACH)

Het doel van REACH is (1) de volksgezondheid en het milieu beter te beschermen tegen blootstelling aan chemicaliën en (2) het vermogen tot concurreren en innoveren van het Europese bedrijfsleven te verbeteren. REACH moet volgens de Europese Commissie leiden tot een systeem van registratie van stoffen waarbij bedrijven verantwoordelijk worden voor het leveren van gegevens over stoffeigenschappen en risico’s (voor mens en milieu). Het gaat hierbij om alle stoffen die op de markt worden gebracht of als tussenproducten worden gebruikt. Een aantal stoffen is van de REACH-regelgeving uitgezonderd, omdat voor deze stoffen aparte regelgeving geldt. Voor een uitgebreide beschrijving van de REACH-regelgeving wordt verwezen naar hoofdstuk 2 van de door KPMG/TNO en SIRA Consulting uitgevoerde studie “Gevolgen van REACH voor het Nederlandse bedrijfsleven” (juni 2004).

Wet milieubeheer (Wm)

De Wet milieubeheer is op 1 januari 1993 ontstaan uit de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). De Wm is een raamwet waarin algemene regels zijn opgenomen, bijvoorbeeld ten aanzien van milieuplannen en -programma's, milieukwaliteitseisen, inrichtingen,

¹¹ Strategie Nota Omgaan Met Stoffen, Ministerie van VROM, April 2002,

afvalstoffen en procedures. In hoofdstuk 9 van de Wm zijn voorschriften opgenomen ten aanzien van stoffen en mengsels. Dit hoofdstuk wordt bij het vervallen van de Wms uitgebreid met de voorschriften uit de Wms die niet met REACH overlappen of daarmee strijdig zijn. De concrete invulling van de Wm wordt gegeven door middel van uitvoeringsbesluiten, de zogenoemde Algemene Maatregelen van Bestuur (AmvB's).

Overige Nederlandse regelgeving

Het aantal wetten, besluiten en regelingen dat naar de Wms verwijst, en daarmee wordt beïnvloed door de CLP-verordening, is groot. In 2008 treedt REACH in werking en worden alle artikelen van de Wms opgenomen in REACH of in de Wm. Als gevolg hiervan moeten alle bestaande verwijzingen naar de Wms worden aangepast, om naar het juiste artikel in REACH of in de Wm te verwijzen. Een deel van deze technische wijzigingen moet opnieuw worden uitgevoerd als gevolg van de implementatie van de CLP-verordening. Daarnaast moeten wetten, besluiten en regelingen die inhoudelijk gebruik maken van voorschriften ten aanzien van classificering, etikettering en verpakking, inhoudelijk worden aangepast, zodat zij verwijzen naar de juiste artikelen in de CLP-verordening.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van regelgeving waarin als gevolg van de CLP-verordening significante inhoudelijke aanpassingen moeten worden aangebracht. Dit overzicht is opgesteld in samenwerking met vertegenwoordigers van het ministerie van VWS en VROM¹². In bijlage VII wordt een volledig overzicht gegeven van alle regelgeving die als gevolg van de CLP-verordening moet worden aangepast.

Tabel 3. Wetten, besluiten en regelingen die inhoudelijke aanpassing behoeven door de CLP-verordening.

Nr. Naam	
Regelgeving	
1	Wet Milieubeheer
2	Besluit Risico's Zware Ongevallen
3	Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten
4	Nadere regels verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten
5	Warenwetbesluit veilige verpakking huishoudchemicaliën
6	Warenwetbesluit deponering informatie preparaten
Richtlijnen	
7	Publicatierreeks Gevaarlijkse Stoffen (PGS)
8	Algemene Beoordelings Methodiek voor stoffen en preparaten (ABM)

* De PGS-richtlijn is nu gebaseerd op de ADR. Eventuele aanpassingen zijn hierdoor mogelijk beperkt.

De aanpassingen van de genoemde wet- en regelgeving kunnen een significant gevolg hebben voor de totale kosten van deze regelgeving voor het Nederlandse bedrijfsleven. De in de bovenstaande tabel genoemde regelgeving en richtlijnen maken namelijk gebruik van de classificatie van gevaarlijke stoffen om aanvullende eisen te stellen aan inrichtingen. Als de classificatie verandert door de CLP-verordening kunnen ook de eisen aan de inrichtingen veranderen. Dit kan leiden tot indirecte kosten. Een voorbeeld hiervan is opgenomen in het onderstaande kader.

¹² Nationale en Europese regelgeving zijn dermate verweven dat het niet mogelijk is om hier onderscheid aan te brengen..

Kader 2. Voorbeeld indirecte kosten door aanpalende regelgeving.

De administratieve lasten van de BRZO bedragen naar schatting € 4,3 miljoen per jaar, verdeeld over 253 bedrijven (AL-nulmeting VROM 2002). Als door de aanpassing van de BRZO meer of minder bedrijven binnen de grenzen van deze regelgeving vallen, veranderen de lasten evenredig mee. Op basis van het huidige GHS-voorstel verwachten de respondenten van het onderzoek dat meer bedrijven onder de verplichtingen van de BRZO komen te vallen.

Naast de mogelijke gevolgen voor de verplichtingen van bedrijven door het aanpassen van de regelgeving, krijgen bedrijven ook te maken met vergunningverleners en inspecteurs die deze aanpassingen moeten interpreteren. Zowel in dit onderzoek als andere onderzoeken naar lasten van bedrijven, wordt aangegeven dat deze interpretatie door vergunningverleners en inspecteurs kan leiden tot extra kosten. Dit kan voorkomen als een vergunningverlener of inspecteur de voorschriften anders interpreteert dan bedoeld is in de wet- en regelgeving. Naast kosten leidt dit ook tot veel irritatie. Deze irritatie komt voort uit:

- ▣ Verschillen in interpretaties tussen vergunningverleners en inspecteurs, maar ook tussen inspecteurs.
- ▣ Onvoldoende kennis bij vergunningverleners en inspecteurs om de regelgeving goed te interpreteren.

Bij de aanpassing van de regelgeving dient dan ook te worden meegenomen dat de overheid kosten zal moeten maken om deze veranderingen binnen de verschillende uitvoeringsorganisaties bekend te maken. Hierbij horen ook de kosten van interne voorlichting.

3.2 Doelgroepen

Onderscheid in doelgroepen

Voor de berekening van de gevolgen van de CLP-verordening is onderscheid gemaakt in een aantal doelgroepen van bedrijven die in aanraking komen met gevaarlijke chemische stoffen en mengsels. Dit onderscheid is gemaakt omdat de gevolgen van de CLP-verordening per doelgroep kunnen verschillen en daarmee ook verschillende kosten met zich mee kunnen brengen. In de onderstaande tabel is aangegeven welke doelgroepen in het onderzoek worden onderscheiden en hoeveel bedrijven in deze doelgroep aanwezig zijn. Hierbij is zoveel mogelijk aangesloten bij de verdeling zoals deze is gemaakt in het onderzoek naar de gevolgen van REACH¹³. Alleen voor de doelgroepen waarvoor in het REACH onderzoek geen aantallen waren opgenomen is gebruik gemaakt van de aantallen verkregen van het CBS. In bijlage II is aangegeven hoe deze aantallen zijn opgebouwd en welke typen bedrijven in elke doelgroep zijn opgenomen.

Tabel 4. overzicht doelgroep en aantallen bedrijven.

Nr.	Doelgroepen	Aantal bedrijven
1	Basischemie	260
2	Fijnchemie	625
3	Importeurs	520
4	Handelaren	2.620
5	Verwerkende industrie	1.225

¹³ 'Effectmeting Administratieve Lasten REACH', SIRA Consulting, juni 2004.

Nr.	Doelgroepen	Aantal bedrijven
6	Eindgebruikers	45.055
7	Detailhandel	1.795
Totaal		52.100

Bron: Onderzoek gevolgen REACH en CBS

In de bovenstaande tabel zijn alle bedrijven slechts éénmaal opgenomen. Dit betekent dat het genoemde totale aantal bedrijven overeenkomt met het aantal bedrijven dat in Nederland met de CLP-verordening te maken zal krijgen. Deze indeling is gemaakt op basis van de hoofdacitiviteit van een bedrijf, zoals dit is gebeurd bij de SBI '93 indeling van het CBS. Een uitleg van deze indeling is weergegeven in bijlage VI.

In de praktijk is een deel van de bedrijven echter in te delen in meerdere doelgroepen. Zo kan bijvoorbeeld een producent van chemische mengsels ook een handelaar zijn. Het aantal bedrijven per doelgroep zal in de praktijk dan ook hoger zijn dan in de tabel is opgenomen. Het gebruik van die waarden zou echter een overschatting betekenen van het totaal aantal bedrijven en van de kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven.

De hierboven aangegeven doelgroepen worden als volgt gedefinieerd:

- *Basischemie*: fabrikanten van basischemicaliën, die voor een belangrijk deel in de chemische sector verder worden verwerkt of in grote volumes naar de downstream users worden afgezet. Het belangrijkste kenmerk van de basischemie is dat het de fabricage van stoffen in grote hoeveelheden betreft. Tot de basischemie behoort de fabricage van petrochemische stoffen en mengsels, maar ook van kunstmeststoffen, zuren en basen.
- *Fijnchemie*: producenten van specialty chemicals uit basischemicaliën. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden in bedrijven die nieuwe chemicaliën maken door middel van chemische reacties en bedrijven die stoffen mengen, de zogenaamde formuleerders. Formuleerders zijn bijvoorbeeld de producenten van verf, was- en schoonmaakmiddelen en medicijnen.
- *Importeurs van chemische stoffen en mengsels*: bedrijven die stoffen en mengsels importeren van buiten Nederland en gebruik kunnen maken van inrichtingen voor op- en overslag. Zij doen geen bewerking van de chemische stoffen en mengsels maar zij hebben wel te maken met de classificering, etikettering en de verpakking van deze stoffen en mengsels.
- *Handelaren in chemische stoffen*: Dit betreft hetzelfde type bedrijven als importeurs, met dit verschil dat zij alleen handelen binnen Nederland.
- *Verwerkende industrie (Downstream users)*: Bedrijven die stoffen en mengsels afkomstig van bedrijven uit de basischemie en de fijnchemie verder verwerken in tussenproducten. Deze stoffen en mengsels zijn met name bedoeld voor de zakelijke markt. Deze bedrijven maken geen nieuwe stoffen of mengsels, maar gebruiken deze in hun productieproces. De gebruikte chemische stoffen en mengsels maken deel uit van de geproduceerde eindproducten. Voorbeelden hiervan zijn bedrijven die kunststoffen verpakkingen produceren. Zij gebruiken chemicaliën voor het produceren van kunststof. De chemicaliën maken uiteindelijk deel uit van het tussen- of eindproduct.
- *Eindgebruikers*: Bedrijven die stoffen en mengsels afkomstig van bedrijven uit de basischemie en de fijnchemie toepassen bij de bedrijfsactiviteiten. Deze bedrijven maken geen nieuwe stoffen of mengsels, maar gebruiken deze in hun productieproces. De gebruikte chemische stoffen en mengsels maken geen deel uit van de geproduceerde eindproducten. Voorbeelden hiervan zijn bedrijven die metaaloppervlakken behande-

len. Zij gebruiken zuren bij het bewerken van de oppervlakken, maar deze zuren maken geen deel uit van het eindproduct.

- *Detailhandel:* Bedrijven die stoffen en mengsels verkopen aan consumenten. Zij bewerken geen stoffen of mengsels, maar hebben wel te maken met etikettering, verpakking en opslag hiervan.

3.3 Definities onder de CLP-verordening

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de definities behorende bij de termen die in deze rapportage worden gehanteerd. Deze zijn, indien van toepassing, gebaseerd op de omschrijving in de wettekst van de CLP-verordening. Let hierbij op dat deze definities niet gelijk zijn aan de definities zoals deze worden gehanteerd door REACH.

Stof

Wanneer in deze rapportage wordt gesproken over een stof, dan wordt gerefereerd aan een stof die voldoet aan de volgende eigenschappen:

- De stof bestaat uit één element of uit één chemische verbinding, inclusief bijbehorende onzuiverheden. De gevaarseigenschappen zijn specifiek voor de stof, zolang deze niet verwerkt is in een mengsel.
- De stof heeft onder de CLP-verordening als gevolg van de intrinsieke gevaarseigenschappen een classificatie.
- De stof wordt gefabriceerd met als doel het op de markt te brengen.

Mengsel¹⁴

Wanneer in deze rapportage wordt gesproken over een mengsel, dan wordt gerefereerd aan een samenvoeging van stoffen, die voldoet aan de volgende eigenschappen:

- De stoffen in het mengsel reageren niet met elkaar en vormen daardoor geen nieuwe stof. Wel kunnen de verschillende stoffen elkaar beïnvloeden waardoor de eigenschappen van de stoffen in een mengsel anders kunnen zijn dan van de individuele stoffen.
- Het mengsel bestaat voor een significant deel uit stoffen die onder de CLP-verordening een gevaarsclassificatie hebben, waardoor het mengsel eveneens als gevaarlijk wordt geclassificeerd.
- Het mengsel wordt geproduceerd met als doel dit op de markt te brengen.

ECHA

Op 1 juni 2008 treedt REACH in werking. Vanaf dat moment zullen de REACH-testen een stroom van nieuwe informatie opleveren ten aanzien van de eigenschappen van gevaarlijke chemische stoffen. Het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA¹⁵), gevestigd in Helsinki in Finland, zal vanaf dat moment de registratie, beoordeling, autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen beheren. ECHA zal na de implementatie van de CLP-verordening in Europa ook gegevens over gevaarlijke chemische mengsels gaan beheeren.

¹⁴ In eerder geïntroduceerde regelgeving, bijvoorbeeld REACH, wordt de term 'preparaten' (preparates) gehanteerd. In het voorstel voor de CLP-verordening is deze term vervangen door 'mengsels' (mixtures).

¹⁵ European Chemicals Agency

3.4 De verplichtingen van de CLP-verordening per doelgroep

In de CLP-verordening zijn verplichtingen opgenomen voor bedrijven. De verordening komt overeen met de afspraken uit het GHS zoals door de VN is vastgesteld (Titel II en III) en verplichtingen die voortkomen uit andere, niet geharmoniseerde bestaande Europese regelgeving (Titel IV en verder). Dit geeft de volgende verplichtingen voor bedrijven. Achter elke verplichting is aangegeven of de verplichting is overgenomen uit GHS of uit Europese regelgeving¹⁶:

1. *Classificatie van stoffen en mengsels*. Het classificatiesysteem is geheel overgenomen uit GHS. Dit systeem is vervolgens aangevuld met classificaties die niet zijn opgenomen in de GHS richtlijn van de VN, maar in de huidige situatie wel reeds in gebruik zijn binnen Europa.
2. *Etikettering van stoffen en mengsels*. De voorgeschreven symbolen en waarschuwingssinnen zijn geheel overgenomen uit GHS. Dit systeem is vervolgens aangevuld met waarschuwingssinnen die niet zijn opgenomen in de GHS richtlijn, maar in de huidige situatie wel reeds in gebruik zijn binnen Europa.
3. *Verpakking van stoffen en mengsels*. Voor verpakkingen is bestaande Europese regelgeving overgenomen in de CLP-verordening.
4. *Registratie en notificatie*. Het registratie- en notificatiesysteem dat is uitgewerkt in REACH, wordt overgenomen in de CLP-verordening.
5. *Informatie beschikbaar houden*. De verplichting om informatie beschikbaar te houden is overgenomen uit bestaande Europese regelgeving.

Tabel 5. Informatieverplichtingen per doelgroep

Nr. Informatieverplichting	Productie Basischemie	Fijnchemie	Handel Importeurs	Handelaren	Detailhandel	Toepassing Verwerkende Industrie	Eindgebruikers
1 Classificeren	•	•	○			○	○
2 Etiketteren	•	•	○	○		○	○
3 Verpakken	•	•	○			○	
4 Registreren	•		○				
5 Informatie bewaren	•	•	•	•	•	•	•

- Altijd van toepassing
- Soms van toepassing

In de bovenstaande tabel wordt een overzicht gegeven welke verplichtingen voor elk van de doelgroepen gelden. Hieronder wordt per informatieverplichting een korte omschrijving gegeven. Daarna worden voor de verschillende doelgroepen, waarop deze verplichtingen betrekking hebben, de gevolgen omschreven.

Ad. 1. Classificatie van stoffen en mengsels

Na de inwerkingtreding van de CLP-verordening moet iedere stof en ieder mengsel dat op de markt is of komt, voorzien worden van een CLP-classificatie. Deze classificatie geeft aan welke gevaarseigenschappen de stof of het mengsel heeft. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen fysiek chemische gevaren (physical hazards), gevaren voor de gezondheid (health hazards) en milieugevaren (environmental hazards).

Indien op basis van nieuwe gegevens blijkt dat de classificatie van een bestaande stof of een bestaand mengsel niet overeenkomt met de werkelijke eigenschappen hiervan, dient de classificatie direct te worden aangepast.

¹⁶ Waar het GHS systeem niet aansluit bij de huidige Europese regelgeving, is de CLP-verordening aangevuld met bestaande Europese regels. Dit om tot een verordening te komen die qua veiligheidsniveau aansluit bij de huidige situatie.

Voor iedere stof die in Europa op de markt is of wordt gebracht, moet een classificatie worden bepaald. Hiervoor moeten de gevaarseigenschappen worden vastgesteld. Dit kan uitsluitend door het uitvoeren van testen. In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat voor het herclassificeren van bestaande stoffen de testgegevens die benut zijn voor het vaststellen van de Wms-classificatie, kunnen worden gebruikt om een CLP-conforme classificatie vast te stellen. Voor nieuwe stoffen zullen wel tests moeten worden uitgevoerd. Voor stoffen die in hoeveelheden van meer dan één ton worden gefabriceerd of geïmporteerd, worden deze tests onder REACH uitgevoerd. Voor stoffen die in kleinere hoeveelheden op de markt komen, gelden onder REACH geen testverplichtingen. Ook de CLP-verordening verplicht niet tot testen. De kosten als gevolg van het testen van stoffen zijn derhalve niet meegenomen in dit onderzoek.

Ook voor mengsels die in Europa op de markt zijn of worden gebracht, geldt een classificatieplicht. Hiervoor kunnen bedrijven drie methoden toepassen: testen, bridging en berekenen.

- *Testen.* Voor mengsels kent de CLP-verordening geen directe testverplichting. Om de classificatie te kunnen bepalen, moeten de fysische parameters echter wel worden bepaald. Hiervoor is een test noodzakelijk omdat deze eigenschappen niet kunnen worden berekend. In dit onderzoek wordt er echter van uitgegaan dat voor bestaande mengsels de fysische parameters reeds getest zijn om de Wms-classificatie te kunnen bepalen. Hierdoor hoeven zij niet opnieuw te worden getest.
- *Bridging.* Bij bridging wordt de classificatie van een mengsel bepaald aan de hand van andere mengsels die dezelfde stoffen bevatten in licht afwijkende verhoudingen. Aangenomen wordt dat de classificatie van deze mengsels dan gelijk zal zijn.
- *Berekenen.* De classificatie van een mengsel kan gedeeltelijk worden bepaald aan de hand van de specifieke eigenschappen van de verschillende componenten die het mengsel bevat. Berekenen is echter alleen mogelijk voor milieu- en gezondheidsgevaaren, de fysisch-chemische gevaarseigenschappen kunnen alleen door middel van testen worden vastgesteld. Bij het berekenen van de gevaarseigenschappen van een mengsel wordt de classificatie op mathematische wijze vastgesteld aan de hand van de CLP-verordening vastgelegde limietwaarden. Deze berekening gaat uit van een 'worst case scenario', waardoor de gevaarseigenschappen altijd minimaal even zwaar zijn als wanneer deze op basis van testen zouden zijn vastgesteld. Bij een deel van de mengsels kan de classificatie op basis van berekenen daardoor zwaarder uitvallen dan op basis van de werkelijke gevaarseigenschappen het geval zou zijn.

Naast de drie methoden om een classificatie van een stof of mengsel te bepalen bevat de CLP-verordening ook een tabel waarmee de huidige classificatie kan worden vertaald naar een GHS conforme classificatie. Deze methode, genaamd 'translation', kan echter alleen worden gebruikt bij een bestaande classificatie en niet voor het classificeren van nieuwe stoffen en mengsels. Translation is daarnaast niet voor alle classificaties mogelijk. Een andere alternatieve methode is het gebruik van Expert Judgement. Deze methode wordt verder toegelicht in kader 3.

Zoals hierboven reeds is aangegeven, is het voor bestaande mengsels niet nodig om de fysische eigenschappen te bepalen door middel van testen. Verder blijkt op basis van de interviews dat veel producenten de voorkeur geven aan berekenen. In dit onderzoek wordt daarom uitgegaan van een situatie waarin alle producenten voor het classificeren van mengsels gebruik maken van berekenen. Dit is ook in de huidige Nederlandse situatie de meest gebruikte methode om een classificatie te bepalen.

Kader 3. Classificeren van mengsels

Classificeren van mengsel: Expert Judgement

Op basis van artikel 5 van het voorstel voor de CLP-verordening, is het toegestaan om voor de classificatie van een mengsel Expert Judgement toe te passen. Hierbij worden alle voorhanden zijnde gegevens gewogen om tot een classificatie te komen. Wel dient in de administratie een duidelijke onderbouwing te worden opgenomen over hoe dit eindoordeel met betrekking tot de classificatie tot stand is gekomen. Dit eindoordeel wordt getoetst door de handhaver. Hierdoor kan de rechtszekerheid voor bedrijven die op basis van Expert Judgement classificeren afnemen. Het kan zijn dat bedrijven de voorkeur geven aan de berekende classificatie, omdat deze methode meer rechtszekerheid biedt.

In de onderstaande tabel wordt voor elke doelgroep een omschrijving gegeven van de verplichtingen ten aanzien van het classificeren van stoffen en mengsels als gevolg van de CLP-verordening.

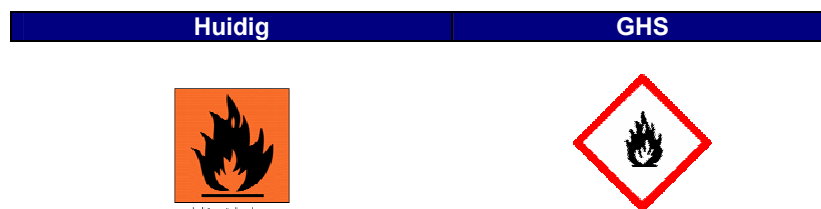
Tabel 6. Classificatieverplichtingen per doelgroep.

Nr.	Doelgroep	Verplichting(en)
1	Basischemie	Alle stoffen en mengsels die worden geproduceerd voor commerciële toepassing, moeten worden geclassificeerd en worden voorzien van productdocumentatie.
2	Fijnchemie	Alle mengsels die worden geproduceerd voor commerciële toepassing, moeten worden geclassificeerd en worden voorzien van productdocumentatie.
3	Importeurs	Alle stoffen en mengsels die worden geïmporteerd uit landen waar GHS (nog) niet is overgenomen en daarom geen GHS-conforme classificatie hebben, moeten worden geclassificeerd en worden voorzien van productdocumentatie.
4	Handelaren	De productdocumentatie moet worden doorgegeven aan de klant.
5	Verwerkende industrie	- Alle mengsels die worden geproduceerd voor commerciële toepassing, moeten worden geclassificeerd en worden voorzien van productdocumentatie. - Alle mengsels die worden geproduceerd voor eigen toepassing, waarmee medewerkers in aanraking komen, moeten worden geclassificeerd en worden voorzien van productdocumentatie.
6	Eindgebruikers	Alle mengsels die worden geproduceerd voor eigen toepassing, waarmee medewerkers in aanraking komen, moeten worden geclassificeerd en voorzien van productdocumentatie.
7	Detailhandel	Van alle stoffen en mengsels moet de productdocumentatie aanwezig zijn en worden bijgehouden.

Ad. 2. Etikettering van stoffen en mengsels

Iedere verpakking die een stof of een mengsel bevat met een classificatie, moet voorzien zijn van een etiket. Op dit etiket moeten de gevaarseigenschappen zijn weergegeven in de taal van het land waarin de stof of het mengsel wordt aangeboden. Dit etiket bestaat uit twee onderdelen:

- *Symbolen.* Afhankelijk van de gevaarseigenschappen van de stof of het mengsel, moet een etiket worden voorzien van één of meerdere standaard symbolen. Deze symbolen wijken af van de symbolen die in de huidige situatie worden gehanteerd onder de Wms. In de onderstaande figuur wordt een vergelijking gemaakt tussen de huidige en de GHS-symboliek.
- *H- en P-zinnen.* Afhankelijk van de gevaarseigenschappen van de stof of het mengsel, moet een etiket voorzien zijn van standaardzinnen voor gevaren (Hazard statements, beter bekend als H-zinnen) en te treffen veiligheidsaanbevelingen (precautionary statements, beter bekend als P-zinnen). Deze vervangen het huidige systeem met R- en S-zinnen, welke respectievelijk staan voor intrinsieke gevaren en veiligheidsaanbevelingen. De gebruiker van de stof of het mengsel kan op basis van de H- en P-zinnen en de voorgenomen toepassing van de stof of het mengsel bepalen welke voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen.

Figuur 1. Gevaarsymbolen voor de classificatie ontvlambaar

Indien op basis van nieuwe gegevens de classificatie van een stof of mengsel wordt aangepast, moet tevens per direct het etiket worden aangepast. In de onderstaande tabel wordt voor elke doelgroep een omschrijving gegeven van de verplichtingen ten aanzien van etikettering als gevolg van de CLP-verordening.

Tabel 7. Etiketteringverplichtingen per doelgroep.

Nr.	Doelgroep	Verplichting
1	Basischemie	Elke verpakking die een stof of mengsel met een classificatie bevat en bedoeld is voor commerciële toepassing, moet worden voorzien van een etiket met de gevaarsinformatie.
2	Fijnchemie	Elke verpakking die een mengsel met een classificatie bevat en bedoeld is voor commerciële toepassing, moet worden voorzien van een etiket met de gevaarsinformatie.
3	Importeurs	- Elke geïmporteerde verpakking die een stof of mengsel met een classificatie bevat, maar niet voorzien is van een etiket dat voldoet aan de Europese variant van GHS, moet worden voorzien van een etiket met hierop de gevaarsinformatie. - Wanneer een stof of mengsel wordt herverpakt, moet de nieuwe verpakking worden voorzien van een etiket met hierop de gevaarsinformatie.
4	Handelaren	Wanneer een stof of mengsel wordt herverpakt, moet de nieuwe verpakking worden voorzien van een etiket met hierop de gevaarsinformatie.
5	Verwerkende industrie	- Elke verpakking die een mengsel met een classificatie bevat en bedoeld is voor commerciële toepassing, moet worden voorzien van een etiket met hierop de gevaarsinformatie. - Bij elke toepassing waarbij medewerkers in aanraking kunnen komen met chemische stoffen en mengsels, moet een etiket worden aangebracht met hierop de gevaarsinformatie bij de gebruikte stof of het gebruikte mengsel.*
6	Eindgebruikers	Bij elke toepassing waarbij medewerkers in aanraking kunnen komen met chemische stoffen en mengsels, moet een etiket worden aangebracht met hierop de gevaarsinformatie bij de gebruikte stof of het gebruikte mengsel.*
7	Detailhandel	Wanneer een stof of mengsel wordt herverpakt, moet de nieuwe verpakking worden voorzien van een etiket met hierop de gevaarsinformatie.

* De etiketteringverplichting komt voort uit Arbo-wetgeving.

Ad. 3. Verpakking van stoffen en mengsels

De CLP-verordening verbindt bij bepaalde gevaarseigenschappen voorschriften aan de verpakking. Zo zijn er eisen aan consumentenverpakkingen, bijvoorbeeld ten aanzien van voelbare symbolen¹⁷ en kinderveilige sluitingen (KVS-doppen). Eisen ten aanzien van de verpakkingen kunnen van toepassing zijn op alle bedrijven die stoffen en mengsels verpakken. Deze eisen zijn echter niet nieuw, maar komen voort uit andere Europese regelgeving. In de onderstaande tabel wordt per doelgroep een overzicht gegeven van de verplichtingen.

¹⁷ Voelbare symbolen zijn waarschuwingen die in reliëf op de verpakking zijn weergegeven, zodat zij herkenbaar zijn voor blinden en slechtzienden.

Tabel 8. Verplichtingen ten aanzien van verpakkingen per doelgroep.

Nr.	Doelgroep	Verplichting
1	Basischemie	Elke verpakking die een stof of mengsel met een classificatie bevat en bedoeld is voor commerciële toepassing, moet voldoen aan de in de CLP-verordening geformuleerde verpakkingseisen.
2	Fijnchemie	Elke verpakking die een mengsel met een classificatie bevat en bedoeld is voor commerciële toepassing, moet voldoen aan de in de CLP-verordening geformuleerde verpakkingseisen.
3	Importeurs	- Elke geïmporteerde stof en elk geïmporteed mengsel met een classificatie dat niet is verpakt conform de in de CLP-verordening gestelde eisen, moet worden voorzien van een verpakking die voldoet aan de in de CLP-verordening geformuleerde eisen. - Wanneer een stof of mengsel wordt herverpakt, moet de nieuwe verpakking voldoen aan de in de CLP-verordening geformuleerde eisen.
4	Handelaren	Als stoffen en mengsels die worden herverpakt, moeten hierbij voldoen aan de geldende eisen.
5	Verwerkende industrie	Elke verpakking die een mengsel met een classificatie bevat en bedoeld is voor commerciële toepassing, moet voldoen aan de in de CLP-verordening geformuleerde verpakkingseisen
6	Eindgebruikers	Geen verplichtingen.
7	Detailhandel	Als stoffen en mengsels die worden herverpakt, moeten hierbij voldoen aan de geldende eisen.

Ad. 4. Registratie en notificatie

Voor alle stoffen die in Europa worden gefabriceerd of geïmporteerd in hoeveelheden van meer dan één ton, met als doel deze in de handel te brengen, geldt een registratieplicht. Van elke stof moet een registratiedossier aangeboden worden aan ECHA¹⁸. Hierna mag de stof in alle EU-lidstaten op de markt worden gebracht. Omdat deze verplichting alleen geldt voor stoffen, krijgen uitsluitend fabrikanten en importeurs van stoffen met deze verplichting te maken. De kosten van registratie zijn echter reeds berekend in het onderzoek naar de gevolgen van REACH, en kunnen daarom niet aan de CLP-verordening worden toegerekend. Een volledig overzicht van de kosten van registratie is opgenomen in de REACH Impact Studie¹⁹.

Naast de registratieverplichting, geldt op basis van de CLP-verordening bij een aantal situaties aanvullend een notificatieplicht. Evenals de kosten van registratie, zijn de kosten van notificatie reeds opgenomen in de REACH Impact Studie. In dit onderzoek zijn daarom zowel de kosten van registratie als van notificatie buiten beschouwing gelaten.

Ad. 5. Informatie beschikbaar houden

Informatie met betrekking tot de gevaarseigenschappen van een stof of mengsel dienen tot minimaal tien jaar na de laatste levering van de stof of het mengsel te worden bewaard. Deze verplichting is voor alle doelgroepen gelijk.

¹⁸ European Chemicals Agency (zie paragraaf 3.3).

¹⁹ 'Effectmeting Administratieve Lasten REACH', SIRA Consulting, juni 2004.

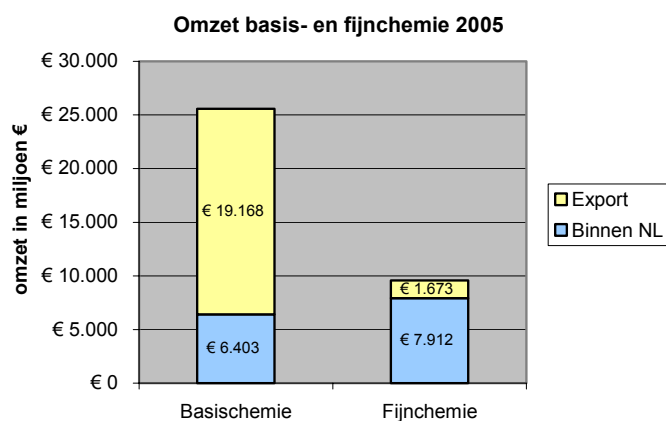
4 De Nederlandse situatie

4.1 Economische situatie

De invloed van de CLP-verordening reikt van fabrikanten van chemische stoffen en producenten van mengsels tot aan de eindgebruikers hiervan. In paragraaf 2.2 zijn deze doelgroepen en het aantal bedrijven hierin beschreven. In deze paragraaf wordt de economische situatie van de verschillende doelgroepen nader beschreven.

Basis- en fijnchemie

De Nederlandse chemische industrie bestaat uit 260 basischemie bedrijven en 625 bedrijven in de fijnchemie. In Bijlage I is voor de beide doelgroepen weergegeven welke typen bedrijven hier onder vallen. De netto omzet van deze bedrijven bedroeg in 2005 circa € 35 miljard. Het aandeel van de Nederlandse chemiebedrijven in Europa was in 2006, op basis van de omzet, 7,6%. In de onderstaande figuur is dit weergegeven en is een onderverdeling gemaakt tussen de beide doelgroepen en de omzet gerelateerd aan de afzet binnen en buiten Nederland.

Bron: CBS, rapportage 'Gevolgen REACH', 2004

Figuur 2. Omvang Nederlandse chemische sector (omzet in miljoenen Euro's 2005)

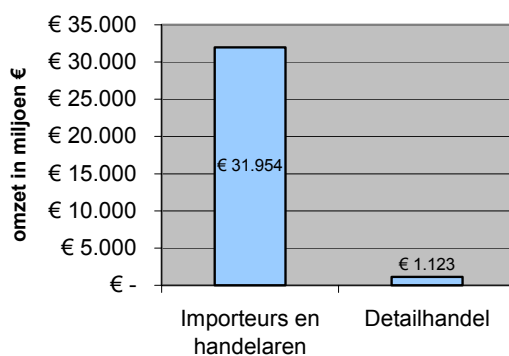
Importeurs en handelaren van chemische stoffen en mengsels en detailhandel

In Nederland zijn 520 importeurs en 2.620 handelaren actief. Daarnaast vallen 1.795 bedrijven in de doelgroep detailhandel. De netto omzet voor de doelgroepen importeurs en handelaren samen bedroeg in 2005 circa € 32 miljard²⁰. De netto omzet voor de doelgroep detailhandel bedroeg in dat jaar circa € 1,1 miljard. In de onderstaande figuur is de omvang van de

²⁰ In dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen importeurs en handelaren. In de SBI-93 lijst wordt dit onderscheid niet gemaakt, waardoor op basis van CBS niet aan te geven is welk deel van dit bedrag voor welk van de doelgroepen geldt.

omzet grafisch weergegeven. Op basis van de CBS-gegevens is geen onderscheid te maken in de omzet binnen Nederland en omzet uit export.

Omzet importeurs, handel en detailhandel 2005

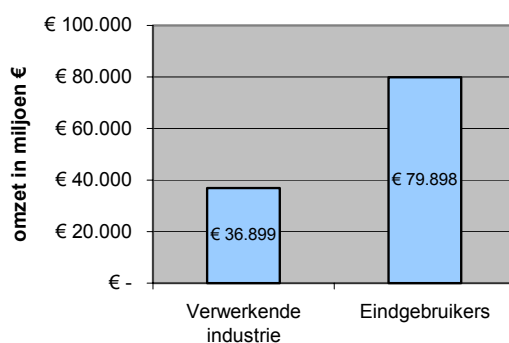
Bron: CBS

Figuur 3. Omvang Nederlandse chemische sector (omzet in miljoenen Euro's 2005)

Verwerkende industrie en eindgebruikers

In Nederland zijn 1.225 bedrijven actief in de verwerkende industrie en 44.285 bedrijven in de doelgroep eindgebruikers. De netto omzet voor de doelgroep verwerkende industrie bedroeg in 2005 circa € 37 miljard. De netto omzet voor de doelgroep eindgebruikers bedroeg in dat jaar circa € 79 miljard. In de onderstaande figuur is de omvang van de omzet van de beide doelgroepen grafisch weergegeven. Op basis van de CBS-gegevens is geen onderscheid te maken in de omzet binnen Nederland en de omzet uit export.

Omzet verwerkende industrie en eindgebruikers

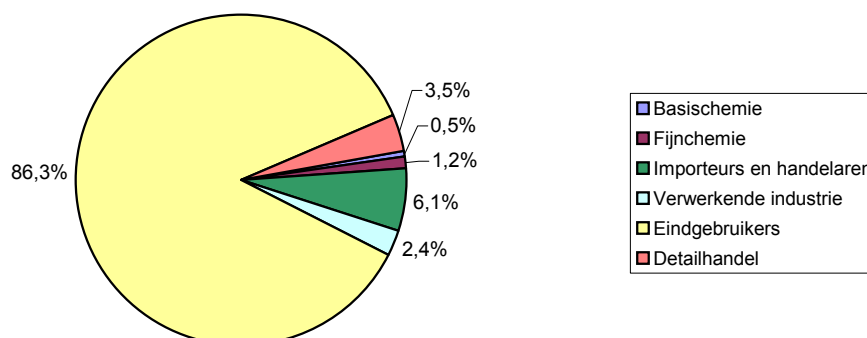
Bron: CBS

Figuur 4. Omvang Nederlandse chemische sector (omzet in miljoenen Euro's 2005)

Totaal beeld van de doelgroepen

In totaal omvat de keten voor chemische stoffen en mengsels in Nederland circa 51.300 bedrijven. In de onderstaande figuur wordt de verdeling van het aantal bedrijven in de keten per doelgroep weergegeven. De producenten van chemische stoffen en mengsels, basischemie en fijnchemie, maken nog geen 2% uit van het totale aantal bedrijven dat met de CLP-verordening te maken zal krijgen.

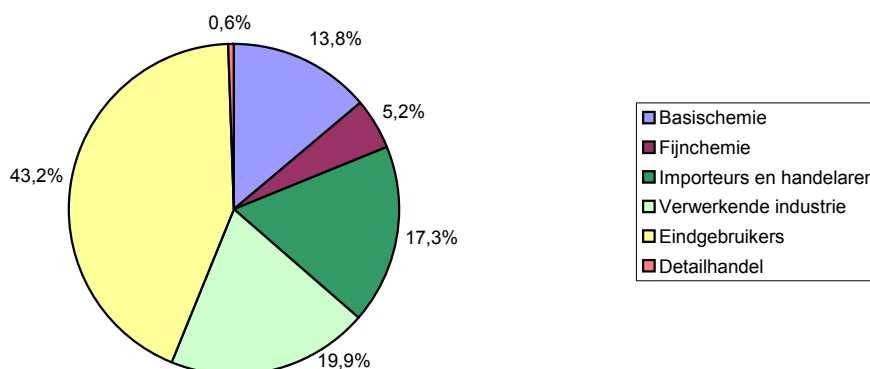
Verdeling van het aantal bedrijven in de keten per doelgroep

Figuur 5. Omvang Nederlandse chemische sector (omzet in miljoenen Euro's 2005)

De totale netto omzet die de bedrijven uit de keten in 2005 genereerde, bedroeg circa € 185 miljard. In de onderstaande figuur wordt de verdeling van deze omzet per doelgroep weergegeven. Hierin wordt onder andere aangegeven dat de doelgroep basischemie, die het kleinste aantal bedrijven kent, bijna 14% van de totale omzet van de keten voor haar rekening neemt.

Verdeling van de totale omzet in de keten per doelgroep

Figuur 6. Omvang Nederlandse chemische sector (omzet in miljoenen Euro's 2005)

Alle bedrijven ondervinden kosten door de invoering van de CLP-verordening, terwijl slechts een beperkt deel van de keten hiervan ook baten ondervindt. Producenten die gevaarlijke stoffen en mengsels exporteren zijn de voornaamste groep bedrijven die voordeel ondervinden van de CLP-verordening. Het aantal bedrijven dat in deze groep valt is echter klein. Voor bij-

na alle andere bedrijven in de keten geldt dat zij geen financieel voordeel ondervinden van de CLP-verordening.

4.2 Aantallen stoffen en mengsels

Voor het berekenen van de kosten die bedrijven moeten maken als gevolg van de CLP-verordening, is het van belang om te bepalen hoeveel stoffen en mengsels worden geproduceerd. In het onderzoek naar de gevolgen van REACH zijn alleen gegevens bekend over het aantal unieke stoffen dat in Nederland wordt geproduceerd in hoeveelheden boven één ton per jaar. Om tot een inschatting te komen van het aantal mengsels dat in Nederland wordt geproduceerd, is gebruik gemaakt van de gegevens die zijn verkregen uit de gehouden interviews. In onderstaand overzicht zijn de aantallen stoffen en mengsels opgenomen die voor de berekening van de kosten zijn gebruikt. In bijlage III wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop het totale aantal stoffen en mengsels is berekend.

Tabel 9. Overzicht bestaande stoffen en mengsels in Nederland

Nr. Stoffen in productie		Bedrijven aantal	Bestaande stoffen Totaal	Relatief	Per bedrijf
Basischemie					
1	Kleine bedrijven (tot 20 werknemers)	145	110	16,5%	1
2	Grote bedrijven (meer dan 20 werknemers)	115	555	83,5%	5
Totaal basischemie		260	665	100%	

Bron: Onderzoek gevolgen REACH

Nr. Mengsels in productie	Bedrijven Aantal	Bestaande mengsels		
		Totaal	Relatief	Per bedrijf
Basischemie				
1 Kleine bedrijven (tot 20 werknemers)	145	7.400	2,1%	50
2 Grote bedrijven (meer dan 20 werknemers)	115	37.600	10,9%	330
Totaal basischemie	260	45.000	13%	

Fijnchemie				
4 Kleine bedrijven (tot 20 werknemers)	400	93.000	27%	230
5 Grote bedrijven (meer dan 20 werknemers)	225	207.000	60%	920
Totaal fijnchemie	625	300.000	87%	

Totaal	885	345.000	100%	
---------------	------------	----------------	-------------	--

Bron: Interviewgegevens, rapportage 'gevolgen REACH', CBS, TNO

Kleine producenten van chemische stoffen en mengsels richten zich vaak op nichemarkten. Zij produceren veelal, speciaal voor de afnemer ontwikkelde, stoffen en mengsels in kleine oplages ('private label'). Bij het berekenen van de verdeling van het aantal mengsels naar bedrijfs grootte is hiermee rekening gehouden. De precieze verdeling kan echter per sector verschillen.

Nederlandse bedrijven starten jaarlijks met het produceren van nieuwe of aangepaste stoffen en mengsels. Het classificeren, harmoniseren, etiketteren en verpakken van deze nieuwe stoffen en mengsels geeft structurele kosten voor deze bedrijven. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het geschatte aantal nieuwe stoffen en mengsels dat jaarlijks in productie wordt genomen en het geschatte aantal stoffen en mengsels dat jaarlijks van een andere classificatie wordt voorzien. Het betreft hier uitsluitend stoffen en mengsels die daadwerkelijk worden vermarkt.

Tabel 10. Overzicht jaarlijks aantal hergeclassificeerde en nieuw geïntroduceerde stoffen en mengsels.

Nr. Doelgroep	Stoffen		Mengsels	
	Opnieuw geïntroduceerd	Nieuw geïntroduceerd	Opnieuw geïntroduceerd	Nieuw geïntroduceerd
Basischemie				
1 Kleine bedrijven (tot 20 werknemers)	6	2	370	744
2 Grote bedrijven (meer dan 20 werknemers)	28	10	1.880	3.758
Totaal basischemie	33	12	2.250	4.500
Fijnchemie				
3 Kleine bedrijven (tot 20 werknemers)			4.650	9.300
4 Grote bedrijven (meer dan 20 werknemers)			10.350	20.700
Totaal fijnchemie			17.250	34.500
Totaal	33	12	19.500	39.000

4.3 Eenmalige gevolgen van de CLP-verordening

De introductie van de CLP-verordening heeft een aantal gevolgen voor producenten, importeurs, handelaars en eindgebruikers van chemische stoffen en mengsels. Deze gevolgen kunnen worden verdeeld in eenmalige en structurele gevolgen. In deze paragraaf worden de eenmalige gevolgen van de CLP-verordening toegelicht.

Bedrijven die met gevaarlijke chemische stoffen en mengsels werken, moeten een aantal handelingen verrichten om aan de nieuwe regelgeving te kunnen voldoen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen eenmalige administratieve lasten en nalevingskosten.

Hieronder worden de initiële gevolgen omschreven. Deze worden omschreven aan de hand van de volgende onderwerpen:

1. Classificatie van stoffen en mengsels.
2. Etikettering van stoffen en mengsels.
3. Verpakking van stoffen en mengsels.
4. Registratie en notificatie.
5. Informatie beschikbaar houden.

Daarnaast moeten bedrijven nog handelingen ondernemen die niet direct gekoppeld zijn aan voorschriften uit de CLP-verordening, maar wel directe kosten veroorzaken. Het betreft de volgende handelingen:

6. Kennisname.
7. Instrueren van medewerkers.
8. Aanpassingen aan de bedrijfsvoering.

Ad. 1. Classificatie van stoffen en mengsels

Na de inwerkingtreding van de CLP-verordening moeten alle bestaande stoffen en mengsels opnieuw worden geïntroduceerd. Als gevolg hiervan moet voor elke stof en elk mengsel de productdocumentatie worden bijgewerkt. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de initiële handelingen per doelgroep.

Tabel 11. Initiële verplichtingen van de CLP-verordening per doelgroep.

Nr.	Doelgroep	Initiële verplichting
1	Basischemie	- Van alle bestaande stoffen en mengsels moet de nieuwe classificatie worden bepaald. - Voor alle bestaande stoffen en mengsels moet de productdocumentatie worden bijgewerkt.
2	Fijnchemie	- Van alle bestaande mengsels moet de nieuwe classificatie worden bepaald. - Voor alle bestaande mengsels moet de productdocumentatie worden bijgewerkt.
3	Importeurs	- Van alle bestaande stoffen en mengsels die worden geïmporteerd uit landen waar GHS (nog) niet is overgenomen en daarom geen GHS conforme classificatie hebben, moet de nieuwe classificatie worden opgesteld. - Voor alle bestaande stoffen en mengsels die worden geïmporteerd uit landen waar GHS (nog) niet is overgenomen, moet de productdocumentatie worden bijgesteld.
4	Handelaren	Geen verplichtingen.
5	Verwerkende industrie	- Van alle bestaande mengsels moet de nieuwe classificatie worden bepaald. - Voor alle bestaande mengsels moet nieuwe productdocumentatie worden opgesteld. - Van alle mengsels die worden geproduceerd voor eigen toepassing, waarmee medewerkers in aanraking komen moet de nieuwe classificatie worden bepaald. - Van alle mengsels die worden geproduceerd voor eigen toepassing, waarmee medewerkers in aanraking komen, moet nieuwe productdocumentatie worden opgesteld.
6	Eindgebruikers	- Van alle mengsels die worden geproduceerd voor eigen toepassing, waarmee medewerkers in aanraking komen, moet de nieuwe classificatie worden bepaald. - Van alle mengsels die worden geproduceerd voor eigen toepassing, waarmee medewerkers in aanraking komen, moet de productdocumentatie worden bijgewerkt.
7	Detailhandel	Geen verplichtingen.

Bij het berekenen van de initiële kosten als gevolg van het classificeren van bestaande stoffen en mengsels, zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- *Voor stoffen en mengsels zijn de benodigde gegevens voorhanden op basis van REACH of de Wms.* Als gevolg van REACH is een deel van de chemische stoffen waarvan meer dan één ton per jaar wordt gefabriceerd of geïmporteerd, getest. Voor de bestaande stoffen die nog niet onder REACH zijn getest en voor bestaande mengsels geldt dat de testgegevens, die zijn gebruikt voor het vaststellen van de Wms-classificatie, kunnen worden gebruikt. Voor deze stoffen en mengsels zijn daardoor alle gegevens die nodig zijn voor classificatie voorhanden.
- *Importeurs importeren uitsluitend gevaarlijke stoffen die reeds voorzien zijn van een GHS-conforme classificatie.* Importeurs die stoffen van buiten de EU importeren, kunnen deze soms niet op basis van de meegeleverde gegevens conform de CLP-verordening classificeren. Deze situatie kan zich voordoen wanneer uit landen wordt geïmporteerd waar geen GHS conform classificatiesysteem wordt gebruikt. Op basis van de interviews blijkt dat importeurs echter nagenoeg nooit stoffen importeren van buiten de EU als de fabrikant niet de juiste gegevens meelevert. In dit onderzoek wordt er daarom van uitgegaan dat van alle stoffen de gegevens bekend zijn.
- *De classificatie van mengsels wordt vastgesteld door middel van berekenen.* De CLP-verordening kent geen verplichtingen tot testen. Het bepalen van de gevaarseigenschappen van een mengsel door middel van testen is weliswaar toegestaan, maar niet verplicht. In dit onderzoek wordt er daarom van uitgegaan dat bedrijven ervoor kiezen

de classificatie te berekenen. Deze methode wordt ook in de huidige situatie het meeste toegepast.

- *De omvang van het bedrijf is van invloed op de kosten van classificatie.* De tijdsbesteding die nodig is voor het classificeren van een stof of mengsel, is afhankelijk van de wijze waarop de classificatie tot stand komt. Grote bedrijven zijn voldoende kapitaalkrachtig om software aan te kunnen schaffen of te ontwerpen voor het doorrekenen van de classificatie. Deze softwarepakketten verzorgen tevens het opstellen van de projectdocumentatie in de benodigde talen. MKB bedrijven hebben echter vaak onvoldoende financiële reserves voor het aanschaffen van deze software en maken gebruik van generieke programma's, zoals Excel, waarin zij zelf de berekening uitvoeren en de projectdocumentatie opstellen. De tijdsbesteding is hierdoor voor kleine bedrijven aanmerkelijk groter. In dit onderzoek wordt daarom onderscheid gemaakt tussen grote bedrijven (minimaal 20 medewerkers) en kleine bedrijven (minder dan 20 medewerkers).
- *Een deel van de stoffen en mengsels hoeft niet opnieuw te worden geclassificeerd.* Een deel van de stoffen en mengsels wordt tijdens de transitieperiode al van een nieuwe classificatie voorzien, zonder dat de CLP-verordening hiertoe aanleiding geeft. Dit gebeurt bijvoorbeeld omdat de classificatie van één van de grondstoffen verandert. In dit onderzoek is ervan uitgegaan dat bedrijven bij deze herclassificatie gelijk overstappen op de CLP-classificatie standaard. Daarnaast zal een deel van het huidige productaanbod tijdens de transitieperiode van de markt verdwijnen en zullen hiervoor nieuwe stoffen en mengsels in de plaats komen. Voor zowel het herclassificeren als het vernieuwen van het assortiment geldt dat dit reguliere activiteiten zijn die niet significant worden beïnvloed door de CLP-verordening. Bij het berekenen van het aantal stoffen en mengsels, dat als gevolg van de CLP-verordening moet worden hergeclassificeerd, is daarom rekening gehouden met deze reguliere activiteiten.

Eén van de uitgangspunten van de CLP-verordening is dat de gevolgen van de verordening voor de lasten zo veel mogelijk moeten worden beperkt²¹. In de EC-Impact Assessment wordt in lijn met dit streven aangegeven dat het aantal stoffen met een classificatie niet significant zal toenemen²². Indien het huidige voorstel echter ongewijzigd wordt geïmplementeerd, leidt dit ertoe dat het aantal gevaarlijke mengsels toeneemt²³. De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- Stoffen en mengsels met een vlampunt onder de 55 graden Celsius krijgen in de huidige situatie de classificatie ontvlambaar. Onder de CLP-verordening geldt dat stoffen en mengsels met een vlampunt onder 60 graden de classificatie ontvlambaar krijgen. Dit betekent dat alle stoffen en mengsels met een vlampunt tussen de 55 en de 60 graden een zwaardere classificatie krijgen²⁴. Het betreft hier naar verwachting slechts een beperkte toename.
- De grenswaarden die in de CLP-verordening voor het vaststellen van de classificatie van een stof of mengsel zijn opgenomen, wijken af van de grenswaarden in het huidige classificatiesysteem. Hierdoor kan het voorkomen dat een product zwaarder wordt geclassificeerd dan in de huidige situatie, tenzij door middel van additionele informatie,

²¹ Dit streven wordt verwoord in hoofdstuk 3 'Policy Objectives' van de EC-Impact Assessment.

²² Hoofdstuk 6 'Analysis of impacts' van de EC-Impact Assessment.

²³ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, and amending Directive 67/548/EEC and Regulation (EC) No 1907/2006, 27.6.2007, pagina 4

²⁴ GHS omvat een gevaarscategorie voor stoffen en mengsels die ontvlambaar zijn tussen de 60 en de 93 graden Celsius. Deze gevaarscategorie is niet overgenomen in het voorstel van de CLP-verordening.

bijvoorbeeld testgegevens of Expert Judgement, kan worden aangetoond dat het product een lagere gevaarsclassificatie behoort te krijgen.

Voor de effecten van de aanpassing van de grenswaarden voor mengsels met oppervlakte actieve stoffen, is door de branche een inschatting gemaakt van de extra kosten. Omdat echter niet vaststaat in hoeverre deze aanpassingen noodzakelijk zijn, is deze inschatting niet opgenomen in de berekeningen. Ook voor de overige veranderingen is niet goed in te schatten hoe groot de toename van het aantal geclassificeerde mengsels zal zijn. De gevolgen van deze veranderingen zijn daarom niet gekwantificeerd. De meest waarschijnlijke gevolgen van de genoemde veranderingen zijn:

- Aanpassingen in de opslagruimten.
- Herformulering van mengsels om een classificatie met zwaardere eisen te voorkomen.
- Aanpassingen aan milieuvergunningen van bedrijven die als gevolg van de CLP-verordening meer stoffen en mengsels of stoffen en mengsels met een zwaardere classificatie gebruiken.

Ad. 2. Etikettering van stoffen en mengsels

Nadat de classificaties van alle gevaarlijke stoffen en mengsels bepaald zijn, dienen de stoffen en mengsels van de juiste waarschuwingen te worden voorzien door middel van een etiket. Dit heeft directe gevolgen voor de doelgroepen basischemie, fijnchemie, importeurs, verwerkende industrie en eindgebruikers.

- *Basischemie.* Alle stoffen en mengsels moeten worden voorzien van een etiket.
- *Fijnchemie.* Alle mengsels moeten worden voorzien van een etiket.
- *Importeurs.* Alle stoffen en mengsels die geïmporteerd worden uit landen waar de CLP-verordening nog niet van kracht is, moeten worden voorzien van een etiket.
- *Verwerkende industrie.* Bedrijven die chemische stoffen en mengsels gebruiken voor het produceren of bewerken van niet-chemische objecten, moeten de apparatuur waarin de chemische stof of het chemische mengsel aanwezig is, voorzien van een etiket.
- *Eindgebruikers.* Bedrijven die chemische stoffen of mengsels gebruiken voor het produceren of bewerken van niet-chemische objecten, moeten de apparatuur waarin de stoffen of mengsels aanwezig is, voorzien van een etiket.

Bij het berekenen van de initiële kosten als gevolg van het classificeren van bestaande stoffen en mengsels, zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- *De kosten van heretikettering zijn lager voor consumentenproducten.* In het onderzoek is door de respondenten aangegeven, dat stoffen en mengsels gericht op consumenten vaker van een nieuw etiket worden voorzien dan stoffen en mengsels voor de professionele markt. De respondenten geven aan dat de etiketten van consumentenproducten gemiddeld eens per vijf jaar worden aangepast en etiketten voor professionele stoffen en mengsels eens in de 10 jaar. Hierdoor is het niet noodzakelijk om voor de CLP-verordening alle stoffen en mengsels direct te voorzien van een nieuw etiket:
 - Bij een transitieperiode van 3 jaar is 60% van de stoffen en mengsels voor de consumentenmarkt en 30% van de professionele stoffen en mengsels reeds voorzien van een nieuw etiket.
 - Bij een transitieperiode van 5 jaar is 100% van de stoffen en mengsels voor de consumentenmarkt en 50% van de professionele stoffen en mengsels reeds voorzien van een nieuw etiket
- *Per stof of mengsel wordt één etiket aangepast.* Een groot deel van de stoffen en mengsels is verkrijgbaar in meerdere verschillende verpakkingen, waardoor in veel gevallen ook

meerdere etiketten moeten worden ontworpen. Producenten kunnen er echter voor kiezen om op grotere verpakkingen eenzelfde etiket te plakken als op kleinere verpakkingen. Daarom wordt in dit onderzoek uitgegaan van één etiket per producttype.

- *De hoeveelheid informatie op het etiket blijft gelijk.* Hoewel de GHS-symbolen ruitvormig zijn, nemen zij niet meer ruimte in op het etiket dan de huidige Wms-symbolen. De respondenten geven aan dat de hoeveelheid verplichte tekst op een etiket zou kunnen toemen. In de praktijk kan zich hierdoor de situatie voordoen dat minder informatie, zoals verschillende talen, op één etiket kan worden weergegeven dan in de huidige situatie. Hierdoor zal een deel van de bedrijven meer etiketten moeten ontwerpen, wat tot hogere kosten leidt. Omdat echter niet duidelijk is voor welk deel van de stoffen en mengsels dit geldt, wordt voor de berekening van de kosten uitgegaan van een situatie waarin de informatiehoeveelheid, bijvoorbeeld het aantal talen per etiket, en hierdoor het aantal etiketten, gelijk blijft.
- *De tijdsbesteding voor het ontwerpen van een klein etiket is gelijk aan de kosten van een groot etiket.* Als gevolg van de beperkte ruimte op kleine verpakkingen, kost het ontwerpen hiervan significant meer tijd dan van een etiket voor een grote verpakking. Omdat bij dit onderzoek wordt uitgegaan van één etiket per stof of mengsel en niet precies duidelijk is welk deel van de stoffen en mengsels in kleine verpakkingen wordt geleverd, wordt in dit onderzoek uitgegaan van een situatie waarin de tijdsbesteding voor alle etiketten gelijk is. Deze is gebaseerd op de tijdsbesteding voor een groot etiket.

Ad. 3. Verpakking van stoffen en mengsels

In tegenstelling tot de GHS-richtlijn, zijn in het Europese voorstel ook verpakkingseisen opgenomen. Als gevolg van de nieuwe, op GHS gebaseerde criteria, kan de classificatie van een stof of mengsel wijzigen. Hierdoor kunnen zwaardere eisen worden gesteld aan de wijze waarop de stof of het mengsel dient te worden verpakt. Deze verandering heeft voornamelijk gevolgen voor de doelgroep fijnchemie, zij moeten voor een deel van hun stoffen en mengsels een nieuwe verpakking (laten) ontwikkelen. De overige doelgroepen (her)verpakken namelijk in de meeste gevallen geen stoffen en mengsels²⁵.

Ad. 4. Registratie en notificatie

De kosten van registratie en notificatie zijn reeds berekend in de REACH Impact Studie. De kosten hiervan worden derhalve niet meegenomen in dit onderzoek.

Ad. 5. Informatie beschikbaar houden

Alle informatie die gebruikt is voor het vaststellen van de classificaties en alle productdocumentatie moet worden bewaard. Aangezien alle stoffen en mengsels opnieuw worden geclassificeerd, komt veel nieuwe informatie vrij. Deze informatie moet worden bewaard. Dit heeft gevolgen voor de doelgroepen basischemie, fijnchemie, importeurs, handelaren, verwerkende industrie en eindgebruikers. Alle bedrijven in de doelgroepen krijgen van hun leveranciers nieuwe productinformatie op basis van de CLP-classificatie. Deze dienen zij te archiveren. Daarnaast geldt voor de doelgroepen basischemie en fijnchemie, zijnde leveranciers aan de andere doelgroepen, dat zij alle nieuwe gegevens met betrekking tot de classificaties op basis

²⁵ In het onderzoek is door kleine handelaren aangegeven, dat zij nog wel stoffen en mengsels herverpakken. Dit is echter slechts een klein gedeelte van de stoffen en mengsels. Daarbij wordt dit aantal stoffen en mengsels ook steeds kleiner doordat leveranciers steeds vaker de stoffen en mengsels met de persoonlijke etiketten van de handelaar kunnen leveren.

van de CLP-verordening van alle bestaande stoffen en mengsels en alle nieuwe productdocumentatie moeten archiveren en doorsturen naar hun afnemers.

Ad. 6. Kennisname

Om de wijzigingen in de regelgeving op de juiste wijze te implementeren, is het van belang dat bedrijven voldoende op de hoogte zijn van wat de veranderingen inhouden. Hiertoe is het van belang dat kennis wordt genomen van de veranderingen. Op welke wijze dit wordt gedaan is afhankelijk van de mogelijkheden die hiertoe reeds beschikbaar zijn of die specifiek voor deze veranderingen beschikbaar worden gesteld. De tijdsbesteding die nodig is voor kennisname veroorzaakt eenmalige AL. In bijlage IV wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de achtergronden van de berekening van de kosten van deze handeling.

Ad. 7. Instrueren van medewerkers

Als gevolg van de CLP-verordening veranderen onder andere de etiketten op alle stoffen en mengsels. Daarnaast zal van een deel van de stoffen en mengsels de classificatie wijzigen, wat gevolgen kan hebben voor de wijze waarop hiermee moet worden omgegaan. Alle personen die binnen een bedrijf in aanraking komen met gevaarlijke chemische stoffen en mengsels, dienen daarom op de hoogte te zijn van de veranderingen. Het betreft hier alle werknemers in de keten die betrokken zijn bij het classificeren, etiketteren, vervoeren, verhandelen, opslaan en gebruiken van gevaarlijke chemische stoffen en mengsels.

De tijdsbesteding die per werknemer nodig is voor deze instructie, kan verschillen per bedrijf, maar ook binnen een bedrijf per afdeling. Bij deze Quickscan is zoveel mogelijk rekening gehouden met verschillen tussen bedrijfstakken. De tijdsbesteding die nodig is voor de instructie van medewerkers, zorgt voor eenmalige AL. In bijlage IV wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de achtergronden van de berekening van de kosten van deze handeling.

Ad. 8. Aanpassingen aan de bedrijfsvoering

Als gevolg van de CLP-verordening zal een aantal bedrijven veranderingen door moeten voeren in de bedrijfsvoering. De CLP-verordening heeft directe gevolgen voor de producenten en importeurs van gevaarlijke chemische stoffen en mengsels. Een voorbeeld van de investeringen die zij moeten maken, is het aanschaffen of aanpassen van ICT-systemen.

De CLP-verordening heeft echter ook indirecte gevolgen voor bedrijven. Omdat voor een aantal typen stoffen en mengsels de classificatie wordt aangepast, veranderen ook de gebruiksvorschriften voor die stoffen. Hierdoor kunnen andere eisen gesteld worden aan bijvoorbeeld het vervoer en de opslag van deze stoffen en mengsels. Hoewel de voorschriften ten aanzien van opslag en transport niet veranderen, moeten bedrijven in sommige gevallen toch investeren om met dezelfde stoffen te kunnen blijven werken. De investeringen die bedrijven moeten doen om te kunnen blijven werken met gevaarlijke chemische stoffen behoren tot de eenmalige nalevingskosten.

4.4 Structurele gevolgen van de CLP-verordening

Naast de hierboven omschreven eenmalige gevolgen, leidt de CLP-verordening tot een aantal structurele gevolgen. Deze zijn het gevolg van de aangepaste informatieverplichtingen. Hieronder wordt per informatieverplichting omschreven welke veranderingen deze nieuwe verplichting tot gevolg heeft. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gevolgen voor de AL en overige gevolgen. Binnen dit onderzoek worden de volgende groepen informatieverplichtingen onderscheiden (deze verplichtingen komen overeen met de verplichtingen in de voorgaande paragraaf):

1. Classificeren van stoffen en mengsels.
2. Etikettering van stoffen en mengsels.
3. Verpakking van stoffen en mengsels.
4. Registratie en notificatie.
5. Informatie beschikbaar houden.

Ad. 1. Classificeren van stoffen en mengsels

De CLP-verordening verplicht de producenten van chemische stoffen en mengsels deze te classificeren. In de huidige situatie is reeds classificering verplicht voor chemische stoffen en mengsels die op de markt komen. Deze verplichtingen komen voort uit:

- De Wet milieubeheer (Wm) en besluiten en regelingen die hieronder vallen (alles stoffen en mengsels).
- REACH.
- Regelgeving voor specifieke stoffen en mengsels (bijvoorbeeld cosmetica en huishoudartikelen).

In de voorgenomen situatie moeten alle nieuwe chemische stoffen en mengsels worden geclassificeerd. Voor zover het stoffen betreft waarvan meer dan één ton per jaar wordt geproduceerd, kunnen de gegevens die zijn verzameld op basis van de REACH-testen worden gebruikt. Voor stoffen waarvan minder dan één ton per jaar wordt geproduceerd, moet de classificatie op andere wijze worden vastgesteld. Producenten en importeurs kunnen hiervoor, conform artikel 5 van het voorstel van de CLP-verordening, gebruik maken van alle gegevens die voorhanden zijn over de stof, bijvoorbeeld op basis van testen van vergelijkbare stoffen en mengsels of gegevens die zijn verzameld aan de hand van incidenten en klachten. Indien onvoldoende gegevens voorhanden zijn voor een stof, kan geen classificatie worden vastgesteld.

De in REACH voorgeschreven testverplichtingen gelden uitsluitend voor stoffen, voor mengsels zijn geen testverplichtingen opgenomen. De CLP-verordening kent eveneens geen testverplichtingen voor mengsels. Fabrikanten, producenten en importeurs dienen derhalve op andere wijze de classificatie van mengsels te bepalen. Het bepalen van fysisch chemische gevaareigenschappen kan echter alleen door middel van testen, waardoor ondanks het ontbreken van een directe testverplichting, toch testen moeten worden uitgevoerd. Voor het vaststellen van milieu- en gezondheidsgevaaren kunnen wel andere methoden worden toegepast, bijvoorbeeld bridging of berekenen (voor een uitgebreide omschrijving van deze classificatiemethoden, zie paragraaf 3.3).

Nederlandse bedrijven moeten in de huidige situatie ook reeds alle stoffen en mengsels classificeren op basis van de Wms (bij ingang van de CLP-verordening op basis van REACH en de Wm), waarbij het classificatieproces ongeveer hetzelfde verloopt. Deze verplichting veroorzaakt dan ook geen additionele kosten voor het bedrijfsleven.

Tijdens de transitieperiode kunnen bedrijven kiezen of zij het oude of het nieuwe systeem willen hanteren. Uit de interviews blijkt echter dat de toegepaste classificatiestandaard afhankelijk is van de afnemer. Hierdoor moeten bedrijven voor veel stoffen en mengsels twee classificaties vaststellen. De kosten van het onderhoud van een dubbele productendatabase blijken echter beperkt.

Indien een bedrijf de classificatie van een stof of mengsel geheim wil houden, dan kan een verzoek tot geheimhouding worden ingediend bij ECHA. Zij beslist of een stof of mengsel kan worden vrijgesteld van de etiketteringsplicht. In de huidige situatie bestaat de mogelijkheid tot geheimhouding ook, maar dient dit per EU-lidstaat apart te worden aangevraagd. Hierdoor zijn de kosten van een dergelijke aanvraag nu relatief hoog, zeker omdat de doorlooptijd van een aanvraag lang is. Hoewel het in de toekomstige situatie eenvoudiger wordt om geheimhouding aan te vragen, duiden de op basis van de interviews verzamelde gegevens erop dat bedrijven niet vaker geheimhouding zullen aanragen dan nu het geval is. Dit betekent dat, net als in de huidige situatie, nauwelijks verzoeken tot geheimhouding zullen worden ingediend. De gevolgen van deze verplichting zijn hiermee verwaarloosbaar.

Ad. 2. Etikettering van stoffen en mengsels

Evenals in de huidige situatie, moet elke gevaarlijke chemische stof en elk gevaarlijk chemisch mengsel worden voorzien van een etiket met informatie over de gevaarseigenschappen. In de huidige situatie bestaat ook reeds een etiketteringsverplichting, waardoor de nieuwe voorschriften niet tot een structurele verhoging van de AL zullen leiden.

Wanneer de classificatie van een stof of mengsel aangepast wordt op basis van nieuwe gegevens, geldt dat de etikettering van de stof of het mengsel per direct moet worden gewijzigd. Indien het bedrijf nog oude labels op voorraad heeft, leidt dit tot derving. Deze oude etiketten kunnen niet meer worden gebruikt en moeten worden vervangen door nieuwe. Het is niet duidelijk welke structurele kosten dit met zich meebrengt.

Voor het Nederlandse bedrijfsleven leiden deze verplichtingen tot eenmalige kosten. De directe structurele kosten zullen niet veel veranderen daar bedrijven ook nu reeds verplicht zijn om hun stoffen en mengsels te voorzien van etiketten. Wel wordt door de bedrijven aangegeven dat er indirecte structurele kosten kunnen ontstaan. De reden hiervoor is de lay-out en de hoeveelheid informatie die op de etiketten moet worden weergegeven. Doordat GHS symbolen ruitvormig zijn, is het moeilijker om de tekst hieromheen te positioneren. Een groter probleem is het feit dat bij een deel van de stoffen en mengsels meer informatie op de etiketten moet worden weergegeven²⁶. Met name op kleine etiketten die meerdere talen bevatten, kunnen door de CLP-verordening mogelijk minder talen worden weergegeven. Dit kan ertoe leiden dat het aantal verschillende etiketten bij fabrikanten en producenten toeneemt. Bij sommige stoffen en mengsels wordt de informatie direct op de verpakking gedrukt. In dat geval kan het aantal verschillende verpakkingen toenemen, wat gevolgen kan hebben voor de opslag van deze producten. Deze problematiek speelt bijvoorbeeld bij verfproducenten. Zij gebruiken vaak voorbedrukte verfbussen. De mogelijke gevolgen als gevolg van de toename

²⁶ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, and amending Directive 67/548/EEC and Regulation (EC) No 1907/2006, 27.6.2007, pagina 6

van het aantal etiketten of verpakkingen zijn in dit onderzoek echter niet gekwantificeerd, omdat niet duidelijk is voor welk deel van de stoffen en mengsels dit effect van toepassing is.

Ad. 3. Verpakking van stoffen en mengsels

Naast classificering en etikettering, stelt de CLP-verordening eisen aan de verpakking van stoffen en mengsels. Als gevolg van de CLP-verordening kan de classificering van een stof of mengsel wijzigen. Dit heeft gevolgen voor de wijze waarop de stof of het mengsel dient te worden verpakt. Stoffen en mengsels die te maken krijgen met zwaardere voorschriften, kunnen ook te maken krijgen met zwaardere eisen aan de verpakking van de stof of het mengsel. Hierdoor zullen de kosten stijgen. Deze kostenstijging heeft een structureel karakter. In de huidige situatie is echter niet duidelijk hoe groot de aantallen nieuwe stoffen en mengsels met een classificatie en stoffen en mengsels met een zwaardere classificatie zullen zijn, waardoor het niet mogelijk is deze extra kosten te kwantificeren.

Ad. 4. Registratie en notificatie

ECHA houdt een register bij van alle stoffen die in hoeveelheden van één ton of meer worden gefabriceerd of geïmporteerd, met als doel deze stof op de markt te brengen. Wanneer een fabrikant of importeur een nieuwe stof op de markt wil brengen, dient een registratiedossier te worden ingediend. Daarnaast dient in een aantal gevallen een notificatie te worden gedaan. De kosten als gevolg van deze verplichtingen zijn in de toekomstige situatie gelijk aan de huidige situatie en leiden derhalve niet tot een verzwaring van de lasten.

Ad. 5. Informatie beschikbaar houden

De informatie die bedrijven verzamelen over door hen geproduceerde stoffen of mengsels, dienen tot minimaal tien jaar na de laatste levering hiervan te worden bewaard. In de huidige situatie geldt deze verplichting reeds en leidt daarom niet tot een verzwaring van de lasten.

5 De gevolgen van de invoering van de CLP-verordening

5.1 Initiële kosten per doelgroep

Voor de invoering van de CLP-verordening zullen bedrijven te maken krijgen met eenmalige kosten zoals deze zijn beschreven in paragraaf 4.3 van deze rapportage. In deze Quicksan zijn de kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven in kaart gebracht. Deze kosten zijn afhankelijk van de overgangperiode die uiteindelijk voor de CLP-verordening zal gaan gelden. Voor een overgang tot 2013 bedragen de kosten in totaal naar schatting € 276 miljoen verdeeld over de jaren in de overgangperiode. Als de overgangperiode tot 2015 loopt bedragen de kosten in totaal circa € 145 miljoen. In de onderstaande figuur wordt dit weergegeven inclusief de verschillen per doelgroep. Daarnaast is ook het onderscheid tussen grote en kleine bedrijven weergegeven.

Nr. Bedrijfstype		Omvang	Totale lasten per periode		Gemiddeld per bedrijf	
			2013	2015	2013	2015
1	Basischemie	Groot	€ 20.300.400	€ 9.140.400	€ 162.400	€ 73.100
		Klein	€ 5.165.000	€ 2.514.100	€ 35.600	€ 17.300
		Totaal	€ 25.465.400	€ 11.654.500	€ 94.300	€ 43.200
2	Fijnchemie	Groot	€ 111.514.800	€ 31.336.700	€ 518.700	€ 145.800
		Klein	€ 59.916.400	€ 24.232.300	€ 149.800	€ 60.600
		Totaal	€ 171.431.500	€ 55.100.900	€ 278.800	€ 89.600
3	Importeurs	Groot	€ 3.451.500	€ 3.719.700	€ 11.700	€ 12.600
		Klein	€ 880.300	€ 612.100	€ 3.900	€ 2.700
		Totaal	€ 4.331.800	€ 4.331.800	€ 8.300	€ 8.300
4	Handelaren	Groot	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
		Klein	€ 3.126.100	€ 2.613.600	€ 1.200	€ 1.000
		Totaal	€ 3.126.100	€ 2.613.600	€ 1.200	€ 1.000
5	Verwerkende industrie	Groot	€ 4.178.600	€ 4.646.100	€ 11.100	€ 12.400
		Klein	€ 4.510.200	€ 4.042.700	€ 5.300	€ 4.800
		Totaal	€ 8.688.800	€ 8.688.800	€ 7.100	€ 7.100
6	Eindgebruikers	Groot	€ 16.582.700	€ 17.727.900	€ 6.500	€ 6.900
		Klein	€ 44.597.200	€ 43.452.000	€ 1.000	€ 1.000
		Totaal	€ 61.179.900	€ 61.179.900	€ 1.300	€ 1.300
7	Detailhandel	Groot	€ 35.800	€ 40.300	€ 2.400	€ 2.700
		Klein	€ 1.330.800	€ 1.371.000	€ 700	€ 800
		Totaal	€ 1.366.600	€ 1.366.600	€ 800	€ 800
Totaal			€ 275.590.100	€ 144.936.100		
					Verschil € 130.654.000	

Figuur 7. Overzicht initiële kosten van de invoering van de CLP-verordening.

De verplichtingen die de meeste kosten veroorzaken zijn:

- Het classificeren van de bestaande stoffen en mengsels conform de CLP-verordening. De doelgroep Eindgebruikers heeft hierbij de meeste lasten. Zij dienen de informatie over de gevaarlijke mengsels die zij gebruiken, bij te werken. De benodigde gegevens worden aangeleverd door de leveranciers, waardoor de tijdsbesteding per mengsels beperkt blijft. Door het grote aantal eindgebruikers is het totale aantal te herclassificeren mengsels echter hoog. De totale kosten lopen hierdoor hoog op.
- Het vervangen van de etiketten. Het grote aantal stoffen en mengsels, met name in de fijnchemie, zorgt voor deze hoge kosten omdat de huidige etiketten van alle stoffen en mengsels moeten worden vervangen. De noodzakelijke handelingen hierbij zijn het op-

stellen van het etiket en vervolgens het afdrukken hiervan. Voor bedrijven die etiketten automatisch op de verpakkingen laten aanbrengen, geldt dat hiervoor een film moet worden gemaakt. De kosten hiervan bedragen voor ieder etiket circa € 1.000. De doelgroep fijnchemie heeft hierbij de hoogste lasten, omdat het aantal mengsels dat moet worden voorzien van een nieuwe classificatie groot is.

- De kennisname van de nieuwe verordening geeft hoge kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven. Dit betreft met name de doelgroep Eindgebruikers door het hoge aantal medewerkers dat in deze doelgroep op de hoogte moet worden gebracht van de CLP-verordening.

De initiële kosten voor de invoering van de CLP-verordening zijn € 131 miljoen lager als de overgangperiode loopt tot 2015. Deze lagere kosten komen voornamelijk voort uit het feit dat in deze langere periode meer stoffen en mengsels al door de normale bedrijfsvoering worden voorzien van een nieuwe classificering en etiket. Hierdoor is het met name bij de doelgroepen basischemie en fijnchemie minder noodzakelijk om door de CLP-verordening extra handelingen uit te voeren naast de gewone bedrijfsvoering.

In de EC-Impact Assessment wordt aangegeven, dat het naast elkaar bestaan van het huidige en het de CLP-verordening-systeem tot extra kosten leidt. In dit onderzoek is echter naar voren gekomen, dat de extra kosten beperkt zijn. Wel geven de respondenten aan dat het vervelend is om de twee systemen naast elkaar te moeten gebruiken.

Wat verder uit het figuur naar voren komt, is dat de kosten voor kleine bedrijven relatief hoger zijn dan voor grote bedrijven. Hoewel zij vaak met minder stoffen en mengsels te maken hebben, hebben zij niet of minder de beschikking over hulpmiddelen voor het classificeren en etiketteren van stoffen en mengsels zoals grote bedrijven dit wel hebben, waardoor deze handelingen meer tijd kosten. Deze additionele kosten zorgen ervoor dat een belangrijk deel van de kosten van de invoering van de CLP-verordening terecht komen bij de kleinere bedrijven in het MKB. Voor deze bedrijven zijn de genoemde kosten vaak hoog ten opzichte van de reguliere kosten van de bedrijfsvoering.

5.2 Structurele kosten per doelgroep

Naast de initiële kosten krijgt het Nederlandse bedrijfsleven ook te maken met de structurele kosten door de CLP-verordening. Deze structurele kosten zijn echter gelijk aan de huidige situatie. De procedures voor het classificeren en etiketteren van gevaarlijke stoffen veranderen immers niet. Alleen de normstelling wijzigt. Er kunnen structurele kosten ontstaan als stoffen en mengsels door de CLP-verordening een classificatie krijgen met zwaardere voorschriften. In het onderstaande kader is een voorbeeld hiervan uitgewerkt.

Kader 4. Voorbeeld van de toename van de structurele kosten door GHS.

Het is mogelijk dat specifieke mengsels of groepen van mengsels door GHS met zwaardere voorschriften te maken krijgen. Een voorbeeld hiervan zijn mengsels die oppervlakteactieve stoffen bevatten. Deze mengsels krijgen in de huidige regelgeving de classificatie 'niet ingedeeld' of 'irriterend'. Het bedrijfsleven geeft aan dat wanneer de rekenmethodiek in GHS wordt gevolgd, deze mengsels de gevaarsindeling 'bijtend' (kunnen) krijgen. In dat geval worden zwaardere eisen gesteld aan de verpakkingen. De aanvullende kosten voor de verpakkingen van deze mengsels zouden hierdoor kunnen stijgen met circa € 12 miljoen per jaar. Per bedrijf in deze branche zou dit leiden tot een structurele lastenverzwaring van € 140.000.

5.3 Baten per doelgroep

In het onderzoek is een aantal punten naar voren gekomen waar bedrijven voordelen van kunnen ondervinden bij het invoeren van de CLP-verordening. De belangrijkste hiervan is dat de CLP-verordening een wereldwijd uniform systeem is waarin gelijke symbolen en eisen gelden voor gevaarlijke stoffen. Dit levert voordelen op voor bedrijven die internationaal operen en door de CLP-verordening overal met gelijke classificaties en etiketten kunnen werken.

Het principe van een globaal systeem wordt door de bedrijven als positief ervaren. Wel wordt hierbij aangegeven dat de CLP-verordening in verschillende delen van de wereld ook verschillend wordt ingevoerd. Dit komt doordat de CLP-verordening uit zogenaamde 'building blocks' bestaat. Niet elk land neemt echter alle building blocks over. Zo wordt in Amerika het building Block 'milieugevaarlijke stoffen' niet overgenomen. Hierdoor wordt een deel van de voordelen teniet gedaan, omdat voor verschillende regio's verschillende classificaties blijven gelden.

Binnen Europa zou de CLP-verordening wel tot een uniform systeem kunnen leiden. Op dit moment kent Europa al een eenduidig systeem door de Stoffen- en Preparatenrichtlijn. Toch blijkt dat er in specifieke gevallen verschillen in interpretaties zijn tussen de verschillende Europese lidstaten. Zo moeten in bijvoorbeeld Griekenland en Scandinavië mengsels met oppervlakteactieve stoffen, zoals wasmiddelen, als irriterend worden gelabeld. Als door de CLP-verordening deze interpretatieverschillen verdwijnen, zal dit tot voordelen leiden.

Voor bedrijven die alleen nationaal werken, zijn geen baten van het de CLP-verordening systeem gevonden. Dit betekent dat voor de doelgroep detailhandel en het grootste deel van de doelgroepen verwerkende industrie en eindgebruikers de CLP-verordening alleen lasten met zich meebrengt.

In de EC-Impact Assessment wordt aangegeven dat veel MKB-bedrijven niet Europees of mondiaal actief zijn omdat de technische barrières te hoog zijn. Als gevolg van GHS en de CLP-verordening, zou het voor MKB-bedrijven eenvoudiger moeten worden om internationaal te opereren²⁷. Op basis van de interviews blijkt echter dat veel MKB-bedrijven niet voornemens zijn hun producten of diensten buiten Europa of zelfs buiten Nederland aan te bieden.

Naast de gelijkheid van classificering en etikettering, leidt GHS indirect tot een vermindering van het aantal dierproeven. In de huidige situatie kunnen de limietwaarden voor het classificeren van een stof per land of regio verschillen. Een fabrikant die een stof in meerdere landen op de markt wil brengen, zal hierdoor voor gezondheidsgevaaren meerdere testen op dieren moeten uitvoeren om de verschillende limietwaarden te kunnen toetsen. Wanneer GHS wereldwijd wordt geïmplementeerd, zijn de limietwaarden wereldwijd gelijk. Voor het bepalen van de gevaarseigenschappen zijn hierdoor minder testen op dieren nodig.

Het is niet mogelijk gebleken om de voordelen van de CLP-verordening te kwantificeren. Daarvoor is nog te onduidelijk in welke mate GHS ook daadwerkelijk in de hele wereld op gelijke wijze zal worden overgenomen. Wel is duidelijk dat de voordelen beperkt blijven tot een klein deel van de Nederlandse bedrijven die met de CLP-verordening te maken zullen

²⁷ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, and amending Directive 67/548/EEC and Regulation (EC) No 1907/2006, IMPACT ASSESSMENT, 27.6.2007, pagina 15

krijgen. In de onderstaande tabel wordt een beknopt overzicht gegeven van de baten van GHS per doelgroep.

Tabel 12. Mogelijke baten van de CLP-verordening per doelgroep naar werkgebied.

Nr.	Doelgroep	Werkgebied	Baten	Omschrijving
1	Basischemie	Mondiaal	Ja	Bedrijven die de door hen gefabriceerde en geproduceerde stoffen en mengsels buiten Europa aanbieden, ondervinden voordeel doordat zij maar één classificatie hoeven vast te stellen. Verder hoeven zij minder testen uit te voeren om de gezondheidsgevaars van nieuwe stoffen te bepalen.
		Europees	Beperkt	Bedrijven die stoffen en mengsels alleen binnen Europa aanbieden, ondervinden slechts beperkt voordeel van de CLP-verordening, omdat de huidige verschillen binnen Europa reeds beperkt zijn.
		Nationaal	Geen	Bedrijven die hun stoffen en mengsels alleen in Nederland aanbieden, ondervinden geen voordeel van de verordening.
2	Fijnchemie	Mondiaal	Ja	Bedrijven die de door hen geproduceerde mengsels buiten Europa aanbieden, ondervinden voordeel doordat zij maar één classificatie hoeven vast te stellen.
		Europees	Beperkt	Bedrijven die mengsels alleen binnen Europa aanbieden, ondervinden slechts beperkt voordeel van de CLP-verordening, omdat de huidige verschillen binnen Europa reeds beperkt zijn.
		Nationaal	Geen	Bedrijven die hun stoffen en mengsels alleen in Nederland aanbieden, ondervinden geen voordeel van de verordening. Het betreft hier vaak MKB-bedrijven.
3	Importeurs	Mondiaal	Ja	Importeurs die stoffen en mengsels importeren van buiten de EU, uit landen die GHS hebben ingevoerd, ondervinden voordeel omdat zij minder moeite hoeven te doen om deze stoffen en mengsels te (laten) voorzien van een in Europa goedgekeurde classificatie.
		Europees	Beperkt	Bedrijven mengsels alleen binnen Europa aanbieden, ondervinden slechts beperkt voordeel van de CLP-verordening, omdat de huidige verschillen binnen Europa reeds beperkt zijn.
4	Handelaren	Nationaal	Geen	Handelaren ondervinden geen directe voordelen van de CLP-verordening, omdat zij niet internationaal handelen. Het betreft hier vaak MKB-bedrijven.
5	Verwerkende industrie	Mondiaal	Beperkt	Bedrijven ondervinden beperkt voordeel van de CLP-verordening, omdat zij veelal geen producten exporteren buiten Europa, die na toepassing van de chemicaliën nog voorzien zijn van een classificatie.
		Europees	Zeep beperkt	Bedrijven ondervinden nauwelijks voordeel van de CLP-verordening, omdat zij veelal geen producten exporteren binnen Europa, die na toepassing van de chemicaliën nog voorzien zijn van een classificatie.
		Nationaal	Geen	Bedrijven ondervinden geen voordeel van de CLP-verordening, omdat zij niet exporteren.
6	Eindgebruikers	Mondiaal, Europees en Nationaal	Geen	Bedrijven ondervinden geen voordeel van de CLP-verordening, omdat zij geen producten produceren die een classificatie hebben.
7	Detailhandel	Nationaal	Geen	Bedrijven ondervinden geen voordeel van de CLP-verordening, omdat zij geen producten afzetten buiten Nederland.

5.4 Vergelijking met de EC-Impact Assessment

Zoals aangegeven in paragraaf 4.1 maakt de Nederlandse chemische sector circa 7,6 % uit van de totale Europese chemische sector. De verwachting is dat daarmee ook 7,6 % van de kosten, die door de CLP-verordening worden veroorzaakt voor het Europese bedrijfsleven, betrekking heeft op Nederlandse bedrijven. In de EC-Impact Assessment is aangegeven dat

de initiële kosten van de CLP-verordening tussen de € 526 miljoen en de € 544 miljoen bedragen. Dit zou betekenen dat de Nederlandse bedrijven te maken zullen krijgen met tussen de € 40 miljoen en € 41 miljoen aan initiële kosten²⁸.

In de onderstaande tabel worden de getallen uit de bovenstaande alinea schematisch weergegeven. Daarnaast worden de in dit Nederlandse onderzoek berekende initiële kosten weergegeven. Omdat in de EC-Impact Assessment alleen de lasten voor stoffen en mengsels zijn opgenomen, zijn in de tabel ook alleen de kosten weergegeven die moeten worden gemaakt door fabrikanten van stoffen (basischemie) en producenten van mengsels (fijnchemie)²⁹.

Tabel 13. Vergelijking tussen de EC-Impact Assessment en dit onderzoek (in miljoenen €).

Nr. Omschrijving	EC-Impact Assessment		Dit onderzoek	
	Totaal Europa	Totaal NL (7,6 %)	Totaal NL	
1 Initiële kosten van fabrikanten en producenten bij transitie tot 2013	544	41	197	
2 Initiële kosten van fabrikanten en producenten bij transitie tot 2015	526	40	67	

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven op basis van de EC-Impact Assessment en het Nederlands onderzoek, sterk uiteen lopen. Opvallend is dat de kosten voor de verschillende scenario's in het Europees onderzoek slechts beperkt verschillen, terwijl uit het Nederlands onderzoek blijkt dat een langere implementatieperiode tot lagere kosten leidt. De EC-Impact Assessment verschaft geen volledig beeld van de wijze waarop de berekende initiële lasten zijn opgebouwd. Het is hierdoor slechts beperkt mogelijk om aan te geven welke aannamen tot deze verschillen leiden. Wel zijn de volgende vergelijkingen te maken:

- De conclusies over de structurele lasten als gevolg van de CLP-verordening komen tussen de EC-Impact Assessment en het Nederlands onderzoek overeen. Beide geven aan dat de structurele lasten als gevolg van de CLP-verordening nemen niet of beperkt toe nemen³⁰.
- De kosten van voortijdig herclassificeren bedragen voor geheel Europa, afhankelijk van een overgangsscenario voor mengsels tot 2013 of 2015, tussen de € 100 miljoen en de € 44 miljoen. In dit Nederlandse onderzoek worden deze kosten alleen voor Nederland al geraamd tussen de € 46 miljoen en de € 21 miljoen. Het Nederlandse onderzoek ondersteunt daarmee dat een langere transitieperiode leidt tot een reductie van de lasten. Wel zijn de berekende kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven significant hoger dan op basis van de Europese cijfers zou worden verwacht.
- In de EC-Impact Assessment wordt uitgegaan van 2,5 % kostenreductie als gevolg van de CLP-verordening. Bij het berekenen van de initiële lasten is daarom uitgegaan van een bepaalde kostenderving bij een langere transitieperiode. Uit het Nederlands onderzoek blijkt dat de baten van de CLP-verordening nog niet goed zijn te kwantificeren. Bij het berekenen van de initiële lasten voor Nederlandse bedrijven is hierdoor geen rekening gehouden met derving van inkomsten. Het betreft hier echter een beperkt deel van de totale kosten van de EC-Impact Assessment, waardoor dit punt slechts gedeeltelijk verklaring biedt voor de verschillen tussen de beide onderzoeken.

²⁸ De verhoudingen tussen de doelgroepen binnen de Nederlandse en de Europese chemische industrie kunnen verschillen. Als gevolg hiervan kan de kostenopbouw variëren, waardoor de kosten voor de Nederlandse industrie beperkt hoger of lager kunnen uitvallen dan de hier gemaakte inschatting.

²⁹ In paragraaf 1 van dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de totale initiële kosten (AL en nalevingskosten).

³⁰ Indien blijkt dat als gevolg van GHS een deel van de stoffen en mengsels van een zwaarder uitgevoerde verpakking moet worden voorzien, kunnen de kosten als gevolg van GHS in de praktijk wel structureel toenemen.

5.5 Kwalitatieve omschrijving van de gevolgen van de CLP-verordening

Op basis van de interviews zijn kwalitatieve gegevens verzameld over de voor- en nadelen van de CLP-verordening. Hierbij geven de geïnterviewde bedrijven aan dat zij positief staan tegenover het principe van een systeem als de CLP-verordening. Dit ondanks het feit dat de baten van het systeem in de huidige vorm zeer beperkt zijn. Hieronder worden de voornaamste onderwerpen kort toegelicht.

Uniformering leidt tot duidelijkheid in terminologie

In de huidige situatie worden binnen Nederland twee verschillende classificatiestandaarden gehanteerd, namelijk de Wms-classificatie en de op GHS gebaseerde ADR-classificatie. Hierdoor zijn sommige stoffen en mengsels van meerdere etiketten voorzien, waarbij op het oog vergelijkbare symbolen echter niet altijd hetzelfde betekenen. Een stof die bij een temperatuur van 58 graden Celsius ontbrandt, valt onder ADR onder ontvlambaar, en wordt daarom voorzien van een symbool met een vlam. De Wms-classificatie voor ontbrandbare stoffen loopt echter slechts tot 55 graden Celsius, waardoor de stof onder de Wms niet als gevaarlijk wordt geclassificeerd.

Niet alleen in Nederland speelt het probleem van verschillende classificatiestandaards, wereldwijd zijn de verschillen groot. Verschillen in classificatie kunnen tot onduidelijkheden en daardoor tot verkeerd gebruik leiden. Door de introductie van één wereldwijde standaard, verdwijnen verschillen, waardoor het risico van misinterpretatie en daardoor van verkeerd gebruik, wordt voorkomen.

De effecten van de CLP-verordening zijn groter voor het MKB

Bedrijven die tot het MKB worden gerekend, hebben met relatief hogere lasten te maken dan grote multinationals. Deze laatste groep heeft de beschikking over uitgebreide ICT-systemen die veel van de werkzaamheden met betrekking tot de classificatie en etikettering automatisch kunnen uitvoeren. Daarnaast kennen deze grote bedrijven medewerkers die zich volledig toelagen op het bijhouden van de regelgeving en zorg te dragen voor de naleving hiervan. De kosten per bedrijf voor het invoeren en naleven van de verplichtingen van de CLP-verordening verschillen echter niet veel van elkaar. Voor een MKB bedrijf zijn deze kosten echter veel groter ten opzichte van de omzet dan bij grote bedrijven.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Verplichtingen en doelgroepen

Door de CLP-verordening krijgen de Nederlandse bedrijven te maken met veranderingen in de volgende verplichtingen met betrekking tot gevaarlijke stoffen en mengsels:

- Het classificeren van de stoffen en mengsels in gevaarsklassen.
- Het etiketteren van stoffen en mengsels.
- Het verpakken van stoffen en mengsels.
- Het registreren en notificeren van de stoffen en mengsels.
- Het bewaren van de gegevens over deze stoffen en mengsels.

De gevolgen van de CLP-verordening zijn van toepassing op alle bedrijven die te maken hebben met gevaarlijke stoffen en mengsels. In Nederland krijgen hierdoor naar schatting 52.100 bedrijven met deze gevolgen te maken. In de onderstaande tabel is aangegeven welke doelgroepen dat zijn en hoeveel bedrijven in elke doelgroep aanwezig zijn.

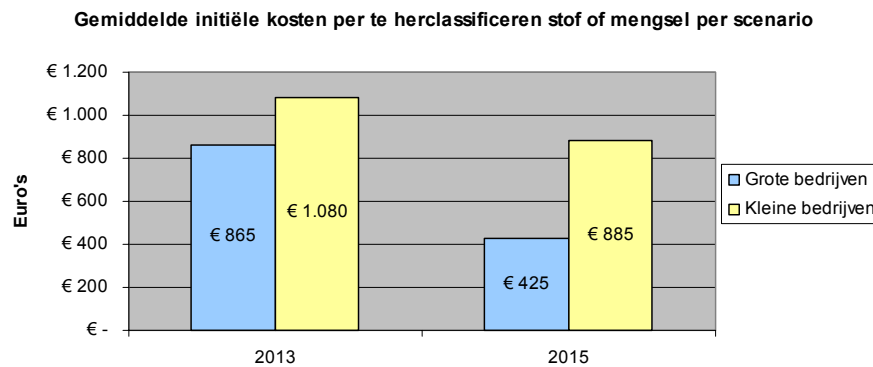
Tabel 14. Overzicht doelgroep en aantallen bedrijven.

Nr.	Doelgroepen	Aantal bedrijven
1	Basischemie	260
2	Fijnchemie	625
3	Importeurs	520
4	Handelaren	2.620
5	Verwerkende industrie	1.225
6	Eindgebruikers	45.055
7	Detailhandel	1.795
Totaal		52.100

De gevolgen van de CLP-verordening treffen vooral MKB-bedrijven

De belangrijkste kosten van de CLP-verordening worden veroorzaakt tijdens de transitieperiode. In deze periode dienen bedrijven de classificatie en etikettering van de stoffen en mengsels aan te passen. Grotere bedrijven zullen deze veranderingen centraal kunnen doorvoeren, waardoor de kosten beperkt blijven ten opzichte van de totale bedrijfsvoering.

MKB bedrijven zullen echter tijdens de transitieperiode meer afhankelijk zijn van leveranciers. Bovendien hebben MKB bedrijven minder capaciteit om op de veranderingen als gevolg van de CLP-verordening te anticiperen. Dit betekent dat, ten opzichte van de totale kosten voor de bedrijfsvoering, de kosten aanzienlijk kunnen oplopen. In de onderstaande figuur is dit schematisch weergegeven door de initiële kosten van de CLP-verordening te vergelijken die grote en kleine bedrijven moeten maken per stof of mengsel.

Figuur 8. Vergelijking tussen grote en kleine bedrijven op basis van de initiële kosten per stof of mengsel.

Directe initiële kosten van de CLP-verordening

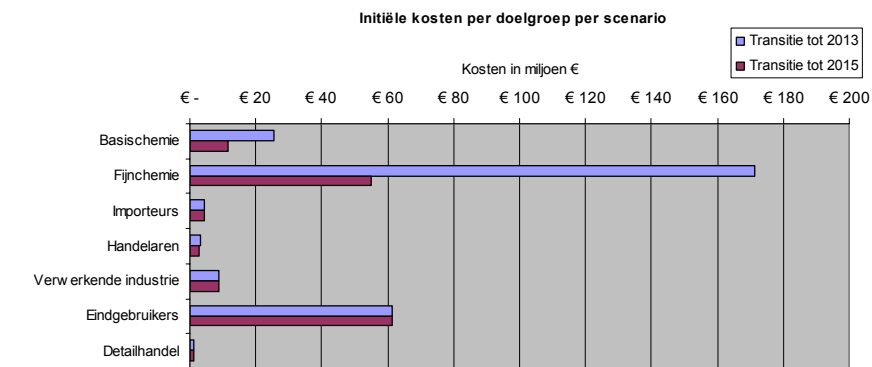
De directe initiële kosten zijn de kosten die direct voortvloeien uit verplichtingen zoals opgenomen in de CLP-verordening. Dit zijn de directe kosten voor bedrijven als gevolg van de invoering van de CLP-verordening. Het betreft:

- ▣ De kennisname van de nieuwe regelgeving.
- ▣ Het voortijdig herclassificeren van een deel van alle bestaande gevaarlijke stoffen en mengsels.
- ▣ Alle stoffen en mengsels voorzien van nieuwe, CLP-verordening conforme etiketten.

De hoogste initiële kosten komen voor rekening van de doelgroepen fijnchemie en eindgebruikers.

De hoogste initiële lasten worden gedragen door de doelgroepen fijnchemie en eindgebruikers:

- ▣ *Fijnchemie.* Het grote aantal mengsels dat voortijdig moet worden voorzien van een nieuwe classificatie, en als gevolg hiervan, een nieuw etiket, leidt tot hoge kosten. Een langere transitieperiode zorgt ervoor dat het aantal mengsels dat voortijdig moet worden voorzien van een nieuwe classificatie, afneemt. Dit leidt tot lagere initiële lasten.
- ▣ *Eindgebruikers.* De hoge kosten voor deze doelgroep worden veroorzaakt door het grote aantal bedrijven dat deel uitmaakt van deze doelgroep. De kosten per bedrijf zijn echter beperkt. De voornaamste kostenpost is kennisname. Daar deze kostenpost niet beïnvloed wordt door de lengte van de transitieperiode, zijn de kosten voor beide overgangscenario's ongeveer gelijk.

Figuur 9. Initiële kosten van de CLP-verordening per doelgroep.

De omvang van de initiële lasten wordt beïnvloed door de lengte van de transitieperiode

Op basis van het kostenmodel zijn de initiële kosten voor Nederland geraamd tussen de € 145 miljoen en € 276 miljoen voor respectievelijk een overgangsperiode tot 2015 of tot 2013. De initiële kosten zijn significant lager bij een langere overgangsperiode omdat stoffen en mengsels dan veel meer via de normale bedrijfsvoering kunnen worden voorzien van een nieuwe classificatie en etiketten.

Het aandeel van de initiële administratieve lasten als gevolg van de CLP-verordening bedraagt tussen € 145 miljoen en € 117 miljoen voor respectievelijk een overgangsperiode tot 2013 of 2015. De CLP-verordening veroorzaakt geen directe eenmalige nalevingskosten. Deze kunnen wel ontstaan als door de overgang van de CLP-verordening opslagruimtes moeten worden aangepast.

Uitkomsten Impact Assessment NL en EC verschillen op enkele punten.

Het Nederlandse onderzoek onderschrijft dat de structurele gevolgen van de CLP-verordening beperkt zullen blijven. Hierbij is er wel van uitgegaan dat bestaande onzekerheden worden verduidelijkt en dat de CLP-verordening geen indirecte effecten tot gevolg heeft.

De Nederlandse Impact Assessment wijkt voor wat betreft de initiële directe kosten significant af de EC-Impact Assessment. In de EC-Impact Assessment is berekend dat de kosten voor het Europese bedrijfsleven, afhankelijk van een transitieperiode tot 2013 of tot 2015, respectievelijk € 544 miljoen en € 526 miljoen bedragen. In dit onderzoek wordt echter aangetoond dat voor alleen het Nederlandse bedrijfsleven de kosten minimaal € 145 miljoen bedragen. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt doordat in de Nederlandse Impact Assessment is uitgegaan van een groot aantal stoffen en mengsels. Een kleine aanpassing in de regelgeving heeft hierdoor grote consequenties. Een onderbouwing vanuit de EC-Impact Assessment kan op basis van de beschikbare informatie echter niet worden gegeven.

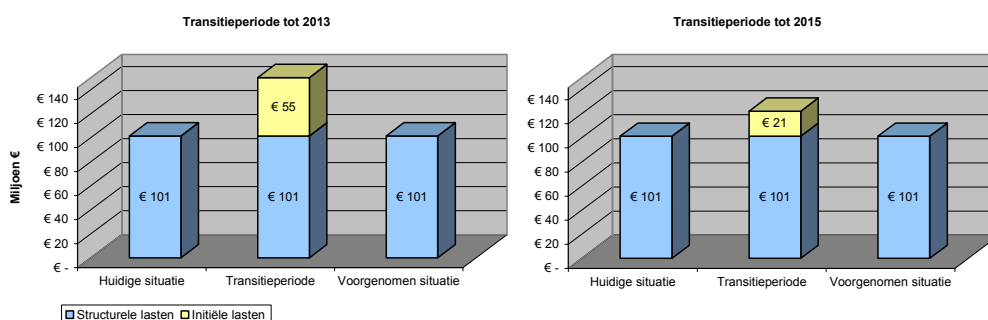
Directe structurele kosten van de CLP-verordening

De structurele jaarlijkse kosten zijn directe kosten die in de huidige en voorgenomen situatie jaarlijks moeten worden gemaakt om te kunnen voldoen aan de informatieverplichtingen die zijn geformuleerd in de CLP-verordening. Het betreft verplichtingen tot:

- ▣ Het classificeren van nieuwe stoffen en mengsels.
- ▣ Het etiketteren van nieuwe stoffen en mengsels.

Op basis van het kostenmodel blijven de jaarlijkse structurele kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven gelijk. Hierbij is ervan uitgegaan dat de aantallen stoffen en mengsels gelijk blijven en dat bestaande stoffen en mengsels geen classificatie met zwaardere voorschriften krijgen³¹. De procedures en de tijdsbesteding voor het classificeren en etiketteren van stoffen en mengsels veranderen immers niet door de CLP-verordening. Alleen de normstelling wordt anders.

In de onderstaande figuur is het verloop van de structurele jaarlijkse directe kosten in de verschillende periodes weergegeven. Hierbij wordt voor de initiële kosten onderscheid gemaakt in twee verschillende transitieperiodes.

Figuur 10. Overzicht van het verloop van de jaarlijkse directe kosten van de CLP-verordening voor de beide transitieperiodes.

De indirecte kosten van de CLP-verordening kunnen oplopen

De indirecte kosten zijn de kosten die niet rechtstreeks uit de verplichtingen van de CLP-verordening voortvloeien, maar wel als gevolg van de veranderingen van de CLP-verordening ontstaan. Een aantal van de mogelijke consequenties zijn:

- ▣ Andere eisen aan de inrichting door wijzigingen in hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Een verschuiving naar gevaarlijkere classificaties kan een melding betekenen aan het bevoegde gezag of in andere gevallen een aanpassing van de Wm-vergunning.
- ▣ Andere eisen aan opslagvoorzieningen. De opslag van gevaarlijke stoffen is gerelateerd aan opslaghoeveelheden. Een zwaardere classificatie betekent zwaardere eisen aan opslag conform de PGS richtlijn.

³¹ De structurele AL voor de bedrijven veranderen niet door GHS omdat de procedures voor de classificatie niet zijn gewijzigd. Ook de nalevingskosten van etikettering blijven gelijk.

- Andere eisen aan verpakkingen. Een zwaardere classificatie kan betekenen dat andere eisen worden gesteld aan verpakkingen. Een mogelijk voorbeeld hiervan is de zeepbranche. Door een andere classificatie door de CLP-verordening kan betekenen dat zeepmiddelen moeten worden voorzien van kinderveilige sluitingen.

Omdat de indirecte gevolgen van de CLP-verordening nog niet op alle fronten eenduidig interpreteerbaar zijn, zijn de indirecte kosten niet gekwantificeerd. Uit de interviews met de bedrijven is echter wel naar voren gekomen dat de indirecte kosten aanzienlijk kunnen oplopen. Zeker wanneer sprake is van structurele aanpassingen aan opslagvoorzieningen of verpakkingen.

De baten van de CLP-verordening zijn vooral voor internationaal opererende bedrijven

Primair is de CLP-verordening gericht op het wereldwijd harmoniseren van de voorschriften voor het classificeren en etiketteren van gevaarlijke stoffen en mengsels. De belangrijkste baten van de CLP-verordening zijn dan ook gericht op de internationale handel en internationale bedrijven. Concreet betekent dit voor het Nederlandse bedrijfsleven dat:

- Nederlandse bedrijven die alleen binnen de EU handelen als gevolg van de CLP-verordening met eenduidige voorschriften te maken krijgen.
- Nederlandse bedrijven die buiten de EU handelen als gevolg van de CLP-verordening met minder verschillende voorschriften te maken krijgen. Uit het onderzoek komt immers naar voren dat er toch kleine verschillen blijven bestaan tussen de EU en landen die daarbuiten de CLP-verordening invoeren.
- Bedrijven die uitsluitend in Nederland handelen of werkzaam zijn, zullen geen voordelen als gevolg van de CLP-verordening ondervinden.

Gezien het feit dat de meest omvangrijke doelgroepen van het Nederlandse bedrijfsleven – te weten eindgebruikers, handelaren en detailhandel – vooral nationaal georiënteerd zijn, zullen de baten voor het totale Nederlandse bedrijfsleven beperkt blijven. De baten zijn daarom niet verder gekwantificeerd in deze Quicksan.

De CLP-verordening vereist inhoudelijke aanpassing van nationale wet- en regelgeving

Door de invoering van REACH zal de Wms vervallen en zullen veel besluiten al worden ondergebracht onder de Wet milieubeheer. Bij de CLP-verordening is het dan ook alleen nog maar noodzakelijk om alle regelgeving aan te passen die inhoudelijk gebruik maakt van het huidige classificatiesysteem. Dit betreft:

- Wet milieubeheer.
- Besluit Risico's en Zware Ongevallen.
- Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten.
- Nadere regels verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten.
- Warenwetbesluit veilige verpakking huishoudchemicaliën.
- Warenwetbesluit deponering informatie preparaten.
- Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS).
- Algemene Beoordelings Methodiek voor stoffen en preparaten (ABM).

Door de CLP-verordening zullen de voorschriften moeten worden aangepast die gebruik maken van de classificatie van gevaarlijke stoffen en mengsels om voorschriften te stellen aan inrichtingen en personen. Overigens blijft het niet bij de aanpassingen van deze regelgeving maar dienen ook de vergunningverleners en inspecteurs die met deze regelgeving werken,

goed te worden geïnstrueerd. Interpretatieverschillen kunnen leiden tot extra kosten en irritatie bij bedrijven.

6.2 Aanbevelingen

Door de respondenten uit het onderzoek zijn diverse aanbevelingen gedaan om de lasten die voortkomen uit de invoering van de CLP-verordening te beperken. In deze paragraaf worden deze aanbevelingen weergegeven.

Voorstellen om de implementatiekosten te beperken

Zorg voor goede ondersteunende maatregelen voor het MKB.

In dit onderzoek wordt aangetoond dat de initiële kosten voor MKB-bedrijven relatief hoog op kunnen lopen ten opzichte van grote bedrijven. Deze kosten kunnen worden beperkt door:

- *Het opstellen van Europese, branchespecifieke lijsten met de gevaarseigenschappen van veelgebruikte chemische mengsels.* Voor sommige branches, bijvoorbeeld de verf- en zeepindustrie, geldt dat veel bedrijven als grondstof gebruik maken van dezelfde mengsels. Door op Europees niveau een database op te zetten waarin gegevens omtrent veelgebruikte mengsels zijn opgenomen, en deze beschikbaar te stellen aan bedrijven, kunnen bedrijven sneller classificaties vaststellen van hun eindproducten. Dit levert met name voordelen op voor MKB-bedrijven. Door deze database op Europees niveau in te vullen, kan voorts een hoger niveau van harmonisatie worden bereikt. Brancheorganisaties kunnen mogelijk een rol spelen bij het vullen van de database.
- *Het beschikbaar stellen van een (eenvoudig) softwarepakket voor het bepalen van een classificatie en het opstellen van productdocumentatie.* In de huidige situatie zijn verschillende softwarepakketten leverbaar voor het classificeren van mengsels. Deze systemen zijn echter afhankelijk van de invoer van de gebruiker en maken geen gebruik van een centrale database. Daarnaast blijken deze pakketten in de praktijk te duur voor veel MKB-bedrijven. Door via de brancheorganisaties eenvoudige, aan een centrale database gekoppelde, softwarepakketten ter beschikking te stellen aan bedrijven, kunnen zowel de initiële als de structurele lasten worden gereduceerd. Voor bedrijven aangesloten bij de Metaalunie bestaat een dergelijke ‘stoffenmanager’ reeds.
- *Het aanbieden van een helpdesk voor (MKB-)bedrijven.* Grote bedrijven hebben meestal één of meerdere beleidsmedewerkers in dienst die zich bezig houden met het implementeren van nieuwe regelgeving. Voor kleine bedrijven geldt echter dat het volgen van regelgeving tussen de reguliere activiteiten door moet gebeuren. Omdat vaak weinig of geen tijd is voor het volgen van de ontwikkelingen van de regelgeving, blijven deze bedrijven vaak met vragen zitten over hoe om te gaan met de nieuwe regels. Door het aanbieden van een helpdesk, hoeven deze bedrijven minder tijd te investeren in het opzoeken van informatie, waardoor de kosten van kennisname worden beperkt.

Om ervoor te zorgen dat deze maatregelen voldoende worden afgestemd op de verschillende branches, kan gebruik worden gemaakt van de diensten van brancheorganisaties.

Kies voor mengsels een implementatietermijn tot 2015.

Een korte overgangsperiode voor mengsels (tot 2013) leidt tot hoge lasten omdat in korte tijd alle mengsels opnieuw moeten worden geclassificeerd en de vervanging van etiketten niet via reguliere bedrijfsmatige aanpassingen kan worden doorgevoerd. Veel, met name kleinere bedrijven geven aan zeker tot 2015 nodig te hebben voor de aanpassingen. Hierdoor zullen zij

bij een kortere overgangperiode extra capaciteit moeten inhuren en bovendien extra kosten maken omdat etiketten eerder dan gebruikelijk moeten worden gewijzigd. Met een langere termijn (tot 2015) is het voor meer bedrijven haalbaar om aanpassingen via de normale bedrijfsvoering uit te voeren. Door een langere implementatietermijn kunnen de kosten van de invoering van de CLP-verordening worden beperkt.

Als alternatief is het mogelijk om een tweede knip in de overgangperiodes aan te brengen. Nu is reeds de overgangperiode voor stoffen, die aan het begin van de productketen worden gefabriceerd, korter dan voor mengsels. Er kan worden gedacht aan een extra overgangperiode voor stoffen en mengsels voor professioneel gebruik en gebruik door consumenten. Deze splitsing is ook gehanteerd bij de implementatie van de RoHS³² en het KCA-logo. De bedrijven die consumentenproducten verkopen zijn afhankelijk van de bedrijven die hoger in de keten aanwezig zijn. Producenten van mengsels die pas aan het einde van de overgangperiode overstappen op de CLP-verordening dwingen daarmee de bedrijven waaraan zij leveren om in een heel korte tijd over te stappen. Dit verhoogt de kosten voor deze bedrijven.

Beperk het domino-effect waardoor bedrijven aan het eind van de productketen in de problemen komen. Stimuleer daarom bedrijven om de overgang naar de CLP-verordening niet uit te stellen.

Bedrijven die aan het eind van de keten zitten, kunnen te maken krijgen met leveranciers die pas laat overstappen op het de CLP-verordening systeem. In een dergelijk geval krijgen bedrijven te maken met extra kosten, omdat zij geen tijd hebben om hun voorraad via de normale bedrijfsvoering over te laten gaan naar de CLP-verordening. Om de kosten aan het einde van de keten te voorkomen wordt aanbevolen dat bedrijven de overstap naar de CLP-verordening niet onnodig uitstellen. De Nederlandse overheid kan dit stimuleren door middel van communicatie richting de bedrijven. De overheid kan hierbij de hulp inschakelen van brancheorganisaties.

Zorg voor een voorlichtingscampagne die gericht is op consumenten voor eenduidige interpretatie binnen de EU.

Start een voorlichtingscampagne om consumenten in te lichten, opdat ook het grote publiek weet wat de nieuwe symbolen inhouden. Zeker gezien de hoeveelheid informatie op de etiketten is het van belang om consumenten goed duidelijk te maken wat deze veranderingen betekenen. Het is hierbij ook noodzakelijk dat consumenten van de veranderingen op de hoogte zijn voordat zij in de winkel met de eerste stoffen en mengsels te maken krijgen die zijn voorzien van een CLP-verordening conform etiket. In de voorlichtingscampagne die de overheid voor de CLP-verordening heeft opgezet moet met deze punten rekening worden gehouden.

Stel een vraagbaak met veel voorkomende vragen op.

De overheid kan zorgen voor goede voorlichting aan bedrijven die stoffen moeten classificeren, bijvoorbeeld door het opzetten van een website met een vraagbaak. Sommige zaken ten aanzien van de CLP-verordening zijn nog onduidelijk. Zo is niet duidelijk voor bedrijven of zij tijdens de transitieperiode kunnen kiezen voor een classificatiesysteem, of dat ze zowel de

³² RoHS staat voor Restriction of Hazardous Substances, oftewel Beperking van Gevaarlijke Stoffen. Deze Europese richtlijn moet het gebruik van zes stoffen in de elektronische industrie verminderen.

bestaande als de nieuwe classificatie moeten voeren. Bij de plannen van de Nederlandse overheid om de invoering van de CLP-verordening te faciliteren moet hiermee rekening worden gehouden.

Zorg voor een eenduidige regel ten aanzien van 'tagging'.

Op kleine verpakkingen met als gevaarlijke stof geclassificeerde stoffen en mengsels is het niet altijd mogelijk om de verplichte informatie op het etiket leesbaar aan te brengen. In de CLP-verordening wordt het daarom mogelijk te werken met 'tags'. Deze mogelijkheid wordt door bedrijven enthousiast ontvangen echter de eisen die hieraan worden verbonden, zijn nog onduidelijk. Door het toestaan van tagging voor kleinere producteenheden, wordt het ruimteprobleem op kleine etiketten opgelost. Dan kan worden volstaan met één tag voor heel Europa of zelfs de hele wereld. Hoewel de kosten voor een tag naar verwachting hoger zijn dan voor een regulier etiket, kunnen de totale etiketteringskosten dan aanzienlijk worden beperkt. Om deze kostenbesparing te realiseren, moeten regels voor het gebruik van 'tags' worden opgesteld. Bij het opstellen van deze voorschriften moet echter worden gezorgd dat de kosten van een 'tag' niet onnodig hoog worden.

Voorstellen om de implementatie van regelgeving te verbeteren

Zorg voor eenduidige interpretatie binnen de EU.

Op dit moment ondervinden bedrijven problemen doordat Europese regels binnen de verschillende lidstaten anders worden geïnterpreteerd of worden aangevuld met nationale regelgeving. Zo dienen bijvoorbeeld wasmiddelen in Denemarken als irriterend te worden geïnterpreteerd, terwijl ze in Nederland geen classificatie hebben. Dit ondanks het feit dat beide landen zich moeten houden aan de stoffen- en preparatenrichtlijn.

Indien de nationale overheden van de lidstaten ervoor kiezen om naast de CLP-verordening aanvullende nationale voorschriften te definiëren, dan kunnen hierdoor de verschillen tussen de lidstaten toenemen. Het is daarom belangrijk om het introduceren van afgeleide regelgeving door de verschillende lidstaten zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Door onderlinge verschillen zoveel mogelijk te beperken, wordt het eenvoudiger om een kostenreductie te realiseren.

Ook andere nationale interpretaties van dezelfde Europese verordening leiden tot deze verschillen. De voordelen van de CLP-verordening kunnen hierdoor gedeeltelijk teniet worden gedaan. Het is noodzakelijk dat de Europese lidstaten zorgen voor een eenduidige interpretatie van de verordening. Dit kan vooraf door alle discussiepunten voor de inwerkingtreding af te stemmen en vast te leggen. Na de inwerkingtreding zouden geconstateerde verschillen in interpretaties op een centraal punt moeten kunnen worden voorgelegd om tot een eenduidige interpretatie te komen.

Zorg voor zorgvuldige afstemming van regelgeving die betrekking heeft op gevaarlijke stoffen.

Tijdens de interviews is aangegeven dat bedrijven op dit moment worden overvoerd met nieuwe regelgeving. IPPC, REACH en de CLP-verordening hebben elkaar in zeer korte tijd opgevolgd. Grotere bedrijven hebben meestal voldoende mankracht in huis om deze veranderingen te kunnen volgen en implementeren, maar voor MKB bedrijven geldt dat zij de beno-

digde kennis vaak moeten inhuren. Voor een deel van de MKB bedrijven betekent het implementeren van nieuwe regelgeving hierdoor een zware druk op de bedrijfsvoering. Vooral omdat zij reeds met veel en complexe regelgeving te maken hebben.

De overheid kan op verschillende manieren zorgen dat bedrijven, met name MKB, worden ondersteund bij het omgaan met (nieuwe) regelgeving:

- ▣ Zorg voor een duidelijke communicatie richting bedrijven. Stel hiertoe duidelijke documentatie op over de regelgeving en maak deze, in samenwerking met brancheorganisaties, specifiek voor de betrokken branches. Geef hierbij niet alleen aan wat de directe gevolgen van de regelgeving zijn, maar geef ook de indirecte gevolgen weer.
- ▣ Geef bedrijven voldoende tijd om de noodzakelijk veranderingen met zo laag mogelijke kosten door te voeren. Zorg hierbij dat de bedrijven niet te veel veranderingen achter elkaar moeten verwerken.

Aanbevelingen voor nationaal gebruik

Zorg dat de aanpassing van aanpalende regelgeving aan het nieuwe classificatiesysteem, dat nodig is door de invoering van de CLP-verordening, niet tot extra kosten voor bedrijven leidt.

Door de CLP-verordening zal een aantal wetten en regels moeten worden aangepast die gebruik maken van het huidige classificatiesysteem om verdere voorschriften op te leggen aan bedrijven. Deze aanpalende regelgeving moet worden aangepast aan het nieuwe classificatiesysteem. Bij het aanpassen van deze regelgeving moet ervoor worden gezorgd dat de kosten die bedrijven hiervan ondervinden, niet stijgen.

Bijlagen bij:

Nederlands onderzoek naar de gevolgen van de CLP verordening voor het Nederlandse bedrijfsleven

- I Projectbegeleiding en -uitvoering**
- II Overzicht typen bedrijven en aantallen per doelgroep**
- III Aantallen producten**
- IV Kennisname**
- V Uurtarieven**
- VI Toelichting bij de SBI '93 bedrijvenindeling**
- VII Overzicht van te wijzigingen regelgeving**

I Projectbegeleiding en -uitvoering

Begeleidingscommissie

Ministerie van Economische Zaken

Drs. F.H. von Meijenfeldt (Frits) Voorzitter	Ministerie van Economische Zaken Postbus 20101 2500 EC Den Haag Tel. : 070 – 3 79. 68 28 E-mail: f.h.vonmeijenfeldt@minez.nl
Mr. drs. H.C. van Rijswijk (Henk) Secretaris	Ministerie van Economische Zaken Postbus 20101 2500 EC Den Haag Tel. : 070 – 3 79. 76 69 E-mail: h.c.vanrijswijk@minez.nl
K. Planken B (Kees)	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Postbus 20350 2500 EJ Den Haag Tel. : 070 – 3 40. 71 32 E-mail: k.planken@minvws.nl
Drs. C. Mesman (Claire)	Adviescollege toetsing administratieve lasten Postbus 16228 2500 BE Den Haag Tel. : 070 – 3 10. 86 67 E-mail: c.mesman@actal.nl
Drs. J.B.G.M. Holtus (Jos)	Regiegroep regeldruk Postbus 91517 2309 EC Den Haag. Tel. : 070 – 3 42. 75 00 E-mail: j.b.g.m.holtus@rr.nl
Mr. J. Horák (Jenda)	FOCWA (Namens MKB-Nederland) Postbus 299 2170 AG Sassenheim Tel. : 0252 – 26 52 22 E-mail: j.horak@focwa.org
Dr. J.A.S.J. Razenberg (Hans)	Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten NVZ Postbus 914 3700 AX Zeist Tel. : 030 – 692 18 80 E-mail: razenberg@nvz.nl
Drs. H.A.F. van Well (Dirk)	Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie VNCI Postbus 443 2260 AK Leidschendam Tel. : 070 – 33 78 740 E-mail: vanwell@vneci.nl
Plaatsvervangend lid: Ing. M. Korteweg Maris (Macco)	Tel. : 070 – 33 78 748 E-Mail: kortewegmaris@vneci.nl

Projectuitvoering

SIRA Consulting

Drs.ing. P.M.H.H. Bex (Peter) Projectverantwoordelijke	SIRA Consulting Edisonbaan 14g-1 3439 MN Nieuwegein Tel.: 030-6024907 E-mail: peter.bex@siraconsulting.nl
Dr. ir. H.F. Kaltenbrunner (Helmut) Projectcoördinator en begeleider	SIRA Consulting Edisonbaan 14g-1 3439 MN Nieuwegein Tel.: 030-6024908 E-mail: helmut.kaltenbrunner@siraconsulting.nl
Drs. P.A.M. van der Poll MSc. (Patrick) Projectleider	SIRA Consulting Edisonbaan 14g-1 3439 MN Nieuwegein Tel.: 030-6024901 E-mail: patrick.vanderpoll@siraconsulting.nl
Drs. J.J. van der Heijden (Joland) Projectmedewerker	SIRA Consulting Edisonbaan 14g-1 3439 MN Nieuwegein Tel.: 030-6024901 E-mail: joland.van.der.heijden@siraconsulting.nl

II Overzicht typen bedrijven en aantallen per doelgroep

Doelgroep	REACH	SBI'93 (2002)
Basischemie	260	270
2411 Industriële gassenindustrie		5
2412 Kleur- en verfstoffenindustrie		20
2413 Overige anorganische basischemie		30
24141 Petrochemische industrie		15
24142 Overige organische basischemie		60
2415 Kunstmeststoffenindustrie		30
2416 Kunststof grondstoffenindustrie		105
2417 Synthetische rubberindustrie		5
Fijnchemie	625	615
2420 Landbouwchemicaliënindustrie		20
2430 Verf-, lak-, mastiek-, drukinktind		140
2441 Farmaceutische grondstoffenindustr		20
2442 Farmaceutische productenindustrie		130
2451 Zeep-, was-, reinigingsmiddelenind		85
2452 Parfumerie- en cosmetica-industrie		75
2461 Kruit- en springstoffenindustrie		5
2462 Lijm- en plakmiddelenindustrie		35
2463 Reuk-, smaakstof-, eth olie-indust		15
2464 Fotochemische productenindustrie		10
2465 Industrie van informatiedragers		15
2466 Ov chemische productenindustr neg		55
2470 Synthetische, kunstmatige vezelind		10
Importeurs van chemische producten		520
Gelijk aan de typen bedrijven onder 'Handelaren'. (>10 medewerkers)		520
Handelaren in chemische producten		2.620
5112 Handelsbemid. brandstof, metalen, chemicaliën		220
51443 Groothandel was-, poets-, reinigingsmiddelen		310
51461 Groothandel farmaceutische producten		490
51477 GH fotografische artikelen		105
51511 Groothandel vaste brandstoffen		25
51512 Groothandel vloeibare, gasvormige brandstof		200
51513 Groothandel minerale olieprod(ex brandstof)		125
51532 Groothandel verf en verwaren		210
51551 Groothandel chemische grondstof, chemicalieën		675
51552 Groothandel bestrijdingsmiddelen, meststof		220
51553 Groothandel rubber, overige chemische producten		40
Downstream gebruikers (verwerkende industrie)		1.225
23201 Aardolieaffinaderijen		10
23202 Aardolieverw ind (ex. -raffinage)		30
2511 Rubberbandenindustrie		0
2512 Bandenvernieuwingsbedrijven		5
2513 Rubberverwerkende ind (ex. banden)		75
2521 Ind v kunststofplaten, -folie ed		135
2522 Kunststofverpakkingsmiddelenindust		155
2523 Kunststofproductenindustr vd bouw		205
2524 Ov kunststofverwerkende industrie		500
3340 Optische, foto-, filmapparatenind		110
Eindgebruikers	44.285	46.270
2851 Oppervlaktebehandelingsbedrijven (metaal)		770
4543 Afwerken van vloeren en wanden	4.080	4.030
4544 Schilderen en glaszetten	7.280	6.870
50 Handel, rep auto's, motorfietsen	20.940	22.835
747 Reiniging gebouwen, transportmiddelen	6.230	6.035
7481 Fotografie (incl. ontwikkelen)	2.855	2.795
900 Milieudienstverlening	885	800
921 Activiteiten tbv film en video	1.005	1.070
9301 (Chemische) wasserijen, ververijen, verhuur	1.040	1.065
Detailhandel		1.795
52461 DH ijzerwaren en gereedschappen		570
52462 DH verf en verfwaren en behang		540
52481 DH fotografische artikelen		685

III Aantallen producten

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop het aantal stoffen en mengsels is berekend. Daarnaast wordt een indicatie gegeven van het belang van deze berekeningen voor de einduitkomst.

Aantallen stoffen

Het startpunt voor het bepalen van het aantal stoffen is de 'Effectmeting Administratieve Lasten REACH', in 2005 uitgevoerd door SIRA Consulting. In dit onderzoek is berekend hoeveel stoffen in Nederland zijn gefabriceerd. Kanttekening hierbij is dat REACH uitsluitend geldt voor stoffen die in hoeveelheden van meer dan één ton worden geproduceerd, waardoor stoffen die in kleinere hoeveelheden worden geproduceerd, niet zijn meegenomen in dat onderzoek. Deze stoffen vallen echter wel onder het invloedsgebied van de CLP-verordening.

Op basis van de uitgevoerde interviews is berekend dat het in het REACH-onderzoek bepaalde aantal stoffen³³ met circa 10 % moet worden verhoogd om tot het totale aantal gefabriceerde stoffen te komen. In totaal worden circa 665 verschillende chemische stoffen gefabriceerd in Nederland.

Aantallen mengsels

In tegenstelling tot het aantal stoffen zijn voor het aantal in Nederland geproduceerde mengsels geen eenduidige cijfers voorhanden. Om een inschatting te kunnen maken van het aantal mengsels dat in Nederland wordt geproduceerd, is aan de respondenten van uitgevoerde interviews gevraagd hoeveel grondstoffen elk bedrijf inneemt en hoeveel mengsels op basis van dit aantal grondstoffen worden geproduceerd. Daarnaast is onderzocht in hoeverre deze bedrijven representatief zijn voor de bedrijfstak en op welke punten deze bedrijven afwijken van andere bedrijven binnen dezelfde branche en andere branches. Bij de berekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- *De grootte van een bedrijf is van invloed op het aantal mengsels per werknemer.* Op basis van de interviews blijkt dat kleinere bedrijven zich vooral richten op nichemarkten en hierdoor per werknemer meer producten produceren dan grote bedrijven.
- *Het aantal mengsels per bedrijf varieert per branche.* Tijdens de interviews is onderzocht welke verschillen bestaan in aantallen geproduceerde mengsels voor een aantal bedrijfstakken. Hierbij is voor basischemische bedrijven vooral aandacht besteed aan de volgende branches:
 - Kunststof grondstoffenindustrie en synthetische rubberindustrie (41% van alle basischemische bedrijven).
 - Overige organische basischemie (22% van alle basischemische bedrijven).Voor de doelgroep fijnchemie is vooral aandacht besteed aan:
 - Verfproducenten (23% van alle fijnchemische bedrijven).
 - Zeep- was en reinigingsmiddelenindustrie (14% van alle fijnchemische bedrijven).
 - Lijm- en plakmiddelenindustrie (6% van alle fijnchemische bedrijven).

³³ 'Effectmeting Administratieve Lasten REACH', SIRA Consulting, juni 2005.

Op basis van de tijdens de interviews verzamelde gegevens is een berekening gemaakt van het gemiddelde aantal mengsels per doelgroep per grootteklasse. Hierbij is een conservatieve schatting gehanteerd, om overschatting van het werkelijke aantal mengsels te voorkomen. Vervolgens is dit gemiddelde aantal mengsels per bedrijf geëxtrapoleerd naar het totale aantal mengsels dat door bedrijven van die grootteklasse wordt geproduceerd. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het totale aantal mengsels dat in Nederland per doelgroep per grootteklasse wordt geproduceerd:

Tabel B III.1. Aantal in Nederland geproduceerde mengsels.

Nr. Grootteklasse	Aantal bedrijven	Aantal mengsels*		
		Gemiddeld per bedrijf	Totaal in Nederland	
Basischemie				
1 Zonder werknemers (eenpersoons bedrijven)	60	10	600	
2 1 tot 5 werknemers	50	20	1.000	
3 5 tot 10 werknemers	15	90	1.400	
4 10 tot 20 werknemers	20	230	4.500	
5 20 tot 50 werknemers	30	200	6.000	
6 50 tot 100 werknemers	35	260	9.000	
7 100 en meer werknemers	60	380	22.500	
Alle bedrijven in de doelgroep Basischemie	270	170	45.000	
Fijnchemie				
1 Zonder werknemers (eenpersoons bedrijven)	145	20	3.000	
2 1 tot 5 werknemers	145	100	15.000	
3 5 tot 10 werknemers	50	600	30.000	
4 10 tot 20 werknemers	60	750	45.000	
5 20 tot 50 werknemers	80	750	60.000	
6 50 tot 100 werknemers	45	1.330	60.000	
7 100 en meer werknemers	90	970	87.000	
Alle bedrijven in de doelgroep Fijnchemie	615	490	300.000	
Totaal	885	390	345.000	

* In deze tabel wordt afgerond op 10-tallen. Door de afronding kunnen afwijkingen in de totale aantallen mengsels voorkomen.

De gemaakte schatting is vervolgens voorgelegd aan de leden van de begeleidingscommissie. Zij hebben aangegeven de inschatting realistisch te vinden. Daarnaast is TNO benadert om een inschatting te maken van het aantal geproduceerde mengsels per bedrijf per bedrijfstak. Deze schatting sluit aan bij de bovenstaande extrapolatie.

Verschillen door overgangstermijnen

Het aantal producten dat moet worden voorzien van een nieuwe classificatie is afhankelijk van het aantal producten dat tijdens de reguliere bedrijfsvoering wordt vervangen. Naarmate de transitieperiode langer duurt, neemt het aantal producten dat door reguliere aanpassingen wordt voorzien van een nieuwe classificatie, toe. Het aantal producten dat als gevolg van de CLP-verordening voortijdig voorzien wordt van een nieuwe classificatie, neemt hierdoor af.

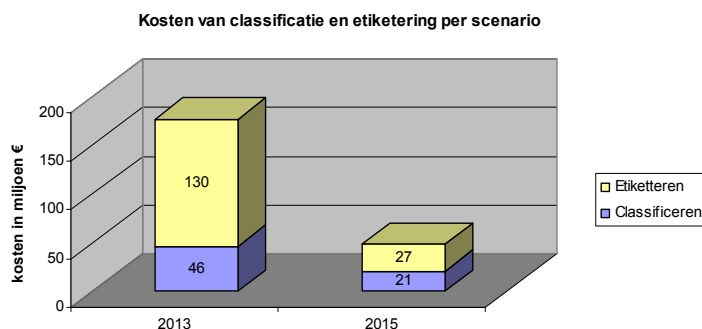
Op basis van het REACH onderzoek is berekend dat per jaar circa 1,8 % van de stoffen per jaar wordt vervangen. Daarnaast is op basis van de interviews vastgesteld dat circa 5 % van de stoffen per jaar voorzien wordt van een nieuwe classificatie en daarmee tevens een nieuw etiket. Concreet betekent dit dat voor ieder jaar dat de transitieperiode langer duurt, het aantal te herclassificeren stoffen met 6,8 %, ofwel circa 45 stoffen afneemt.

Voor mengsels geldt een hogere vervangingsfactor. Op basis van de interviews blijkt dat jaarlijks circa 10 % van de mengsels vervangen wordt voor een nieuw of aangepast mengsel.

Daarnaast wordt circa 5 % van de mengsels als gevolg van aanpassingen aan de classificatie van grondstoffen, voorzien van een nieuwe classificatie. Door deze beide effecten wordt jaarlijks circa 15 %, ofwel 51.750 mengsels, van een nieuwe classificatie voorzien.

Binnen dit onderzoek wordt een tweetal scenario's gehanteerd, waarbij de transitieperiode voor mengsels tot 2013 of tot 2015 duurt. Wanneer gekozen wordt voor de transitieperiode tot 2015, zullen circa 90 stoffen en 103.500 mengsels minder voortijdig van een nieuwe classificatie moeten worden voorzien dan bij een overgangsperiode tot 2013.

In de onderstaande figuur is weergegeven welke kostenreductie hierdoor wordt bereikt. De totale kostenbesparing voor het niet hoeven herclassificeren en heretiketteren van circa 103.590 chemische producten bedraagt circa € 153,6 miljoen. Dit betekent de kosten voor het classificeren en etiketteren van een product gemiddeld circa € 1.480 kost.

Figuur B III.1. Kosten voor classificeren en etiketteren per transitiescenario.

Gevoeligheid

De voornaamste initiële kosten als gevolg van de CLP-verordening worden veroorzaakt door het herclassificeren van chemische producten en het ontwerpen van nieuwe etiketten voor deze producten. Het aantal chemische producten is hierdoor doorslaggevend voor de omvang van de totale kosten.

Indien het berekende aantal van 345.000 mengsels lager blijkt te zijn dan in de realiteit, zal dit in de praktijk tot hogere initiële kosten leiden. In de onderstaande figuur wordt per transitiescenario weergegeven welke gevolgen een toename van 1 % in het aantal mengsels heeft voor de totale initiële lasten.

Tabel B III.2. Kostentoeename per scenario als gevolg van een toename van 1% in het aantal mengsels.

Omschrijving	Berekening	Aantal
Toename aantal mengsels	345.000 mengsels * 1 %	3.450
Toename aantal mengsels dat per jaar vervangen wordt of wordt voorzien van een nieuwe classificatie:	3.450 * 15 %	520
Kosten voor het herclassificeren en heretiketteren van een mengsel		€ 1.480

Transitieperiode tot 2013		
Aantal te herclassificeren en heretiketteren mengsels	3.450 - (518 * 3 jaar)	1.890
Totale extra kosten	1.900 mengsels * € 1480	€ 2.797.000

Transitieperiode tot 2015		
Aantal te herclassificeren en heretiketteren mengsels	3.450 - (518 * 5 jaar)	850
Totale extra kosten	860 mengsels * € 1480	€ 1.258.000

IV Kennisname

De kennisname van de CLP-verordening is een voorname kostenpost voor bedrijven. Het aantal personen dat kennis moet nemen van de veranderingen, alsmede de totale tijdsbesteding per persoon, hebben veel invloed op de totale initiële kosten van de CLP-verordening. In deze bijlage wordt toegelicht op welke wijze de kosten van kennisname zijn berekend.

Uitgebreide en beperkte kennisname

Binnen kennisname wordt onderscheid gemaakt in twee typen kennisname: uitgebreide kennisname en beperkte kennisname:

- *Uitgebreide kennisname.* Een aantal personen per bedrijf neemt uitgebreid kennis van de inhoud van de CLP-verordening. Zij bepalen op basis van deze kennisname welke veranderingen de CLP-verordening tot gevolg heeft voor hun bedrijf en verzorgen de verdere voorlichting binnen het bedrijf. De tijd voor kennisname bestaat uit het door nemen van documentatie, het bijwonen van bijeenkomsten en het volgen van cursussen. De wijze waarop uitgebreide kennisname plaatsvindt, is afhankelijk van de omvang van een bedrijf:
 - Grote bedrijven stellen zich pro-actief en soms zelfs beleidsmakend op. De gevolgen voor grote bedrijven zijn omvangrijk. Deze bedrijven zullen daarom in een vroeg stadium starten met de kennisname van de CLP-verordening. Zij participeren via brancheorganisaties actief bij de implementatie van de CLP-verordening.
 - Kleine bedrijven stellen zich beleidsvolgend op. De gevolgen voor kleine bedrijven kunnen eveneens groot zijn, maar deze bedrijven hebben niet de mankracht om zich uitgebreid in de CLP-verordening te verdiepen. Zij zullen daarom niet actief participeren bij de implementatie van de CLP-verordening, maar deze alleen volgen.
- *Beperkte kennisname.* Nadat de gevolgen van de CLP-verordening bekend zijn, moeten de werknemers binnen het bedrijf worden voorgelicht. Het betreft hier de nieuwe symbolen en nieuwe veiligheidszinnen en aanpassingen aan de bedrijfsvoering. Hiervoor wordt bij de meeste bedrijven een interne cursus verzorgd door de personen die uitgebreid kennis hebben genomen.

Aantal personen dat kennisneemt per bedrijf

Het aantal personen dat kennis moet nemen van de veranderingen, is afhankelijk van de omvang van bedrijven. Op basis van de uitgevoerde interviews is het aantal hierbij betrokken personen bepaald. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de verdeling van bedrijven naar het aantal werknemers is gebruik gemaakt van cijfers van het CBS. CBS hanteert zeven grootteklassen:
 - 0 werknemers (éénmansbedrijven)
 - 1 tot 5 werknemers.
 - 5 tot 10 werknemers.
 - 10 tot 20 werknemers.
 - 20 tot 50 werknemers.
 - 50 tot 100 werknemers.
 - meer dan 100 werknemers.

- Uitgebreide, ‘pro-actieve’ kennisname³⁴ komt alleen voor bij bedrijven met meer dan 20 werknemers (grote bedrijven).
- Uitgebreide, ‘volgende’ kennisname³⁵ komt alleen voor bij bedrijven met minder dan 20 werknemers (kleine bedrijven).
- Beperkte kennisname komt voor bij alle bedrijven. 75% van alle werknemers moet kennis nemen van de aangepaste bedrijfsvoering en de nieuwe symbolen en waarschuwingssymbolen.
- Voor de verschillende CBS grootteklassen is het gemiddeld aantal werknemers berekend. Voor bedrijven die tussen de 0 en 100 werknemers in dienst hebben, is voor elk bedrijf het gemiddelde aantal werknemers per grootteklasse aangehouden. Een bedrijf dat bijvoorbeeld in de grootteklasse ‘5 tot 10 werknemers’ valt, heeft gemiddeld $(5 + 10) / 2 = 7,5$ werknemers.
- Bedrijven met meer dan 100 werknemers vallen in de grootteklasse ‘100 en meer werknemers’. Voor deze bedrijven wordt uitgegaan van een totaal aantal werknemers van 100. Hierdoor wordt het risico op overschatting van het totaal aantal werknemers dat beperkt kennis moet nemen geminimaliseerd.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal personen per bedrijfstype per type kennisname.

Tabel B IV.1. Aantal personen dat kennisneemt per bedrijfstype.

Nr.	Omvang bedrijf volgens CBS	Aantal werknemers dat kennis neemt		
		Uitgebreid (proactief)	Uitgebreid (volgend)	Beperkt
1	Zonder werknemers		1	0
2	1 tot 5 werknemers		1	2
3	5 tot 10 werknemers		1	6
4	10 tot 20 werknemers		1	11
5	20 tot 50 werknemers	1		26
6	50 tot 100 werknemers	2		56
7	100 en meer werknemers	3		75

Wanneer het aantal personen per bedrijfstype wordt vermenigvuldigd met het totale aantal bedrijven per CBS grootteklasse, ontstaat een overzicht van het totale aantal werknemers dat kennis moet nemen. In de onderstaande tabel wordt dit overzicht getoond.

Tabel B IV.2. Aantal personen dat in totaal kennisneemt per doelgroep.

Nr.	Doelgroep	Aantal bedrijven	Aantal personen	
			Totaal	Gemiddeld per bedrijf
1	Basischemie	270	8.140	30
2	Fijnchemie	615	13.615	22
3	Importeurs	520	14.685	28
4	Handelaren	2.620	8.610	3
5	Verwerkende industrie	1.225	22.370	18
6	Eindgebruikers	46.270	248.075	5
7	Detailhandel	1.795	7.160	4
	Totaal	53.300	322.700	6

³⁴ Van pro-actieve kennisname is sprake wanneer bedrijven reeds tijdens het ontwikkelingsfase betrokken zijn bij nieuwe regelgeving. Deze bedrijven participeren (al dan niet via brancheorganisaties) actief bij de implementatie van regelgeving.

³⁵ Van volgende kennisname is sprake wanneer een bedrijf pas kennisneemt van nieuwe regelgeving op het moment dat deze geïmplementeerd is en de gevolgen voor het bedrijfsleven vaststaan.

Tijdsbesteding

De tijdsbesteding die nodig is voor kennisname is afhankelijk van de gevolgen van de CLP-verordening voor het bedrijf. Naarmate een bedrijf met meer verplichtingen wordt geconfronteerd, neemt de benodigde tijd voor kennisname toe. De tijdsbesteding voor kennisname bij een producent van decoratieve verf zal bijvoorbeeld groter zijn dan de tijdsbesteding bij een detailhandel in verven. De tijdsbesteding per doelgroep en bedrijfsgrootte is bepaald op basis van de uitgevoerde interviews. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de tijdsbesteding per bedrijfstype.

Tabel B IV.3. Benodigde tijdsbesteding voor kennisname per doelgroep per persoon.

Nr.	Doelgroep	Benodigde tijd voor kennisname (uren)		
		Uitgebreid (proactief)	Uitgebreid (volgend)	Beperkt
1	Basischemie	160	80	2
2	Fijnchemie	160	80	2
3	Importeurs	80	40	2
4	Handelaren	N.v.t.	16	2
5	Verwerkende industrie	16	8	2
6	Eindgebruikers	16	8	1
7	Detailhandel	16	8	1

Kosten

De personen die uitgebreid kennis nemen van de CLP-verordening vervullen veelal een hoge functie binnen het bedrijf. Voor deze personen is derhalve het hoge tarief³⁶ gehanteerd. Personen die beperkt kennis nemen zijn veelal uitvoerend personeel. Voor dit type kennisname is het lage uurtarief gehanteerd. De totale kosten per doelgroep kunnen worden berekend door het aantal personen dat kennis moet nemen per doelgroep te vermenigvuldigen met het uurtarief en de tijdsbesteding. In de onderstaande tabel wordt per doelgroep een overzicht gegeven van de berekening. De totale kosten van kennisname bedragen circa € 63 miljoen.

³⁶ Zie bijlage 5 voor een uitgebreide omschrijving van de opbouw van de uurtarieven.

Tabel B IV.4. Berekening van de totale kosten als gevolg van kennisname.

Nr.	Doelgroep	Personen	Uurtarief	Tijdsbesteding	Kosten
1	Basischemie				
	Uitgebreide kennisname (pro-actief)	280	€ 90	160	€ 4.032.000
	Uitgebreide kennisname (volgend)	145	€ 90	80	€ 1.044.000
	Beperkte kennisname	7.715	€ 55	2	€ 848.700
	Totaal				€ 5.924.700
2	Fijnchemie				
	Uitgebreide kennisname (pro-actief)	440	€ 90	160	€ 6.336.000
	Uitgebreide kennisname (volgend)	400	€ 90	80	€ 2.880.000
	Beperkte kennisname	12.775	€ 55	2	€ 1.405.300
	Totaal				€ 10.621.300
3	Importeurs				
	Uitgebreide kennisname (pro-actief)	435	€ 75	80	€ 2.610.000
	Uitgebreide kennisname (volgend)	225	€ 75	40	€ 675.000
	Beperkte kennisname	14.025	€ 35	2	€ 981.800
	Totaal				€ 4.266.800
4	Handelaren				
	Uitgebreide kennisname (volgend)	6.645	€ 60	16	€ 6.379.200
	Beperkte kennisname	1.965	€ 35	2	€ 137.600
	Totaal				€ 6.516.800
5	Verwerkende industrie				
	Uitgebreide kennisname (pro-actief)	665	€ 70	16	€ 744.800
	Uitgebreide kennisname (volgend)	850	€ 70	8	€ 476.000
	Beperkte kennisname	20.855	€ 40	2	€ 1.668.400
	Totaal				€ 2.889.200
6	Eindgebruikers				
	Uitgebreide kennisname (pro-actief)	3.720	€ 60	16	€ 3.571.200
	Uitgebreide kennisname (volgend)	43.705	€ 60	8	€ 20.978.400
	Beperkte kennisname	200.650	€ 35	1	€ 7.022.800
	Totaal				€ 31.572.400
7	Detailhandel				
	Uitgebreide kennisname (pro-actief)	20	€ 45	16	€ 14.400
	Uitgebreide kennisname (volgend)	1.780	€ 45	8	€ 640.800
	Beperkte kennisname	5.360	€ 25	1	€ 134.000
	Totaal				€ 789.200
Totale kosten van kennisname					€ 62.580.400

V Uurtarieven

In de door de Regiegroep Regeldruk opgestelde methode 'Meten is Weten II' wordt aangegeven dat de uurlonen bij administratieve lastenmetingen dienen te zijn gebaseerd op de uurlonen uit de loonindex voor de private sector van het CBS. Hierbij dienen de uurlonen te worden overgenomen uit de standaardlijst die gegeven wordt in de bijlagen van de methode. Ten tijde van dit onderzoek was deze lijst echter nog niet beschikbaar. Voor dit onderzoek wordt derhalve gebruik gemaakt van gegevens van het CBS en gegevens die zijn verzameld tijdens de interviews. In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van de wijze waarop de in dit onderzoek gehanteerde uurtarieven zijn berekend.

CAO-lonen

Het startpunt van de berekening zijn de CAO-lonen die door CBS voor elk van de doelgroepen zijn vastgesteld. In de onderstaande tabel worden de CAO-conforme bruto uurlonen per doelgroep weergegeven. Daarnaast wordt voor elke doelgroep een basis intern uurtarief weergegeven. Dit basis uurtarief omvat de *interne* kosten van één uur arbeid. Dit bedrag is opgebouwd uit:

- CAO-loon.
- Lasten voor de werkgever³⁷ (43% van het CAO-loon).
- Overhead (25% van het CAO-loon plus de lasten voor de werkgever).

Tabel B V.1. CAO-uurlonen per doelgroep volgens CBS.

Nr.	Doelgroep	CAO-loon (2005)	Basis uurtarief
1	Basischemie	€ 22,53	€ 40,27
2	Fijnchemie	€ 22,53	€ 40,27
3	Importeurs	€ 19,38	€ 34,64
4	Handelaren	€ 19,38	€ 34,64
5	Verwerkende industrie	€ 22,53	€ 40,27
6	Eindgebruikers	€ 18,39	€ 32,87
7	Detailhandel	€ 14,33	€ 25,61

Uurtarieven berekend voor 2005

Binnen dit onderzoek worden twee uurtarieven onderscheiden. Het betreft een hoog tarief voor werknemers die gecompliceerde werkzaamheden verrichten, bijvoorbeeld het classificeren van producten, en een laag tarief voor werknemers die eenvoudige(re) werkzaamheden uitvoeren. Voor beide geldt dat het interne, niet commerciële tarieven betreft.

Om de uurtarieven te kunnen berekenen wordt gebruik gemaakt van het door het CBS periodiek uitgevoerde Loonstrucuuronderzoek (LSO). Hierin wordt het gemiddelde uurloon per beroepsniveau berekend. In het LSO worden vijf beroepsniveaus onderscheiden, variërend van elementair (geen vooropleiding nodig) tot wetenschappelijk. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de gemiddelde lonen per beroepsniveau.

³⁷ De lasten voor de werkgever bestaan onder andere uit werknemersverzekeringen (o.a. WW- en WIA-premies), vakantiegeld en/of de dertiende maand, de bijdrage voor de basiszorgverzekering en de pensioenbijdrage. Daarnaast worden ziektekosten tot de lasten voor de werkgever gerekend. Bron: 'Wat kost personeel?', Kamer van Koophandel, februari 2007.

Tabel B V.2. Uurlonen per beroepsniveau in 2002, conform het CBS Loonstructuuronderzoek (LSO).

Nr.	Beroepsniveau	Uurloon Gemiddeld voor alle branches	Index (Lager =100)
1	Elementair	€ 11,37	86
2	Lager	€ 13,21	100
3	Middelbaar	€ 16,81	127
4	Hoger	€ 22,66	172
5	Wetenschappelijk	€ 27,55	209

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de uurtarieven per doelgroep per beroepsniveau voor 2005. De genoemde uurtarieven zijn gebaseerd op de in tabel B V.1 genoemde basis uurtarieven. Deze zijn door middel van de in tabel B V.2 genoemde indexcijfers gecorrigeerd naar het juiste beroepsniveau. Het beroepsniveau is voor elk van de doelgroepen vastgesteld op basis van de interviews.

Tabel B V.3a. Hoge uurtarieven per doelgroep voor 2005

Nr.	Doelgroep	Beroepsniveau	Hoog uurtarief 2005
1	Basischemie	Wetenschappelijk	€ 83,99
2	Fijnchemie	Wetenschappelijk	€ 83,99
3	Importeurs	Wetenschappelijk	€ 72,25
4	Handelaren	Hoger	€ 59,42
5	Verwerkende industrie	Hoger	€ 69,08
6	Eindgebruikers	Hoger	€ 56,39
7	Detailhandel	Hoger	€ 43,94

Tabel B V.3b. Lage uurtarieven per doelgroep voor 2005

Nr.	Doelgroep	Beroepsniveau	Laag uurtarief 2005
1	Basischemie	Middelbaar	€ 51,25
2	Fijnchemie	Middelbaar	€ 51,25
3	Importeurs	Lager	€ 34,64
4	Handelaren	Lager	€ 34,64
5	Verwerkende industrie	Lager	€ 40,27
6	Eindgebruikers	Lager	€ 32,87
7	Detailhandel	Lager	€ 25,61

Uurtarieven gehanteerd in dit onderzoek

In de voorgaande tabel wordt een overzicht gegeven van uurtarieven per doelgroep per beroepsniveau in 2005. Deze cijfers worden voor dit onderzoek gecorrigeerd naar 2007. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de door CBS berekende indexcijfers. CBS berekent voor iedere bedrijfssector de ontwikkeling van de lonen. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de indexcijfers voor 2005 en 2007 voor elk van de in dit onderzoek onderscheiden doelgroepen. CBS hanteert het jaar 2000 als uitgangspunt voor deze cijfers (Index = 100).

Tabel B V.4. Ontwikkeling van uurlonen per doelgroep volgens CBS (2000 = 100).

Nr.	Doelgroep	Index 2005	Index 2007
1	Basischemie	115,3	120,9
2	Fijnchemie	115,3	120,9
3	Importeurs	111,3	115,6
4	Handelaren	111,3	115,6
5	Verwerkende industrie	115,3	120,9
6	Eindgebruikers	114,0	117,8
7	Detailhandel	113,1	117,0

Wanneer de genoemde uurtarieven voor 2005 op basis van de bovenstaande indexcijfers worden gecorrigeerd en afgerond, leidt dit tot het onderstaande overzicht. In dit overzicht worden de in dit onderzoek gehanteerde uurtarieven weergegeven.

Tabel B V.5. Uurlonen per doelgroep in 2007 .

Nr.	Doelgroep	Uurtarief 2007	
		Hoog	Laag
1	Basischemie	€ 90	€ 55
2	Fijnchemie	€ 90	€ 55
3	Importeurs	€ 75	€ 35
4	Handelaren	€ 60	€ 35
5	Verwerkende industrie	€ 70	€ 40
6	Eindgebruikers	€ 60	€ 35
7	Detailhandel	€ 45	€ 25

De respondenten van de interviews geven aan dat de uurtarieven in de bovenstaande tabel lager zijn dan de werkelijke uurtarieven. Omdat hiervoor echter geen sluitende gegevens voorhanden zijn, worden voor dit onderzoek de hierboven berekende tarieven overgenomen. Hiermee wordt overschatting van de kosten voorkomen.

VI Toelichting bij de SBI '93 bedrijvenindeling

In vele rapporten, analyses en statistieken wordt de economische bedrijvigheid onderverdeeld in categorieën, zoals de chemische industrie, de bouwnijverheid en het verzekeringswezen. Om voor eigen gebruik, alsook voor derden, een uniforme indeling van de economie te verkrijgen, heeft het CBS de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) ontworpen³⁸. Het is een indeling van alle economische, dat wil zeggen op de productie van goederen of diensten gerichte, activiteiten. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid. Op microniveau wordt de SBI gebruikt om individuele bedrijven in te delen naar hun economische (hoofd)activiteit.

De SBI 93 kent zes niveaus, waarvan de beide hoogste niveaus (secties en subsecties) door letters en de lagere niveaus (afdelingen, groepen, klassen en subklassen) door cijfers worden aangeduid.

SBI '93 en internationale classificaties

De SBI-code is tot en met het niveau van de klassen (vier cijfers), gelijk aan de door Eurostat vastgestelde NACE Rev. 1.1 (Nomenclature générale des Activités économiques dans la Communauté Européenne) die in alle lidstaten van de EU wordt gehanteerd. Enkele verschillen met de NACE hebben betrekking op activiteiten die in Nederland niet (afzonderlijk) voorkomen en daarom niet in de SBI opgenomen zijn, zoals ijzerwinning en kleuteronderwijs. De subklasse, aangegeven door vijf cijfers, is een nadere Nederlandse verbijzondering. Om ruimte te maken voor de uitsplitsing in subklassen is incidenteel een viercijferige code toegevoegd aan de NACE-codering. Ook hierdoor komen in enkele gevallen de vier-cijferige codes van NACE en SBI niet geheel overeen.

Op het niveau van de afdeling (twee cijfers) stemmen SBI '93 en NACE Rev. 1.1 overeen met de ISIC Rev. 3.1 (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities), de door de Verenigde Naties aanbevolen classificatie van economische activiteiten. Deze is in maart 2002 door de Statistische Commissie van de VN vastgesteld.

SBI-code: voorbeeld

Een producent die zich bij voorbeeld gespecialiseerd heeft in de productie van terpentijnolie valt onder de SBI-code DG2414.2. In de onderstaande figuur wordt deze code opgesplitst naar de verschillende niveaus. Daarnaast wordt weergegeven welke niveaus uit de SBI-code overeen komen met de ISIC en de NACE.

³⁸ De tekst in deze bijlage is een beknopte samenvatting van de methodologische verantwoording 'Grondslagen van de SBI '93' (CBS, 1993), on line beschikbaar op de website van het CBS.

SBI-code	Niveau	Omschrijving	ISIC	NACE	SBI '93
DG 24 1 4 2					
DG	Sectie/Subsectie	Chemische industrie			
24	Afdeling	Vervaardiging van chemische producten			
1	Groep	Vervaardiging van basischemicaliën			
4	Klasse	Vervaardiging van petrochemische producten en overige organische basischemicaliën			
2	Subklasse	Vervaardiging van overige organische basischemicaliën			

Figuur B VI.1. Verklaring bij de SBI-code van een terpentijnolie producerend bedrijf.

SBI 2008

Per 1 januari 2008 heeft een ingrijpende revisie plaatsgevonden van de ISIC en de NACE en daarmee ook van de SBI, waardoor de SBI 2008 is ontstaan. Vooralsnog zijn echter nog geen statistieken beschikbaar die aansluiten bij de nieuwe SBI-indeling. In dit onderzoek wordt derhalve gebruik gemaakt van de oude SBI '93 indeling.

VII Overzicht van te wijzigen regelgeving

In 2008 komt de Wet milieugevaarlijke stoffen te vervallen, onder andere als gevolg van de introductie van de CLP-verordening. Hierdoor moet een deel van de Nederlandse regelgeving worden herzien. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de voornaamste regelgeving die moet worden aangepast als gevolg van de CLP-verordening. Dit overzicht is afgestemd met beleidsmedewerkers van de ministeries van VROM en VWS. Voor de gemarkeerde regelgeving geldt dat inhoudelijke aanpassingen moeten worden doorgevoerd, voor de overige regelgeving geldt dat de wijzigingen technisch van aard zijn.

Tabel B.VII.1. Overzicht van te wijzigen regelgeving.

Nr. Wetten	
1	Aanpassingswet derde tranche Awb I
2	Geneesmiddelenwet
3	Uitvoeringswet verdrag chemische wapens
4	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden
5	Wet luchtvaart (vervoer van gevaarlijke stoffen en van dieren)
6	Wet milieubeheer
Nr. Besluiten	
7	Activiteitenbesluit
8	Arbeidsomstandighedenbesluit
9	Asbestverwijderingsbesluit 2005
10	Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer
11	Besluit beheer elektrische en elektronische apparatuur
12	Besluit beoordeling en beperking risico's bestaande stoffen
13	Besluit bescherming Antarctica
14	Besluit biobrandstoffen wegverkeer 2007
15	Besluit centrale beoordeling medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen
16	Besluit externe veiligheid inrichtingen
17	Besluit financiële zekerheid milieubeheer
18	Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden
19	Besluit glastuinbouw
20	Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen
21	Besluit in-vitro diagnostica
22	Besluit kwaliteitseisen handhaving milieubeheer
23	Besluit landbouw milieubeheer
24	Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
25	Besluit mobiel breken bouw- en sloopafval
26	Besluit organisch halogeengehalte van brandstoffen
27	Besluit Risico's Zware Ongevallen
28	Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten
29	Besluit woon- en verblijfsgebouwen milieubeheer
30	Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer
31	Oplosmiddelenbesluit omzetting EG-VOS-richtlijn milieubeheer
32	Productenbesluit asbest
33	Vuurwerkbesluit

Nr. Besluiten	
34	Warenwetbesluit
35	Warenwetbesluit algemene chemische produktveiligheid
36	Warenwetbesluit drukapparatuur
37	Warenwetbesluit veilige verpakking huishoudchemicaliën
38	Warenwetbesluit deponering informatie preparaten

Nr. Ministeriële regelingen	
39	Nadere regels verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten
40	Inzamelingsregeling CFK en halonen
41	Regeling genetisch gemodificeerde organismen
42	Regeling inwerkingtreding richtlijnen gevaarlijke stoffen
43	Regeling materialen en chemicaliën leidingwatervoorziening
44	Regeling melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
45	Regeling nadere eisen aan vuurwerk 2004
46	Testmethoden voor toxiciteit en ecotoxiciteit

Nr. Regelgeving die alleen invloed heeft op de overheid zelf	
47	Aanwijzingsregeling toezichthoudende ambtenaren en ambtenaren met specifieke uitvoeringstaken op grond van SZW wetgeving
48	Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar Arbeidsinspectie 2007
49	Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar DCMR Milieudienst Rijnmond 2007
50	Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar Directie Subsidies, Handhaving en Vergunningen van de provincie Noord-Holland 2007
51	Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar IVW 2006
52	Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar VWA 2007
53	Besluit instelling Bureau REACH
54	Besluit mandaat en machtiging handhaving Inspectoraat-Generaal VROM
55	Besluit organisatie VWA
56	Besluit politieregisters
57	Mandaatbesluit LNV Directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid
58	Organisatie-, mandaat- en volmachtbesluit directie Arbeidsomstandigheden 2005

Nr. Richtlijnen	
59	Algemene Beoordelings Methodiek voor stoffen en preparaten (ABM)
60	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS)